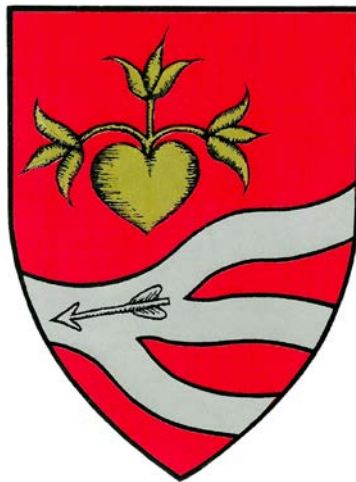

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Felülvizsgálata

Gyomaendrőd Város Önkormányzata

2020.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	4
Értékeink, küldetésünk	10
Célok	11
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	12
1. Jogszabályi háttér bemutatása	12
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	15
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	20
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	53
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	71
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	79
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	86
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	91
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	92
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	93
1. A HEP IT részletei.....	93
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	93
A beavatkozások megvalósítói.....	94
Jövőképünk.....	94
Az intézkedési területek részletes kifejtése.....	98
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	109
3. Megvalósítás	117
A megvalósítás előkészítése.....	117
A megvalósítás folyamata.....	117
Monitoring és visszacsatolás	119
Nyilvánosság	119
Érvényesülés, módosítás.....	121
4. Elfogadás módja és dátuma	122

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

A 2020-as felülvizsgálat során belekerült részeket ezzel a betűformával jelöljük.

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Gyomaendrőd Város Önkormányzata a 451/2018. (XI.28.) Gye. Kt. határozatával jóváhagyott Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a Helyi Esélyegyenlőségi Program készítésébe bevonta az érintett célcsoportokkal foglalkozó intézmények munkatársait is.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Integrált Településfejlesztési Stratégia Településrendezési terv

A település bemutatása

Gyomaendrőd 1982. január elsején Gyoma és Endrőd Nagyközségek egyesülésével jött létre. Gyomaendrőd 1989. március elején nyert városi rangot, kisvárosi jellegű település, központi belterületből és két sűrűn lakott külterületből - Öregszőlő és Nagylapos -, valamint egyéb tanyás térségből áll. A város külterületeivel együtt 30.394 km²-en terül el, melyből a belterület 1.120 km². A lakosság száma 2018. január elsején 13.561 fő, a népsűrűség 12,11 fő/km².

Magyarország délkeleti részén, Békés megye északi felében, a Hármas-Körös partján található a kisváros, a Hármas-Körös bal partján fekszik. Az 1710-es években a város újratelepülése közvetlenül a folyómeder szélén lévő mintegy 10 hektár kiterjedésű magaslaton indult meg. A város belterületének mintegy 80 %-a 85 méterrel a tengerszint felett fekszik. A külterület a bal parton részben a békés-csanádi löszhához tartozik, magassága 85 méter. A jobb parti térség már lényegesen mélyebb fekvésű, 84 méteres magasságával a Körösök menti mély-ártér része. A csapadékviszonyokra az évi 500 mm-es átlag a jellemző, de az északi részekén 300 mm-es évi csapadék is előfordul. E terület már az ország legszélsőségebb éghajlatú részéhez tartozik.

Gyomaendrőd a Nagykunság és a Sárret közvetlen szomszédságában helyezkedik el. A városon a 46. számú főút és a Budapest-Lőkösháza vasútvonal halad keresztül. Budapesttől 160 kilométerre fekszik, elérhető autóval a 46-os főközlekedési útvonalon Mezőtúr és Mezőberény felől, illetve a 44-es számú főútról Szarvas és Kondoros felől, valamint a 4-es főútról Kisújszállás – Dévaványa irányból.

A reformkori folyamszabályozások, valamint a Körösök természetalkító tevékenysége során kialakult tájforma a megye, s így Gyomaendrőd egyik legszebb természeti értéke. A folyó nyugodt folyású, víztükre mintegy 100 méter széles, a víz mélysége átlagosan 6 méter, az ország egyik legtisztább vizű folyója. A Hármas-Körös több mint kétezer hektáros hullámtere természetvédelmi terület, amely szabadon látogatható. A festői partszakaszokkal, füzesekkel kísért holtágak fürdésre, horgászatra és vízi sportokra csábítják a látogatókat. A romantikus ártéri erdők, ligetek, vízpartok valódi pihenést kínálnak a természetkedvelő turistáknak.

Gyomaendrőd nemcsak természeti szépségeivel, hanem az országban egyedülállóan gazdag kulturális értékeivel is büszkélkedhet. Itt található a Kner Nyomdaipari Múzeum, az ország egyetlen ilyen jellegű ipartörténeti gyűjteménye. A művészetkedvelők a városi képtárban találkozhatnak a városhoz kötődő alkotók műveivel. Az Endrődi Tájház épületében a korabeli parasztbútorzattal és más tárgyi emlékekkel ismerkedhetnek meg.

Az Erzsébet liget szépen parkosított környezetében található a város termálfürdője, melynek értékes gyógyvize számos betegség gyógyítására alkalmas. A 2003-ban teljesen felújításra kerülő Liget Fürdő 62 Celsius-fokos vizét 1960-ban gyógyvízzé nyilvánította az Egészségügyi Minisztérium.

A DAOP.-2.1.1/J-12-2012-0007 projekt jelentős turisztikai fejlesztések megvalósítását tette lehetővé, mely nemcsak az ide látogató turisták, hanem a helybeliek számára is kikapcsolódási, pihenési lehetőségeket kínál.

A fejlesztés három területen valósult meg: vallási turizmushoz, ökoturisztikai, történelmi és kulturális örökséghez kapcsolódóan.

A létrehozott projektelemek: Szent Antal zárandokszálláshely, Szent László Szabadidő- és Kulturális Park, egy vízre benyúló kiállító- és rendezvénytér, Szent László kerékpáros és gyaloghíd, Erzsébet ligeti tanösvény, kilátó, a „Körös Látogatóközpont”, „Bárka Látogatóközpont”, „Szent Antal” kenyérsütő háza.

A lakosság száma 2020-ban 12 812 fő. A helyi népesség döntő többsége magyar nemzetiségű. Kisebb számban megtalálható a magukat a német nemzetiséghez tartozónak vallók száma, valamint a cigány etnikai kisebbség. E cigány közösség 1995 óta, míg a német 1998. óta önálló nemzetiségi önkormányzattal rendelkezik.

2013. január 1-jével Gyomaendrőd járási székhely lett. A város területén a mezőgazdasági egyéni és társas vállalkozások biztosítják az itt élő lakosság többségének a megélhetését. Az ipari területen megjelenik a cipő- és nyomdaipar, de számos egyéb területen, így a faiparban, élelmiszer feldolgozóiparban található meghatározó számú vállalkozás. A fejlődő és korszerűsödő kereskedelem és szolgáltatás egyes területeken európai színvonalú ellátást kínál az itt élő emberek és átutazók számára.

A város legnagyobb munkaadója az önkormányzat, amely a gyermekjóléti, szociális, egészségügyi, sport- és kulturális területen nyújt megélhetést a helyi humán értelmiség számára és korszerű szolgáltatást a város és térsége lakosságának.

A 13 ezres lakosú Körös-parti városon a 46. számú főút és a Budapest-Lőkösháza vasútvonal halad keresztül. A kiváló közlekedési adottságok, a befektetőknek kínált lehetőségek és feltételek, a vendéglátás, pihenés és szórakozás változatos palettája vonzóvá teheti e várost a gazdasági élet szereplőin túl a szabadidejüket eltöltő vendégek számára.

A lakónépességre vonatkozó táblázat adatai alapján a lakónépesség száma a településen folyamatosan csökken. Míg 2013-ban 13 456 fő élt Gyomaendrődön, addig 2016-ban a lakónépesség száma már csak 12 999 fő volt, mely 2020-ra 12 812 főre csökkent.

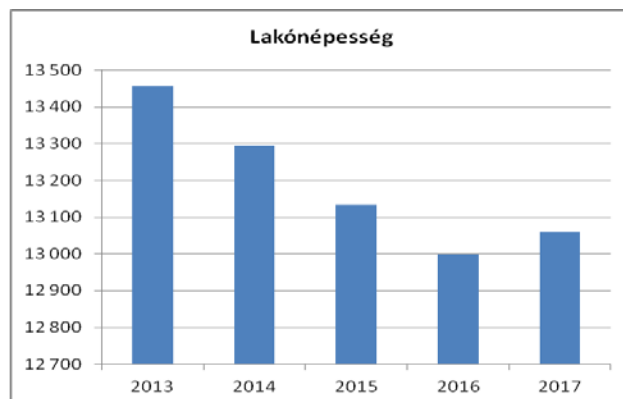
Az alábbiakban felsorolt, települést jellemző demográfiai mutatók tendenciájában, valamint az egyes esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetét jellemző mutatók esetében jelentős változás nem tapasztalható, így a HEP Helyzetelemzésének módosítása a 2020. évi felülvizsgálat során nem szükséges.

Az alábbiakban a település demográfiai adatait mutatjuk be.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2013	13 456	
2014	13 295	99%
2015	13 133	99%
2016	12 999	99%
2017	13 060	100%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

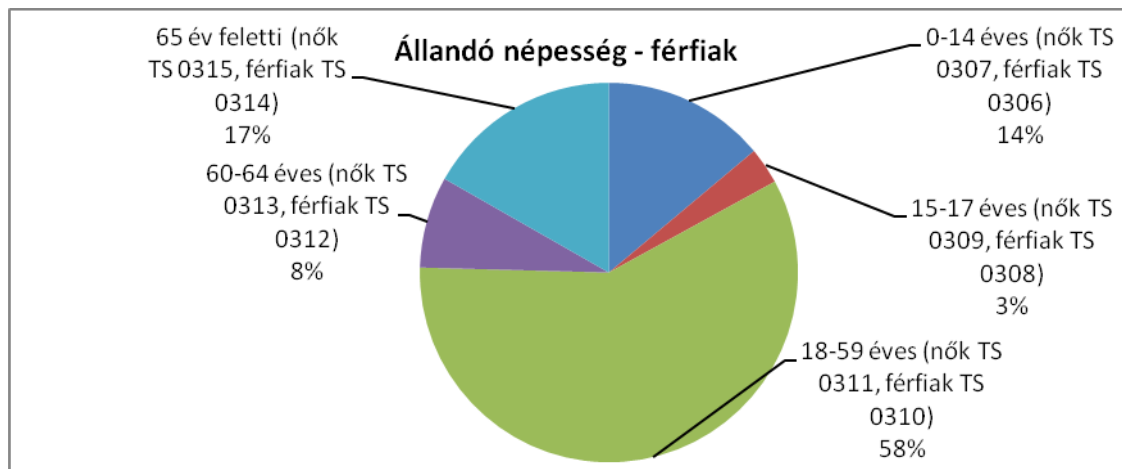
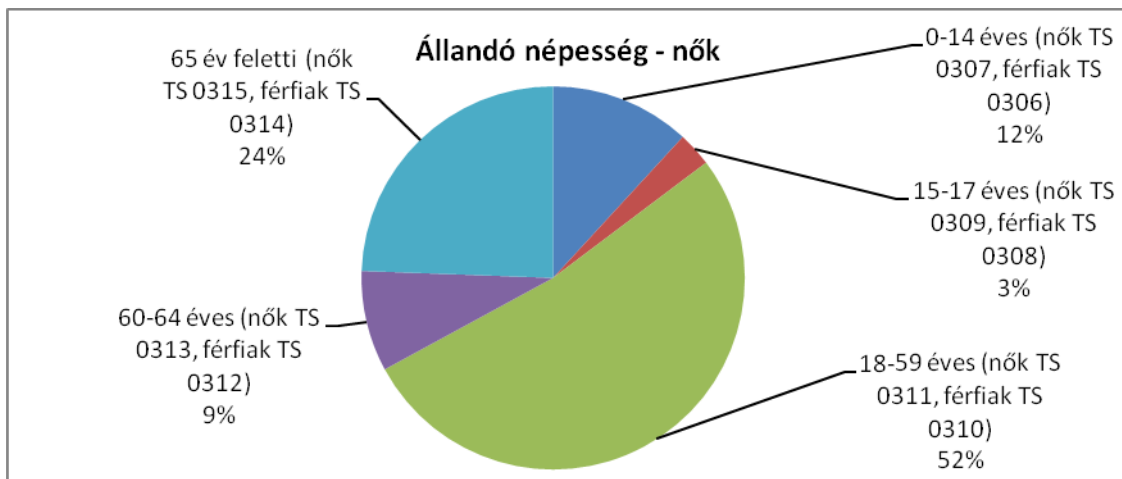

Az állandó népesség száma Gyomaendrőd esetében több mint a lakónépesség. A nők száma, aránya a férfiak arányához közel azonos az egyes korcsoportok esetében. Szembetűnő különbséget a 65 év feletti korosztálynál láthatunk, ahol a nők aránya 61 %, míg a férfiak aránya csak 39 %.

2.1 számú táblázat – Állandó népesség (a 2016-os év adatai)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Nők	Férfiak	Összesen	Nők	Férfiak
Állandó népesség száma (nők TS 0302, férfiak TS 0301)	7 093	6 600	13 693	51,80%	48,20%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)	n.a	n.a	337	2,46%	
0-14 éves (nők TS 0307, férfiak TS 0306)	839	919	1 758	6,13%	6,71%
15-17 éves (nők TS 0309, férfiak TS 0308)	205	206	411	1,50%	1,50%
18-59 éves (nők TS 0311, férfiak TS 0310)	3 714	3 853	7 567	27,12%	28,14%
60-64 éves (nők TS 0313, férfiak TS 0312)	603	515	1 118	4,40%	3,76%
65 év feletti (nők TS 0315, férfiak TS 0314)	1 732	1 107	2 839	12,65%	8,08%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

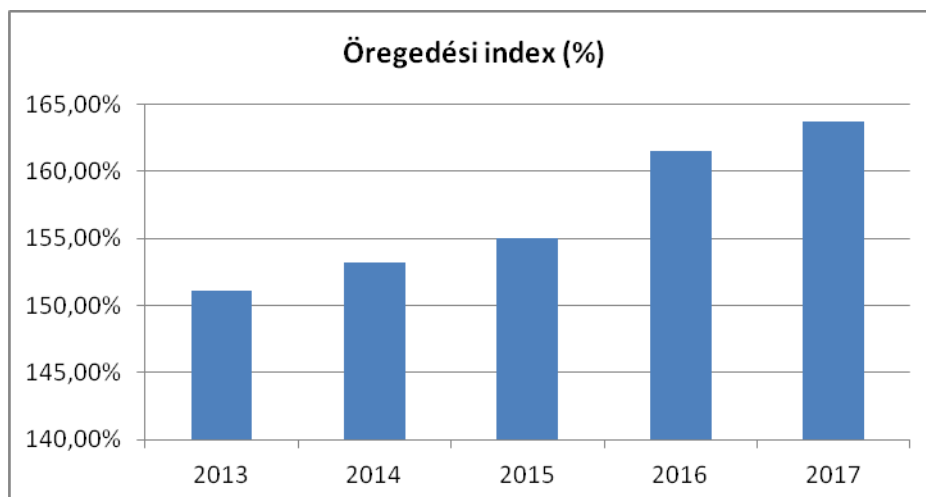

Az öregedési index alapján megállapítható, hogy a település előregedő, a mutatószám évről-évre magasabb értéket mutat. Ebből az adatból is látható, hogy városunkban az idősebb lakosság fokozottabb ellátására van szükség.

3. számú táblázat – Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%)
2013	2 747	1 818	151,10%
2014	2 757	1 800	153,17%
2015	2 802	1 808	154,98%
2016	2 839	1 758	161,49%
2017	2 854	1 743	163,74%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

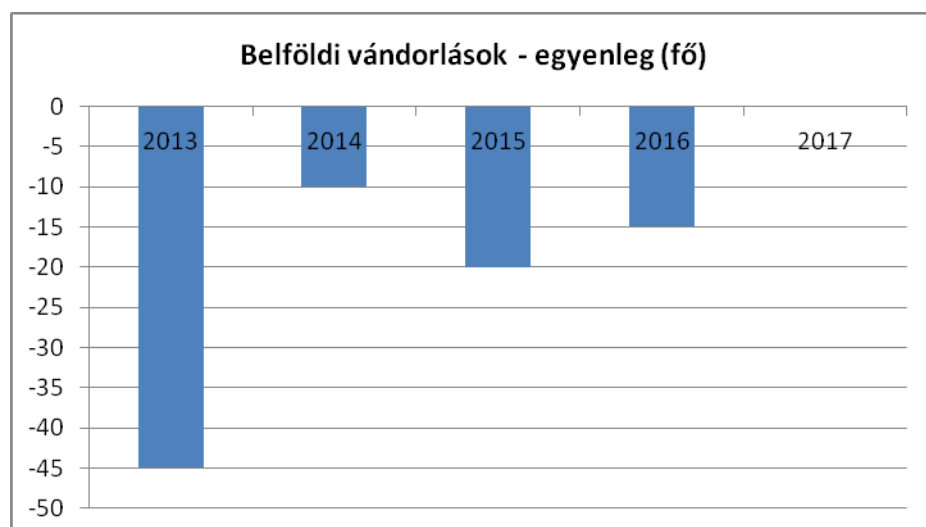

A belföldi vándorlások táblázat negatív egyenleget mutat, tehát többen vándorolnak el a településről, mint ahányan ide települnek. A 2013. évi kiugró értékhez képest az évek során csökkent a mutató értéke. Bár 2016-ban ismét 200 feletti volt az elvándorlás, ebben az évben az odavándorlások magas számának köszönhetően a különbség értéke jelentősen csökkent.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás (TS odavándorlás 0601)	Elvándorlás (TS elvándorlás 0601)	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (TS 0602)
2013	155	200	-45	-3,2
2014	168	178	-10	-0,72
2015	169	189	-20	-1,45
2016	192	207	-15	-1,1
2017	n.a	n.a	#ÉRTÉK!	n.a

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

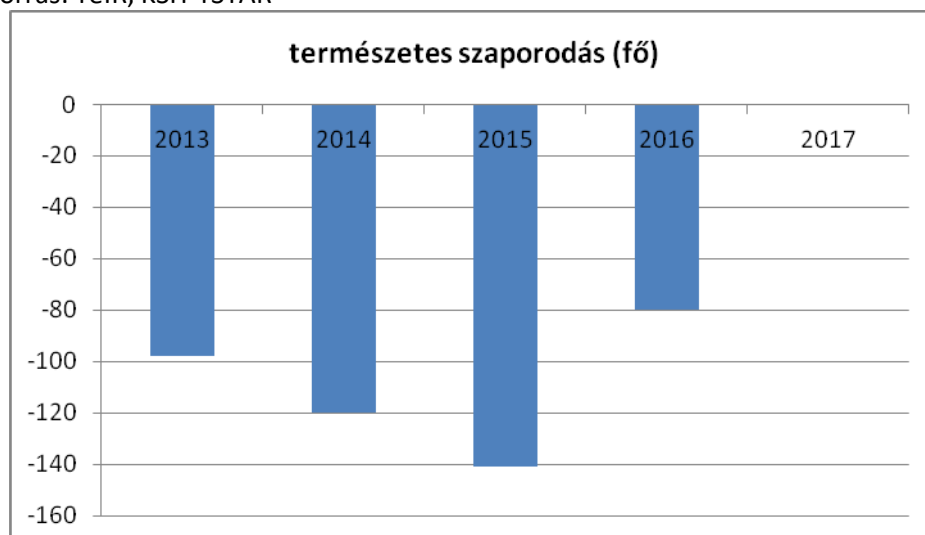

A természetes szaporodás adatai szerint a halálozások száma jelentősen – esetenként többszörösen – magasabb, mint a születések száma. Ebből az adattáblából is jól látható, hogy városunk lakossága előregedő, mely tényre fokozott figyelmet kell fordítani esélyegyenlőségi szempontból is.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Élve születések száma (TS 0701)	Halálozások száma (TS 0702)	Természetes szaporodás (fő)
2013	97	195	-98
2014	109	229	-120
2015	97	238	-141
2016	112	192	-80
2017	n.a	n.a	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az esélyegyenlőség alapelve, mely szerint minden ember egyenlő. Biztosítani kell, hogy ne érhesse senkit közvetlen, vagy közvetett diszkrimináció, hátrányos megkülönböztetés bőrszíne, neme, anyanyelve, életkora, faji, vallási, politikai hovatartozása vagy más véleménye, nemzeti vagy társadalmi származása miatt, születési, vagyoni vagy egyéb helyzete, fogyatékossága kapcsán.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata elkötelezett amellett, hogy a település lakói számára minőségi, mindenki számára egyenlően elérhető szolgáltatásokat nyújtson és hozzájáruljon a polgárok esélyegyenlőségének biztosításához, életszínvonalának emeléséhez.

Az esélyegyenlőség érték, mely a település minden lakója számára fontos. Érvényesítésének kötelezettségét jogszabály határozza meg, emellett érdekünk is, hogy biztosítsuk a város lakóinak a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést és az életminőség javításának lehetőségét.

Az önkormányzat az esélyegyenlőséget munkáltatóként, szolgáltatásai révén és intézményfenntartóként is érvényesíteni kívánja.

A településnek érdeke a szolidaritás erősítése, mely révén a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációja, felzárkóztatása és érvényesülési lehetőségei elősegíthetők.

Olyan pozitív, méltányos és rugalmas felzárkóztatást elősegítő intézkedések kidolgozása és megvalósítása a célunk, melyek tartós megoldást jelentenek a hátrányos helyzetű célcsoportok társadalmi, oktatási, képzési, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális életminőségi helyzetének javítása, a felzárkóztatás elősegítése terén.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Gyomaendrőd Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere 2015. március 1-től jelentős mértékben átalakult. Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerülnek. A helyi önkormányzatok felelőssége növekszik a helyi közösség szociális biztonságának erősítésében, a települési támogatások biztosításában.

A kötelezően nyújtandó ellátásokat 2015. március 1-től a járási hivatalok állapítják meg. Ezek az ellátások a következők:

- aktív korúak ellátása,
- időskorúak járadéka,
- ápolási díj (alapösszegű, emelt összegű és kiemelt ápolási díj),

- közgyógyellátás (alanyi és normatív formák),
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

Egyéb támogatás biztosításáról a települési önkormányzatok döntenek. Az önkormányzatok által nyújtható támogatás neve egységesen települési támogatás, amelynek jogosultsági feltételeit, típusait az önkormányzatok határozhatják meg.

E támogatás keretében az önkormányzatok az általuk támogatandónak ítélt, rendeletükben szabályozott élethelyzetekre nyújthatnak támogatást. Az önkormányzat kötelezettsége abban áll, hogy a települési támogatásról rendeletet alkosson. Annak eldöntése, hogy e támogatás keretében milyen célokra, mely feltételek teljesülése esetén milyen összegű támogatást nyújt, teljes mértékben az önkormányzat mérlegelési jogkörébe tartozik.

Az Szt. által szabott egyetlen kötelezettség az, hogy a képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani. A létfenntartást veszélyeztető élethelyzet, a létfenntartási gond meghatározása az önkormányzat jogosultsága, hasonlóan az ilyen helyzetekben nyújtandó támogatás összegének meghatározásához.

A települési önkormányzat képviselő-testületének a települési támogatás megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól szóló rendeletét legkésőbb 2015. február 28-ig kellett megalkotnia. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás **a szociális ellátások helyi szabályairól szóló 4/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelet.**

Önkormányzatunk rendkívüli és rendszeres települési támogatást biztosít az arra szociálisan rászorult személyek, családok számára:

- Az önkormányzat rendkívüli települési támogatást nyújt jövedelmi és vagyoni viszonyaiktól függetlenül azoknak a személyeknek, akik nem várt események miatt létfenntartást veszélyeztető élethelyzetbe kerülnek. A létfenntartást veszélyeztető élethelyzet olyan nem várt események, mint halál, betegség, baleset, természeti katasztrófa bekövetkezése esetén kialakult élethelyzet, melyben a személyek, családok mindennapi megélhetése kerül veszélybe.

- Az önkormányzat rendkívüli települési támogatást nyújt azoknak a személyeknek akik önmaguk illetve családjuk átmeneti létfenntartásáról az alább felsorolt, alkalmanként jelentkező többletkiadás miatt más módon nem tudnak gondoskodni és családjukban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200 %-át (2018-ban 57.000.-Ft), és nem rendelkeznek legalább 855.000.-Ft értékű ingó vagy ingatlan vagyonnal:

- a betegséghez kapcsolódó alkalmanként jelentkező többletkiadások enyhítésére,

- eseti magas gyógyszerköltség enyhítésére,
- az iskoláztatáshoz kapcsolódó alkalmanként jelentkező többletkiadások enyhítésére,
- a gyermek fogadásának előkészítéséhez valamint a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához,

- Elemi kár bekövetkezése esetén a legszükségesebb ruházat, élelem, elemi bútortól pótlására rendkívüli települési támogatásban kell részesíteni azt a személyt, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 300 %-át (2018. évben 85.500.-Ft) és az elemi kárt szenvedett ingatlan a közös háztartásban élők a 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet 3. §-ában meghatározott jogos lakásigényét nem haladja meg.

- Temetési költségek enyhítése címén rendkívüli települési támogatásban kell részesíteni azt az elhunyt személy eltemettetéséről gondoskodó személyt, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 300 %-át (2018. évben 85.500.-Ft).

- Az Önkormányzat a téli, fűtési időszakban egyszeri alkalommal szilárd tüzelőanyag formájában természetbeni támogatást biztosít annak a rászoruló személynek, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200 %-át (2018. évben 57.000.-Ft) , és nem rendelkezik legalább 855.000.-Ft értékű ingó vagy ingatlan vagyonnal.

- Az Önkormányzat települési támogatásként települési gyógyszer-támogatást nyújt a szociálisan rászoruló személyek részére magas gyógyszerköltségük viseléséhez.

A települési gyógyszer-támogatás

- rendkívüli támogatásként nyújtható, amennyiben a szociálisan rászoruló személy átmeneti létfenntartásáról alkalmanként jelentkező magas gyógyszerköltsége
- rendszeres támogatásként nyújtható, amennyiben a szociálisan rászoruló személy időszakos vagy tartós létfenntartásáról rendszeresen jelentkező magas gyógyszerköltsége miatt más módon nem tud gondoskodni.

- Az Önkormányzat rendszeres települési támogatásként települési lakásfenntartási támogatást nyújt a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásainak viseléséhez:

- a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához,
- a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója 2017. – 578/2017. (XII. 14.) Gye. Kt. határozat

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a szolgáltatástervezési koncepció elkészítésével meghatározta azokat az alapelveket, irányokat és célokat, melyeket a település a szociális szolgáltatások biztosítása, fejlesztése során követ, illetve amelyekkel orientálni kívánja a szociális szolgáltatások fejlesztésének további szereplőit. A dokumentum átfogó képet nyújt a település ellátási kötelezettségének helyzetéről, a szociális szükségletekről és a rendelkezésre álló lehetőségekről, a szolgáltatások fejlesztésének irányairól és a feladatokról, továbbá felméri azokat a hiányokat, melyet a szociális szolgáltató rendszer a településen jelenleg kezelni nem képes.

Gyomaendrőd Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban ITS) a város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg az önkormányzat által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján.

Az ITS célja, hogy stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő a következő 7-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

Gyomaendrőd Város Településrendezési terve - 56/2010 (II. 25.) Gye. Kt. határozata

A települési önkormányzat feladata a jogszabályok keretein belül a településrendezési feladatkör ellátása, az épített környezet emberhez méltó és esztétikus kialakítása, valamint a helyi építészeti örökség védelme, az építésügy helyi feladatainak ellátásához szükséges anyagi és személyi feltételek biztosítása.

Gyomaendrőd Város Fenntartható Fejlődés Helyi Programja Local Agenda 21 - 586/2017 (XII. 14.) Gye. Kt. határozat

Cél a fenntartható fejlődés minél gyorsabb és hatékonyabb elősegítése, mely során csökken a meg nem újuló erőforrások felhasználása és nő a megújuló energia hasznosítás. A város gazdasági állapota fejlődni kezd, növekszik a gazdaság termelőképessége, nő a foglalkoztatás, csökken a munkanélküliség és ezek által növekszik az életszínvonal. A gazdasági fejlődésnek köszönhetően növekszik a város lakossága, melynek köszönhetően az átlagéletkor csökken.

Ezzel egyidőben a lakosság tudatosan védi, óvja környezetét, nagyobb hangsúlyt helyez a környezetvédelemre. A város vezetése és az itt élők együttműködve egy élhetőbb várost alakítanak ki, ahol az életkörülmények, a lokális környezet az elvárt szintre emelkedik. A város fejlődése szempontjából

elengedhetetlen az idegenforgalom és az ebből származó előnyök növelése, ennek hatásait figyelembe véve kell a fejlesztéseket megtervezni, megvalósítani. A település a rendezési tervét, az infrastrukturális fejlesztéseit ezen szempontok figyelembevételével készítette el és valósítja meg.

Gyomaendrőd Város Lakásgazdálkodási Konceptió 2017-2022 - 392/2017. (VIII. 31.) Gye. Kt. határozat

Gyomaendrőd Város Önkormányzata elkötelezetten törekszik a magas minőségű környezet és szolgáltatások kialakítására, illetve a szociális biztonság megszervezésére. Fontosnak tartja azt is, hogy a fiatalok számára Gyomaendrőd vonzó város legyen. Mind a magas szintű környezet kialakítása és fenntartása, mind a szociális biztonság megteremtése, mind a fiatalok helyben tartása összefügg a lakhatási helyzettel, a város lakáspolitikájával.

Gyomaendrőd Város Közművelődési koncepciója 2016-2020 - 454/2015 (IX. 24.) Gye. Kt. sz. határozat

A koncepció célja a kultúrához való hozzáférés minél szélesebb körű biztosítása az esélyegyenlőség növelése érdekében, továbbá az Önkormányzat közművelődés-feladatellátási kereteinek megfogalmazása, a hagyományok és az eddigi tevékenységek tapasztalatai alapján. Figyelembe kell venni a helyi társadalom művelődési igényeit, a lakosság szocio-kulturális helyzetét, és egységes alapelvek szerint kell meghatározni a város által támogatott tevékenységek körét, azok ellátásának módját és feltételeit. Fontos továbbá kijelölni a prioritásokat, a szakmai és finanszírozási alapelveket.

A közművelődéshez kapcsolódó jogok érvényesítése során az egyenlő bánásmód követelményeit meg kell tartani. A közművelődéshez való jog gyakorlása közérdek, a közművelődési tevékenységek támogatása közcél.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata Foglalkoztatási Esélyegyenlőségi Terve - 162/2020. (VIII. 27.) Gye. Kt. sz. határozat

Az Ebktv 63.§ (4) bekezdésében foglaltak értelmében az Önkormányzat megalkotta a foglalkoztatásra vonatkozó esélyegyenlőségi tervét. A terv hatálya kiterjed az Önkormányzatra és annak intézményeire is. Az elkészített helyzetelemzés alapján meghatározásra kerültek a foglalkoztatási célcsoport, illetve az esélyegyenlőségi helyzetük javítása érdekében megvalósítandó intézkedések.

Gyomaendrőd Város Sportkonceptiója 2016-2020 – 524/2016 (X. 27.) Gye. Kt. sz. határozat

Az önkormányzat sportkonceptiója 2020-ig szabályozza az önkormányzat legfontosabb tennivalóit, meghatározza a sportágazatban önként vállalt feladatainak kereteit, tájékoztatást ad a sportágazat szereplőinek az önkormányzat szerepvállalásának irányairól és mértékéről. A sportnak kiemelt gazdasági és szociális jelentősége is van, hozzájárulhat számos közösségi politika megvalósításához is, például a szociális kohéziót, a kisebbségek, a fogyatékos személyek beilleszkedését elősegítő, vagy akár a fiatalok körében a demokráciát népszerűsítő programok révén.

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2015-2020. – 98/2020. (VI. 25.) Gye. Kt. határozat

A gazdasági program az önkormányzat részére helyi szinten meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

A gazdasági program elsősorban a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében javasolt intézkedéseivel kapcsolódik az esélyegyenlőségi helyzet javításához.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Széchenyi 2014-2020

Magyarország a számára 2014-2020 között rendelkezésre álló uniós források felhasználására tíz operatív programot alakított ki. Az operatív programok illeszkednek az EU2020 stratégiához.

Az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP) elsődleges célja a közlekedés hálózatának és infrastruktúrájának fejlesztése, a transzeurópai közlekedési hálózaton keresztül a városi közlekedésen át, egészen a környezetbarát megoldásokig.

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program, azaz az EFOP elsődleges célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre.

A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) célja, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg.

A Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program, azaz a GINOP egyik legfontosabb célkitűzése Magyarország foglalkoztatási rátájának 75%-ra való emelése. Ehhez egyrészt új munkahelyeket kell létesíteni, másrészt a munkát vállalni akarók képességeit kell fejleszteni. A program további két fontos célkitűzése az ország innovációs képességeinek és kapacitásainak, valamint a magyar ipari és szolgáltató szektornak a fókuszált fejlesztése.

A TOP, azaz a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program fő küldetése, hogy kereteket biztosítson a területileg decentralizált fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához. Fejlesztései között helyet kapnak a közvetlenül a közszférára, a helyi társadalomra és környezetre irányuló fejlesztések is.

A VEKOP, azaz Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program segítségével kívánjuk biztosítani Magyarország egyetlen „fejlettebb” régiójának további fejlődését, gazdasági versenyképességének további növekedését, illetve a régióon belüli fejlettségbeli különbségek csökkenését.

A közigazgatás, és a közszolgáltatási szféra kiemelt fejlesztéseit a Közigazgatás- és Köszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) nyomán hajtjuk végre. Az operatív program ad egyben helyet a 2014-2020 időszakban az ESB alapok végrehajtásához szükséges tagállami funkciók finanszírozásához felhasználható technikai segítségnyújtás forrásoknak.

A VP, azaz Vidékfejlesztési Program elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.

A Magyar Halászati Operatív Program (MAHOP) a halászati ágazat támogatási lehetőségeit tartalmazza.

Az RSZTOP, azaz a Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program elsődleges célja, hogy a leginkább rászoruló személyeket – a szegénységben élő gyermekeket, a hajléktalanokat, valamint a rendkívül alacsony jövedelmű személyeket – megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez juttassa.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata elsősorban a TOP és az EFOP keretei között igyekszik számítását több területen is megtalálni, így a társadalmi különbségek csökkentése, valamint a lakosság felzárkóztatása tekintetében is.

Ezzel együtt természetesen az egyéb, főleg az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő pályázatok figyelése szükséges.

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program nyertes projektjeinek eredményeképpen valósulhat meg városunkban a közintézmények energetikai korszerűsítése, kerékpárút építés, zöldfelület fejlesztés, számos belvízvédelmi intézkedés, piackorszerűsítés, óvodafejlesztés.

Az EFOP projektek keretei között az élethosszig tartó tanulás elterjesztését, a tanórán kívüli kulturális foglalkozások megvalósítását, valamint a humán szolgáltatások fejlesztését elősegítő programok megvalósítására kerül sor, melyek közvetlenül érintik az HEP-ben meghatározott esélyegyenlőségi célcsoportokat.

Kifejezetten az öregszoői településrészen élők életszínvonalának javulásához járul hozzá a Vidékfejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló „Gyomaendrőd – Öregszoői külterületi útépités gép- és eszközbeszerzéssel” c. pályázati projekt.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapjául szolgáló adatokat a VÁTI által működtetett Teir adatbázisból gyűjtöttük, továbbá használtuk e célra az intézmények beszámolóit, az intézmények által nyújtott adatokat, információkat, illetve a helyi adatbázisokat. Több esetben is előfordult, hogy az adatgyűjtésre nem volt és

nem is lehetett lehetőség. Ilyen esetekben a szakemberek, az esélyegyenlőségi célcsoport képviselőinek a tapasztalataira támaszkodtunk.

A munkánk során összegyűjtött, áttanulmányozott adatokat, megállapított tendenciákat, illetve a belőlük levont következtetéseket, fontosabb változásokat az egyes célcsoportokról szóló fejezetekben ismertetjük.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Magyarországon 2001. évi népszámlálás során 205.720, míg 2011. évi népszámláláskor 315.583 fő vallotta magát a roma nemzetiséghez tartozónak. Gyomaendrődön a 2011. évi népszámlálási adatok szerint 613 fő, magát roma nemzetiségűnek valló ember él.

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága 2011-ben készítette el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák. A Program 2020-ig szól.

A vezetői összefoglaló szerint:

„Ma Magyarország egyik legsúlyosabb gondja a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén, valamint a hátrányos helyzetű térségekben és települések periferiáján növekvő és újonnan kialakuló rossz lakhatási körülmények.

Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. Ugyanakkor a romák etnikai csoportjára külön figyelmet kell fordítanunk, hiszen a tapasztalatok azt mutatják, hogy a szegények között is ők a legszegényebbek, és eddig őket érték el legkevésbé a felzárkóztató programok.”

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

2009-ben a Békés megyei munkanélküliségi ráta 13,3 % volt, míg a gyomaendrődi munkanélküliségi ráta 12,8 % volt, így városunkban a megyei helyzethez képest valamivel kedvezőbben alakult a munkanélküliség. 2013. év végén az országos munkanélküliségi ráta 8,0%, a Békés megyei mutató értéke 9,5 %, míg településünkön ugyanezen mutató 7,2 % volt. 2016. év végén az országos munkanélküliségi ráta 4,4%, a Békés megyei 3,7 %, míg a települési mutató értéke 4,9 %. A munkanélküliek száma folyamatosan csökken minden területi szinten. A megtett intézkedések eredményeképpen a helyi munkanélküliségi mutatók kedvezően alakulnak, hozzájárulva ezzel az intézkedési tervben megfogalmazott célok teljesüléséhez.

Az utóbbi években lassú emelkedés kezdődött a gazdasági élet és a vagyoni helyzet tekintetében. A gépjárművek száma 2009-ben 3414 db, 2011-ben pedig már csak 3300 db volt, azonban 2013-ban ismét 3362 db, 2015-ben pedig 3523 db.

A jövedelmi helyzet javulásához járult hozzá a minimálbér és a garantált bérminimum emelkedése: 2018. január 1-től a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére a megállapított alaphéti kötelező

legkisebb összege (minimálbér) havibér alkalmazása esetén bruttó 138 000 forint. A legalább középfokú iskolai végzettséget, illetve középfokú szakképzettséget igénylő munkakörben, teljes munkaidőben foglalkoztatottak esetében a megállapított garantált bérminimum pedig bruttó 180 500 forintra emelkedett. (2019. január 1-től minimálbér várhatóan bruttó 150 000 Ft, míg a garantált bérminimum bruttó 202 000 Ft lesz.)

Ezzel együtt a város lakosainak jelentős része átlagos körülmények között él. A kimondott gazdagság nem jellemző, azonban vannak nagyon szegény családok. A szegénységnek számos oka lehet, melyek között említhetjük az alacsony vagy a települési viszonyoknak nem megfelelő iskolai végzettséget, a munkanélküliséget, szociális hiányosságokat, vagy akár a családban élő gyermekek számát is.

A jövedelem főleg munkavégzésből származik, vagy pénzbeli juttatás lehet. A pénzbeli juttatásokból élő aktív korúak között sok az alacsonyan iskolázott, vagy nem megfelelő végzettséggel rendelkező ember.

A legtöbb otthon a '70-es években épült, melyek újírtására a családoknak nem nagyon van lehetősége, sokan örülnek, ha fenn tudják tartani. A településen a tapasztalatok alapján sok az eladó ingatlan is.

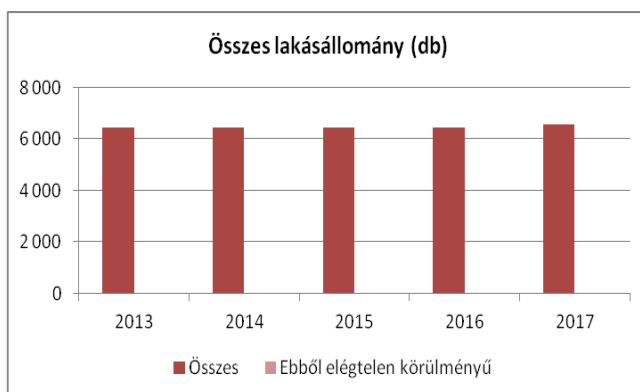
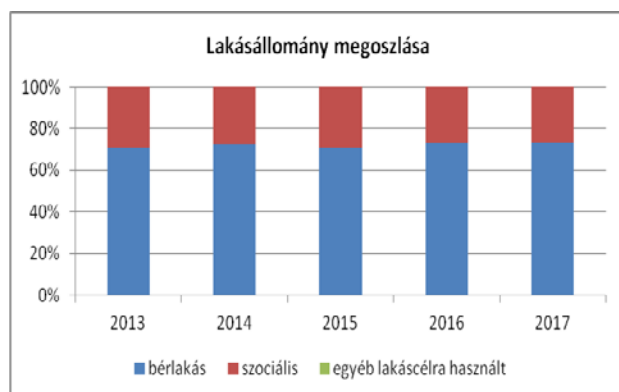
Lakossági megtakarításokról adatokkal nem rendelkezünk.

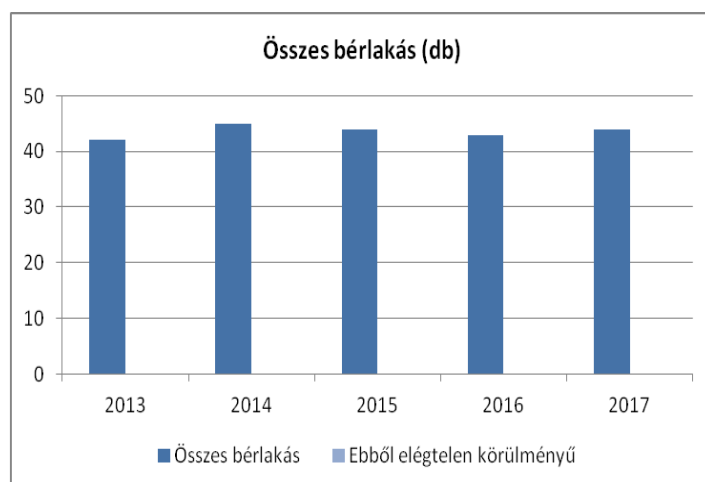
Gyomaendrődön az összes lakásállomány száma valamelyest csökkent, de lényegesen nem változott az elmúlt időszakban: 2011-ben 6462 lakás volt városunkban, 2013-ban 6447, míg 2016-ban 6432.

3.4.1 sz. táblázat Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülmények et biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülmények et biztosító lakások száma
2013	6 447	n.a	42	0	17	7	0	0
2014	6 443	n.a	45	0	17	7	0	0
2015	6 443	n.a	44	0	18	7	0	0
2016	6 432	n.a	43	0	16	7	0	0
2017	6 573	n.a	44	0	16	7	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

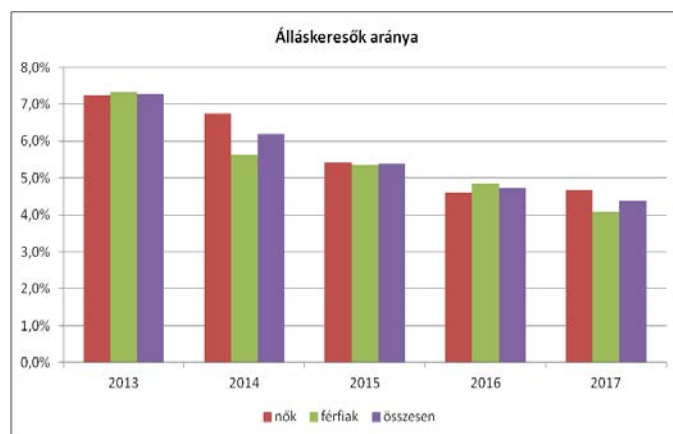
Sokan élnek a településen mezőgazdaságból, elmondható, hogy több helyi mezőgazdasági vállalkozó is rendelkezik nagyobb földterülettel. Miután Gyomaendrőd régebben is mezőgazdasági és kisipari jellegű település volt, így sokan vannak, akik kisebb földtulajdonnal rendelkeznek, melyeket jellemzően bérbe adtak.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftt.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Nő (TS 0804)	Férfi (TS 0803)	Összesen	Nő (TS 0802)		Férfi (TS 0801)		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	4 748	4 768	9 516	344	7,3%	349	7,3%	693	7,3%
2014	4 682	4 711	9 393	316	6,7%	266	5,6%	582	6,2%
2015	4 568	4 628	9 196	248	5,4%	247	5,3%	495	5,4%
2016	4 522	4 574	9 096	208	4,6%	222	4,8%	430	4,7%
2017	4 453	4 511	8 964	208	4,7%	185	4,1%	393	4,4%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A településen a 15-64 év közötti lakónépességre vonatkozó **nyilvántartott álláskeresők** száma folyamatosan csökkenést mutat. A táblázat adataiból, illetve a diagram ábrájából jól látható, hogy 2014-ben jelentősen csökkent a férfi munkanélküliek száma. Ez a csökkenés a női álláskeresők esetében egy évvel később következett be, azóta a két mutató egymással közel azonos értéket mutat.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2013	2014	2015	2016	2017
		693,25	581,5	495,25	469,25	319
20 év alatti (TS 1002)	Fő	14	15	19	20	16
	%	2,0%	2,5%	3,8%	4,2%	4,9%
20-24 év (TS 1003)	Fő	95	86	74	71	48
	%	13,7%	14,7%	15,0%	15,2%	15,0%
25-29 év (TS 1004)	Fő	87	66	62	52	30
	%	12,5%	11,3%	12,5%	11,0%	9,2%
30-34 év (TS 1005)	Fő	82	63	55	47	32
	%	11,8%	10,8%	11,0%	10,0%	10,0%
35-39 év (TS 1006)	Fő	96	75	52	54	35
	%	13,8%	12,8%	10,5%	11,5%	11,0%
40-44 év (TS 1007)	Fő	85	67	53	49	32
	%	12,2%	11,5%	10,7%	10,5%	10,1%
45-49 év (TS 1008)	Fő	81	65	51	50	32
	%	11,6%	11,1%	10,3%	10,7%	10,0%
50-54 év (TS 1009)	Fő	70	56	41	42	31
	%	10,0%	9,6%	8,3%	8,8%	9,8%
55-59 év (TS 1010)	Fő	71	62	53	46	31
	%	10,3%	10,6%	10,7%	9,9%	9,8%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	15	30	36	39	32
	%	2,1%	5,1%	7,2%	8,3%	10,1%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

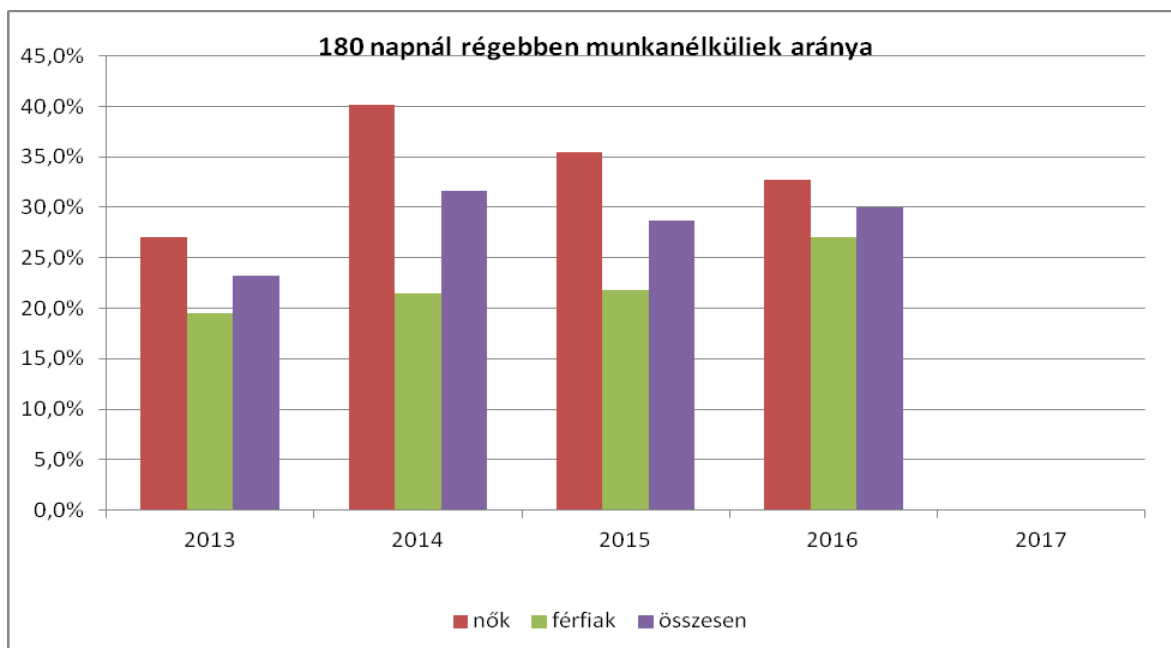
A **regisztrált munkanélküliek száma** hasonlóan alakult az előzőekhez. A korcsoportos bontás alapján megállapítható, hogy a legtöbb munkanélküli a csökkenő szám ellenére a 20-24 év közöttiek és a 35-39 év közöttiek közül kerül ki. Megállapítható, hogy a pályakezdeket és vélhetőleg a gyermekvállalást követően a munkába visszatérni kívánó nőket sorolhatjuk foglalkoztatás szempontjából a hátrányos helyzetűek közé.

A **180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek** száma, aránya a 2013. évről a 2014. évre jelentősen, 93 főről 127 főre emelkedett. A 2015-re a szám visszaesett 88 főre, majd 2016-ra 81 főre. Ez a szám 2015 óta nagyjából stagnáló értéket mutat.

3.2.3. számú táblázat – A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Év	Nyilvántartott álláskeresők/regisztrált munkanélküliek száma			180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők/regisztrált munkanélküliek száma					
	fő			fő			%		
	Nő (TS 0802)	Férfi (TS 0801)	Összesen	Nő	Férfi	Összesen	Nő	Férfi	Összesen
2013	344	349	693	93	68	161	27,0%	19,5%	23,2%
2014	316	266	582	127	57	184	40,2%	21,5%	31,6%
2015	248	247	495	88	54	142	35,5%	21,8%	28,7%
2016	248	222	469	81	60	141	32,7%	27,1%	30,0%
2017	208	185	393	n.a	n.a	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!

A 2001. évi népszámlálási adatok szerint az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők száma magas, az összlakosság 16,3 %-át teszi ki, 2120 fő. A számuk különösen magas a nők esetében. Míg köztük 1354 fő az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma, addig a férfiaknál ez a szám „csak” 766 fő volt. A

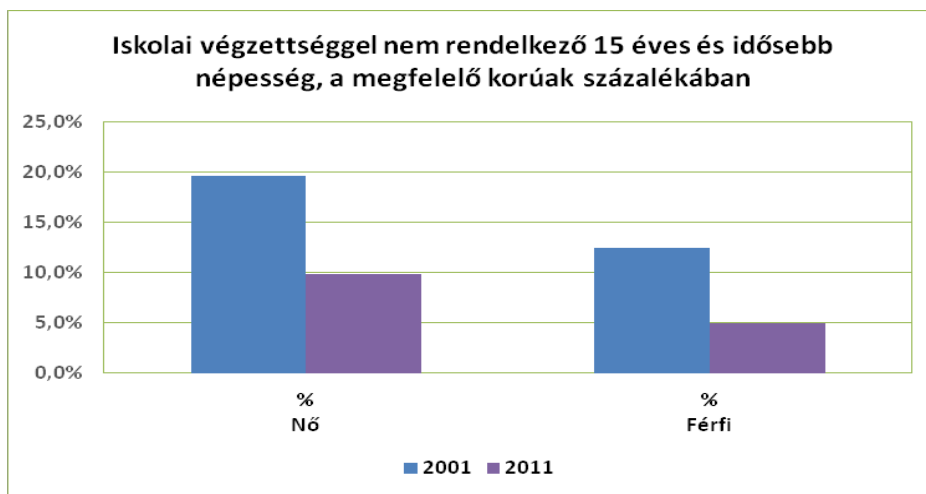
2011-es évi adatokat nézve általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők száma 894 fő, azaz az összlakosság 7,6%-át teszi ki. A nők száma ebben az évben is elég magas. A két évet nézve arra következtethetünk, hogy 2001-ről 2011-re csökkennek az arányok, viszont a 15 – X éves legalább általános iskolát végzettek száma nőtt.

Első körben e pontnál nagyon fontos lenne, hogy minél többen végezzék el az általános iskola 8 osztályát, melyre majd később alapozni lehet a szakmák tanulásának lehetőségét.

3.2.5. számú táblázat – Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Nő (TS 1602)	Férfi (TS 1601)	Nő	Férfi
	%	%	%	%
2001	80,3%	87,5%	19,7%	12,5%
2011	90,1%	95,0%	9,9%	5,0%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás, KSH honlapja

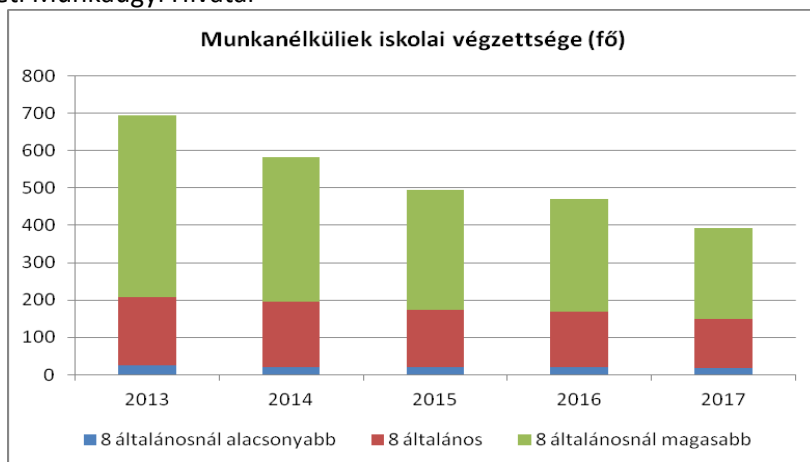
Ha az álláskeresőket iskolai végzettségük szerint vizsgáljuk, akkor azt a megállapítást tehetjük, hogy a 8 általános végzettséggel rendelkezők között jóval kevesebben munkanélküliek, mint a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek körében. Valószínűsítjük, hogy a 8 általánost elvégzők között jelentősebb számban vannak azok, akik valamilyen szakmával is bírnak.

Összességében megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettségtől függetlenül folyamatosan csökken.

3.2.6. számú táblázat – Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	693	25	3,6%	183	26,4%	485	70,0%
2014	582	21	3,5%	176	30,2%	385	66,3%
2015	495	21	4,2%	153	30,8%	322	65,0%
2016	469	21	4,4%	149	31,8%	300	63,8%
2017	393	19	4,8%	132	33,5%	243	61,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A Roma Polgárjogi Szövetség 2011-es fennállása óta feladatának tartja, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű felnőtteket is bevonja képzésekbe. Az elmúlt időszakban több ízben zajlott székhelyükön alap- és kulcskompetencia képzés, kiskerti növénytermesztő képzés, valamint az általános iskola 7 osztályának elvégzése. Összességében közel 500 fő vett részt eddig a fenti képzéseken, akik számára a képzések megélhetési támogatást biztosítottak.

Fontos céljuk az általános iskola 8. osztály beindítása, melyre a visszajelzések alapján, illetve a közvetlenül biztosított helyszín miatt jelentős az érdeklődés.

Tapasztalatuk szerint a jelentkezők számára fontos, hogy az érintettek az egyesület vezetőivel napi kontaktusban legyenek, a megszokott környezetben biztosítsák számukra az információkat, az oktatásban való részvétel lehetőségét. Az egyesület a képzést, illetve a megélhetési támogatást biztosító képző intézménnyel folyamatosan kapcsolatban van, az eddigi egyeztetések alapján előre láthatólag 2019-ben tudják beindítani a 8. osztályt, melyre jelentkezők máris vannak.

3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők

Év	Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók száma (TS 3401)	8. évfolyamot eredményesen befejezte a felnőttoktatásban (TS 3301)	
	Fő	Fő	%
2013	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2014	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2015	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2016	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!
2017	0	0	#ZÉRÓOSZTÓ!

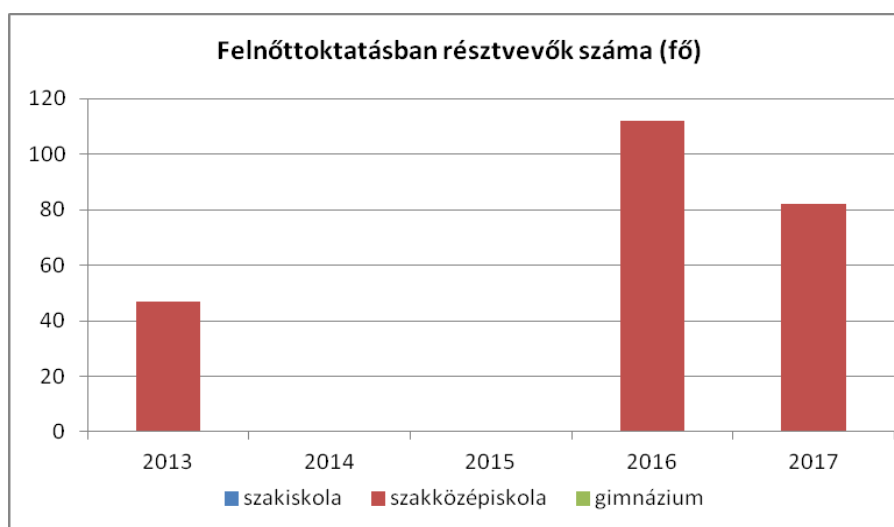
Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

Felnőttoktatásra lehetőséget **középfokú iskolában** (szakközépiskolai felnőttoktatás) Gyomaendrődön a Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium biztosít 2012. óta. A 2012. évben 27-en, míg 2013-ban már 47-en vették igénybe a lehetőséget. A következő évekből pontos adatokkal nem rendelkezünk, azonban jelentős létszámbeli növekedés figyelhető meg 2016. évtől, amelyet a 2018. évi adat meghalad, 117 fővel.

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

Év	Középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen	Szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma (TS 3501)		Szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		Gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők		Középiskolai tanulók száma a felnőttoktatásban (fő) - (TS 3601)
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő
2013	47	0	0,0%	47	100,0%	0	0,0%	
2014	n.a.	0		n.a.		0		
2015	n.a.	0		n.a.		0		
2016	112	0	0,0%	112	100,0%	0	0,0%	
2017	82	0	0,0%	82	100,0%	0	0,0%	

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ), Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium Gyomaendrőd

Gyomaendrőd városában 2011. október 20-tól elindult Start közmunkaprogram, a következő elemekkel: bel- és külterületi csatornák karbantartása, illegális hulladéklerakók felszámolása, nádvágás és cserjézés, vályogtéglák készítése, mezőgazdasági földút karbantartás, síkosság mentesítési feladatok. A mezőgazdasági program keretein belül szántóföldi növénytermesztés; a fóliás zöldségtermesztés; az extenzív állattartás valamint a homoktövis programok indultak.

A start programokon felül az Önkormányzat minden évben foglalkoztat általában 5 fő kézbesítőt, 2-4 fő település őrt és 5-10 főt egyéb közfoglalkoztatásra (takarító, festő stb.)

év	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakosságához képest
2010	220	2%	60	27%
2011	150	2%	45	30%
2012	272	3%	70	26%
2013	295	3%	70	24%
2014	171	3%	n.a.	n.a.
2015	270	2%	n.a.	n.a.
2016	295	3 %	n.a	n.a.
2017	269	3 %	n.a	n.a

Forrás: önkormányzat adatai

Továbbra is jelentős a közfoglalkoztatásban részt vevők száma, ami hozzájárul a munkanélküliségi adatok javulásához. Az önkormányzati saját fenntartású intézményben a Térségi Szociális Gondozási Központban, valamint az Önkormányzatnál a közfoglalkoztatás keretén belül valósul meg a mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatása. A foglalkoztatás területén hátrányos megkülönböztetésről hiteles adattal nem rendelkezünk.

Gyomaendrődön a regisztrált vállalkozások száma az utóbbi években folyamatos emelkedést mutat, hasonlóképpen a kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek száma is. Az állami szektorban foglalkoztatottak számáról adatokkal nem rendelkezünk.

3.2.10. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - vállalkozások

év	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek száma	állami szektorban foglalkoztatottak száma	kivetett iparűzési adó (Ft)	befizetett iparűzési adó (Ft)
2014	1.534	403	n.a.	331.488.282	364.847.845
2015	1.573	425	n.a.	296.637.792	295.849.942
2016	1.587	436	n.a.	321.531.326	308.013.421
2017	1.657	453	n.a.	353.191.504	336.112.741

Forrás: TEIR, T-Star, önkormányzat adatai

A város legnagyobb munkaadója az önkormányzat, amely a gyermekjóléti, oktatási, szociális, egészségügyi, sport és kulturális területen nyújt megélhetést a helyi humán értelmiség számára és korszerű szolgáltatást a város és térsége lakosságának.

Ezen túl a mezőgazdaságé és a faiparé a fő szerep a városban, legtöbb munkalehetőség ezeken a területeken mutatkozik. Továbbá fontos megemlíteni a könnyűipari területeket, az élelmiszeripart, a vendéglátóipart, a szolgáltató területet, építőipart és a halászatot, sőt a gépipart is. A kivetett és a befizetett iparüzési adó összege általában negatív egyenleget mutat.

Elmondhatjuk, hogy a fenti munkaterületek jelentős részének megfelelő középfokú szakképesítés megszerzésére a településen van lehetőség.

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja közlekedés szempontjából megfelelőnek mondható. Gyomaendrőd a Békéscsaba-Budapest vasútvonal mentén helyezkedik el. Vonattal és autóval közlekedve a kb. 40 km-re lévő megyeszékhely 40 perc alatt elérhető, az autóbuszos közlekedés általában 1 órát vesz igénybe. A településen belül viszonylag jók a közlekedési lehetőség, akár kerékpárral vagy autóval, de a városban működik helyi autóbusz közlekedés is.

A fiatalok foglalkoztatását megkönnyítendő a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya folyamatosan biztosítja OKJ-s képzéseken való részvétel lehetőségét, melyre a településen és a közvetlen vonzáskörzetben is nagy kereslet mutatkozik. A keresett szakmák OKJ-s képzésén való részvétel jelentősen megkönnyíti a fiatalok foglalkoztatáshoz való hozzáférését. Szintén jelentős segítség, hogy a vállalkozók bér- és járulékokkal kapcsolatos költségeinek meghatározott %-át átvállalja a Foglalkoztatási Osztály. A vonzásközpontban elérhetőek a Munkaügyi Központ által nyújtott programok a 25 év alatti álláskeresőkre. Az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen a fiatalok körében elérhetőek, azonban a szükséges minimális létszámot csak a településen nem lehet feltölteni.

Városunkban működik a Békés Megyei Kormányhivatal Gyomaendrődi Járási Hivatal Járási Foglalkoztatási Osztálya, akik számos programot kínálnak a munkanélküliség csökkentésére. Szoros együttműködés van a Kirendeltség és az Önkormányzat közfoglalkoztatási osztálya között.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

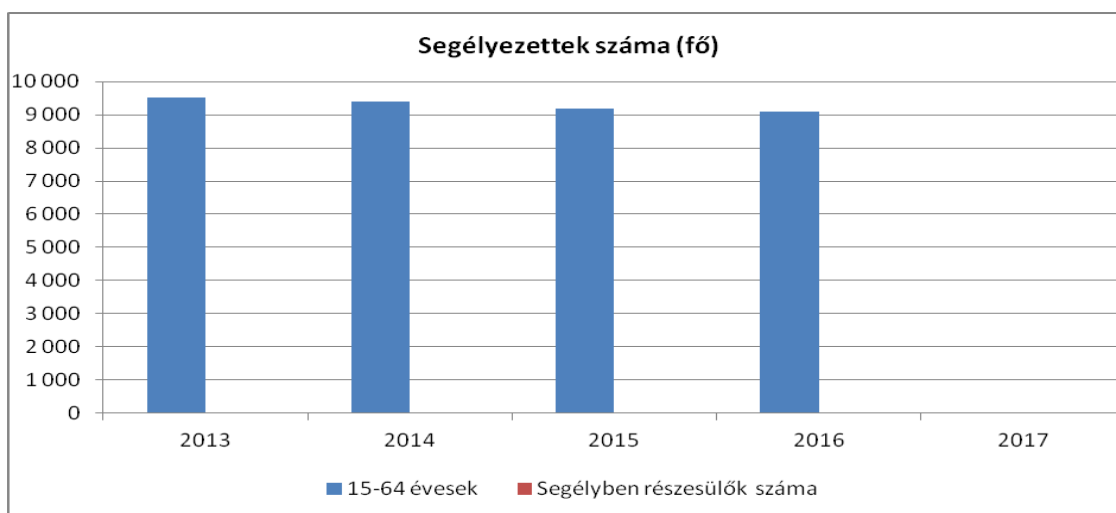
Ebben a pontban a település lakossága által igénybe vehető pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokat, támogatásokat mutatjuk be, táblázatok formájában.

A táblázatok tartalmának értékelését az adatsorokat követően ismertetjük.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma (TS 0803 és TS 0804 összesen)	Álláskeresési segélyben részesülők (fő) - (TS 1101)	Álláskeresési segélyben részesülők %
2013	9 516	12	0,1%
2014	9 393	18	0,2%
2015	9 196	24	0,3%
2016	9 096	22	0,2%
2017	n.a	n.a	#ÉRTÉK!

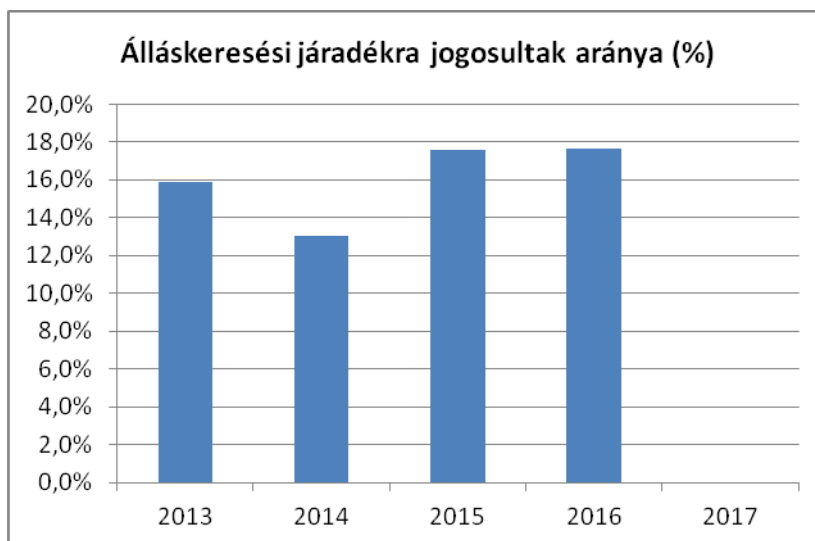
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma

Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 1301)	Álláskeresési járadékra jogosultak (TS 1201)	
	Fő	Fő	%
2013	573,25	91,00	15,9%
2014	495,25	64,50	13,0%
2015	478,50	84,25	17,6%
2016	393,00	69,25	17,6%
2017	n.a	n.a	#ÉRTÉK!

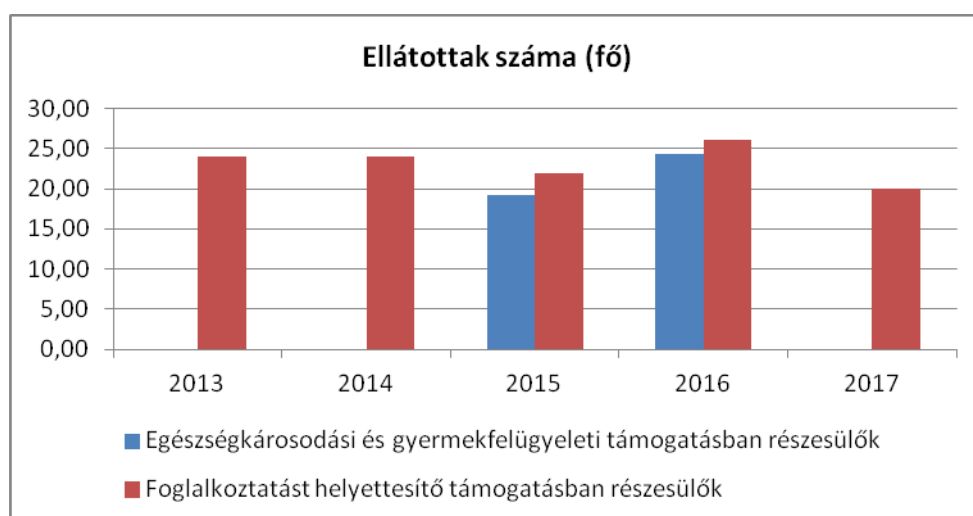
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2016. márc. 1-től (TS 5401) (2015. február 28.-ig rendszeres szociális segélyben részesülők (TS 1401))		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresői segély - TS 7015 negyedévek átlagában számolva)	
	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő	Munkanélküliek %-ában
2013	n.a	#ÉRTÉK!	24,00	4,19%
2014	n.a	#ÉRTÉK!	24,00	4,85%
2015	19,20	0,21%	22,00	4,60%
2016	24,31	0,27%	26,00	6,62%
2017	n.a	#ÉRTÉK!	20,00	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

	2013. év			2014. év			2015. év			2016. év		
A segély típusa	fő	Pénzügyi felhasználás eFt	Lakosság szám %-ban	fő	Pénzügyi felhasználás Ft	Lakosság szám %-ban	fő	Pénzügyi felhasználás ezer Ft	Lakosság szám %-ban	fő	Pénzügyi felhasználás ezer Ft	Lakosság szám %-ban
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	872	10 179	6,14	777	9 309	5,52	649	7505	4,85	617	7070	4,65
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás/önkormányzati segély gyermek jogán/települési támogatás (gyermek)	199	1 443	1,40	222	2 012	1,58	192	1028	1,43	288	3480	2,17
Rendszeres szociális segély *	65	18 116	0,46	71	18 965	0,50	-	-	-	-	-	-
Aktív korúak ellátása Rendszeres szociális segély 2008. december 31-ig, 2009. január 01. napjától rendelkezésre állási támogatás *	167	54 141	1,18	281	42 922	2,00	-	-	-	-	-	-
Települési lakásfenntartási támogatás	583	39 446	4,10	486	28 841	3,45	470	23754	3,51	553	26143	4,16
Adósságcsökkentési támogatás	3	869	0,02	3	13	0,02	-	-	-	-	-	-
Temetési segély	116	4 013	0,82	120	4 246	0,85	70	2427	0,52	81	2646	0,60
Köztemetés	6	675	0,04	2	287	0,01	5	764	0,03	1	178	0
Átmeneti segély (felnőtt)/önkormányzati segély/települési támogatás (felnőtt)	372	4 890	2,62	303	4 165	2,15	218	6439	1,62	546	9620	4,1
Közfogygyellátás (méltányossági)/települési gyógyszerátogatás	n.a.	n.a.	n.a.	48	1260	0,35	73	2521	0,55	93	5378	0,7

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés, Szolgáltatástervezési koncepció

*Hatásköri változás következett be 2015. január 1. napján: a rendszeres szociális segéllyel és a rendelkezésre állási támogatással kapcsolatos hatáskörök a járási hivatalhoz kerültek át.

Az NFSZ jelentése alapján a város **2013 – 2017. február havi** munkanélküliségi adatai:

	2013	2014	2015	2016	2017
Regisztrált munkanélküliek száma	1142	596	658	601	446
1 évnél régebben nyilvántartásban lévők száma	164	75	64	70	69
Járadék típusú ellátásban részesülők száma	196	82	83	119	81
Segély típusú ellátásban részesülők száma	6	10	18	22	22
FHT, RSZS száma	215	104	77	133	85
Munkavállaló korú népesség száma	9208	9645	9516	9393	9196
Relatív mutató – nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában	12,40	6,18	9,91	6,40	4,85
Arányszám – relatív mutatónak az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya	1,21	0,97	1,11	1,20	1,11

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosulttá váló gyermekek száma 255 fővel, 24 %-kal csökkent az elmúlt négy év során, melynek oka a jogosultsági feltételek szigorodása a nagykorú tanulók esetében valamint az, hogy a közfoglalkoztatási bért teljes összeggel kell figyelembe venni a jövedelemszámításnál (szemben más szociális ellátásoknál ahol csak 22.800.-Ft-ot lehet figyelembe venni a közfoglalkoztatási bérből).

Ez a csökkenő tendencia felerősödve figyelhető meg az összes szociális ellátás tekintetében, kivéve a temetési és átmeneti segély (2015. évtől települési támogatás) esetében. E két utóbbi segélyformánál az önkormányzat szélesebb jogosultsági feltételt állapított meg, valamint a települési temetési támogatás esetében növelte annak összegét is.

Annak ellenére, hogy a szociális ellátások sok esetben csökkenő tendenciát mutatnak (melynek oka a jogosultsági feltételek szigorítása), azt tapasztaljuk, hogy a családok anyagi helyzete az elmúlt évek során számottevően nem javult, továbbra is gondot jelenthet egy-egy nagyobb kiadás teljesítése, az iskolakezdéssel járó költségek, a közüzemi számlák, elszámoló számlák rendezése.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata folyamatosan kiemelt feladatnak tekinti a közhasznú és közcélú foglalkoztatás megszervezését. A közfoglalkoztatással átmenetileg megoldható a munkaerőpiac perifériájára szorult, a munka világából kikerült személyek és családok megélhetési problémája, ezért is tartja az Önkormányzat kiemelt feladatának a közfoglalkoztatás megvalósítását.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata rendelkezik Lakásgazdálkodási koncepcióval, melyet a Képviselő-testület 311/2017. (VIII. 31.) Gye. Kt. határozatával hagyott jóvá, és amely kimondja:

„Az önkormányzatnak elsődlegesen a város lakóinak igényeit kell figyelembe vennie, lakáspolitikájába beépítve a különböző szociális szempontokat és egyéb, a település által meghatározott célokat.

További fontos elvárás, hogy hozzá tudjon járulni a város népességének megtartásához, lélekszámának esetleges növeléséhez. Nagyon fontos a fiatalok városban tartása, illetve ide- vonzása. Ehhez olyan lakáspolitikát kell, amely élhető környezetet tud biztosítani, és vonzóvá tudja tenni a települést.”

A lakáspolitikát egyik fontos területe a lakásgazdálkodás, amely a már meglévő lakásállomány fenntartásával, kezelésével, bővítésével foglalkozik. Az önkormányzatok esetében a lakásgazdálkodás

vagyongkezelésre, állagmegóvásra, felújításra, korszerűsítésre, lakás-elosztásra irányulhat. Az önkormányzati lakásgazdálkodásnak a lakás mobilitáshoz is jelentősen hozzá kell járulnia.

A lakásgazdálkodás szűkebb értelemben az önkormányzat tulajdonában lévő lakásállománnyal való gazdálkodást jelenti, ezen belül a törvény, kötelező feladatként a szociális rászorultság alapján történő bérbeadás feltételeinek meghatározását jelöli meg.

Tágabb értelemben azonban a lakásgazdálkodás sok egyéb területet is érint. A lakásgazdálkodási döntések meghatározhatják egy adott város, városrész fejlődésének irányát, de befolyásolhatják egy településrész etnikai összetételén át a demográfia helyzetet is.

A lakásgazdálkodási koncepció céljai:

- tárja fel, összegezza és értékeli a lakáspiac külső gazdasági környezetét, a változó környezethez való alkalmazkodás helyi esélyeit,
- határozza meg az önkormányzat hosszú és rövid távú irányuló elképzeléseit, konkrét intézkedéseket és fejlesztéseket.

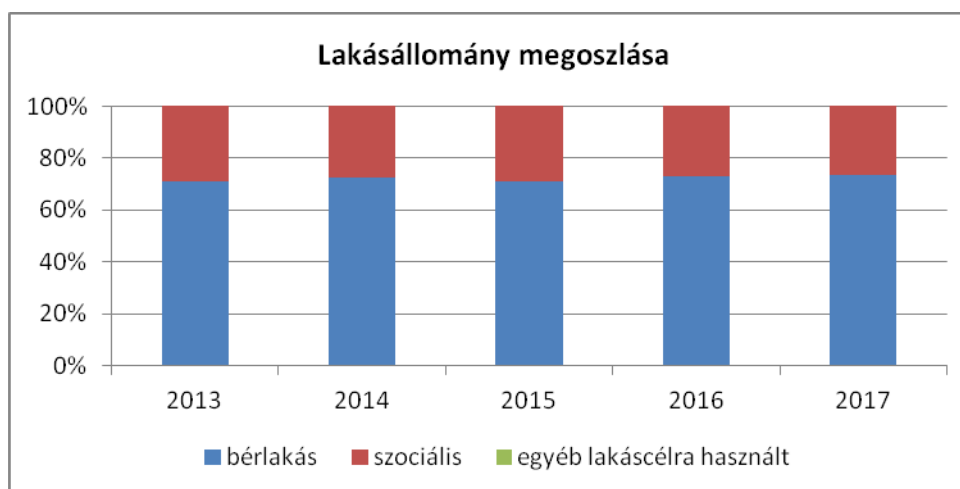
A lakásgazdálkodási koncepció megalkotása lehetővé teszi Gyomaendrődön az egységes és következetes lakáspolitikai kialakítását. A koncepció fő irányvonalainak meghatározásakor figyelembe kell venni az önkormányzat teljesítőképességét, a mindenkorai pénzügyi lehetőségeket, törekedve arra, hogy a kötelező feladatokon túl minél több önként vállalt feladat épüljön be a koncepcióba. Emellett törekedni kell arra, hogy a koncepció stratégiaileg illeszkedjen az Európai Unió kapcsolódó szabályaihoz, és az országos lakásgazdálkodási dokumentumokhoz.

Az első lakáshoz kapcsolódó önkormányzati támogatásokról szóló 17/2017. (VI. 30.) önkormányzati rendelettel Gyomaendrőd Város Önkormányzata az elmúlt évtizedekhez hasonlóan továbbra is biztosítja a gyomaendrődiek számára az első lakás vásárlásához, építéséhez, bővítéséhez, biztosított önkormányzati támogatást. Az Önkormányzat – anyagi lehetőségeihez mérten – mindig kiemelten kezelte a fiatalok lakhatásának segítését, felismerve azt, hogy milyen fontos a fiatalok településen való tartása. Az önkormányzat 2017. évben úgy döntött, hogy kiszélesíti az első lakáshoz jutó támogatást. Egyrészt az igénylők körének bővítésével – nemcsak ifjú házaspárok, hanem élettársak illetve egyedülálló személyek is jogosultak lehetnek –, másrészt nemcsak lakásvásárlást és építést, hanem lakásbővítést és korszerűsítést is támogat. A támogatás kamatmentes hitel és vissza nem térítendő önkormányzati támogatásként adható, maximum összege 750 e Ft, bővítés, korszerűsítés esetén ezen összeg 50 %-a nyújtható.

A település lakásállományában az elmúlt években jelentős változás nem következett be, elenyésző mértékben csökkent a lakások száma. A bérlakás állomány 2013 óta stagnál: 2013-ban 42 db, 2014-ben 45 db, majd ezt követően 44 db áll rendelkezésre. Ebből az elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma 0.

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2013	6 447	n.a	42	0	17	7	0	0
2014	6 443	n.a	45	0	17	7	0	0
2015	6 443	n.a	44	0	18	7	0	0
2016	6 432	n.a	43	0	16	7	0	0
2017	6 573	n.a	44	0	16	7	0	0

Forrás: TEIR, önkormányzat adatai

A szolgálati bérlakások iránti igény esetében stagnálás figyelhető meg.

A lakóépületek száma 2017. január 1-i adat szerint: 6573 db, mely lakásokból összkomfortos 3291 db, komfortos 2303 db, félkomfortos 938 db, komfort nélküli 41 db. Öt évre visszatekintve a lakásállományon belül az alacsony komfort fokozatú lakások aránya nem változott, tekintettel a település lakóinak szociális és anyagi helyzetére ez az arány várhatóan az elkövetkezendő években sem fog számottevően változni.

Az önkormányzat szociális és költségalapú bérlakások kiutalásával segít az arra rászoruló emberek lakhatási gondjainak megoldásában. Gyomaendrődön 2002. évben a Széchenyi-terv keretében 24 db költség alapú bérlakás épült. A 24 db lakásból 16 db az Endrődi u. 5-7. szám alatt, még 8 db a Magtárlaposi u. 14-16. szám alatt található. Mind az Endrődi úton, mind a Magtárlaposi úton lévő lakások kihasználtsága 100 %-os.

A fent említett költség alapú bérlakáson kívül, az önkormányzat tulajdonában még 20 db szolgálati [mely lakások komfort fokozata: összkomfortos-, (12 db) vagy komfortos (8 db)] és 16 db szociális bérlakás van [a lakások komfort fokozata: komfort nélküli (7 db), komfortos (7 db), összkomfortos (2 db)]. A kiutalás feltételeit a lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló 15/2016. (VI. 7.) önkormányzati rendelet szabályozza.

Az önkormányzati bérlakások szociális, költségelví és piaci alapon adhatók bérbe. Az önkormányzat a lakásállomány nagy részét szociális alapon adja bérbe, alacsony bérleti díjért. A szolgálati és a költségalapú

bérlakások esetében is hasonlóan alacsony a lakbér összege. **Költségelven bérbe** adott lakások száma 24 db.

8 lakás fiatalok számára határozott időtartamra, maximum öt évre utalható ki, abban az esetben, ha a leendő bérlő vállalja, hogy lakás előtakarékosági szerződést köt. 16 lakás a 62. életévét, illetőleg a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyek számára utalható ki, határozatlan időtartamra. Költségelvű lakásoknak a bérleti díja a lakás műszaki állapotának fenntartását fedezi.

Nagyon nagy igény mutatkozik a nyugdíjas korúak körében a költségalapú bérlakásokra. Kétszer-háromszor ennyi bérlakás bérbeadása is megvalósulhatna, ha a megfelelő mennyiségű bérlakással rendelkezne az önkormányzat.

Szociális alapon azok az állampolgárok igényelhetnek lakást, akiknek a közös háztartásban élők esetében egy főre jutó havi jövedelme nem éri el a mindenkori saját jogú öregségi nyugdíjminimum kétszeresét, egyedül élő esetében két és félszeresét; létfenntartáson felül szükséges mértéken felül ingó és ingatlan vagyona nincs, továbbá forgalomképes lakóingatlan tulajdonnal nem rendelkezik.

Az igénylők szükségleteit a szociális bérlakás állomány sem műszakilag, sem nagyságrendileg nem elégíti ki. Az önkormányzati szociális bérlakásokban élők a társadalmi rétegek alsó részéhez tartoznak. Ezek döntően azok a társadalmi csoportok, amelyek generációk óta halmozódó és újratermelődő társadalmi egyenlőtlenségek miatt a társadalmi kirekesztődés különböző fokain élnek. A legtöbb családban halmozottan több társadalmi probléma jelentkezik. Az alacsony iskolázottság főként a szociális bérlakásokban élők számára jelent hátrányt a munkaerőpiacon, hiszen a költségalapú bérlakások lakói már inaktív korú emberek.

Önkormányzatunk nem rendelkezik szükséglakásokkal.

Városunkban az elmúlt években kilakoltatás nem fordult elő.

Az önkormányzati tulajdonú bérlakások földrajzi elhelyezkedését több tényező befolyásolja. Az állami tulajdonú lakások kerültek 1990 után önkormányzati tulajdonba, majd értékesítésre. Mivel a tulajdonosok maguk döntöttek a lakás megvételéről, ezért területileg elszórtan maradtak meg az önkormányzati bérlakások.

A bérlők szociális és anyagi helyzetéből adódóan városunkban nincs realitása a lakásmobilitás erősödésének. A bérlők nagy része végleges megoldásnak tekinti a bérlői státuszt, rossz anyagi és szociális helyzetük miatt nem jelentkezik életcélként saját tulajdonú lakás megszerzése.

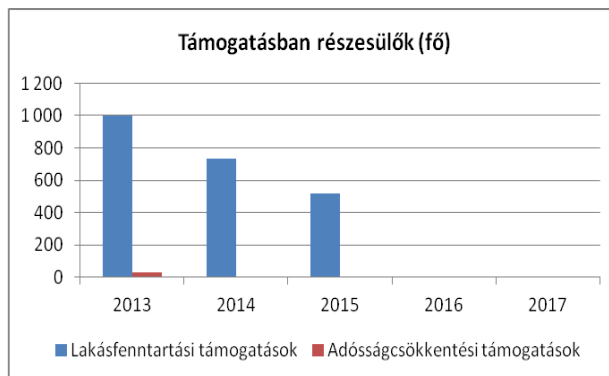
Piaci alapon bérbe adható lakások Gyomaendrődön nincsenek. Jelenleg nincs olyan lakás, amelyet az önkormányzat ilyen formán hasznosítani tud. Nincs a piaci alapú bérbeadáshoz megteremtve a kínálat, nincs felmérve a várható kereslet, és a lehetséges bérlők igényei sem. Ezen ingatlanok száma Gyomaendrőd esetében 0, tervezésük folyamatban van.

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma 2013 évtől folyamatosan csökken, az adósságcsökkentési támogatásban részesítettek számával egyetemben.

2015-ben a lakásfenntartási támogatás és az adósságcsökkentési támogatás megszűnt, 2016 évtől kezdődően a rászorulóknak számára települési támogatás biztosított. Ezt a támogatást 2016-ban összesen 553, míg 2017-ben 539 fő vette igénybe. Vizsgálva az előző éveket is, tulajdonképpen elmondható, hogy a támogatásban részesülők száma az utóbbi években nagyjából stagnál.

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Összesen adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2013	999	30
2014	735	2
2015	520	n.a
2016	n.a	n.a
2017	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az eladósodottság esetében az adósságcsökkentési támogatásban részesülők számát vizsgálhatjuk (lásd fenti táblázat és diagramm) 2014 évig. 2015-től ez a támogatási forma nem létezik. Az adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma 2008 és 2011 között folyamatosan növekedett, 2011-ben számuk 187 fő volt. Létszámuk 2012-ben 110, 2013-ra 30, majd 2014 évre 2 főre csökkent.

Fontos beszélni a külterületeken való lakhatásról, mely esetben leginkább Öregszőlő településrész bemutatása lenne releváns, mely a 3.5 pontban olvasható részletesen. A településrészen lakók esélyegyenlőségének növelése érdekében, a tanyagondnoki szolgáltatás beindítása és az IKSZT működtetése által az előzőekben említett hátrányok csökkenthetővé váltak, ami életminőség javulást is eredményezhet.

A tanyagondnoki szolgálat a Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya személyes gondoskodást nyújtó integrált intézményi ellátórendszerének tagjaként látja el feladatát Gyomaendrőd 001-es és 002-es tanya körzetében. A szolgáltatás célja, Gyomaendrőd város külterületén, tanyáin élő idősek, egyedül élők, fogyatékkal élők, hátrányos helyzetben lévő családok alapvető szükségleteinek kielégítésében, életvitelük segítésében való közreműködés, a közszolgáltatásokhoz, egészségügyi és egyéb alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása. Célja a tanyákon élők esélyegyenlőségének növelése, az ott élők életfeltételeinek javítása. A tanyagondnoki szolgáltatás mindkét körzetében 400 - 400 lakos részére nyújt segítséget. A feladatot 2 fő tanyagondnok látja el. A tanyagondnoki körzetekben élők közlekedését gépkocsival történő szállítás által segítik a tanyagondnokok.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Önkormányzatunk – a 2013. évi Helyi esélyegyenlőségi Program készítésekor – vizsgálta a szegregátumok kritériumainak való megfelelést, melyhez az Európai Unió meghatározást vette figyelembe, mely szempontok szerint Gyomaendrődön szegregátum nincsen. A városban két szegregációval veszélyeztetett terület lett akkor meghatározva: Öregszőlő, valamint Cigányváros.

2015-ben elkészült Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Integrált Településfejlesztési Stratégiája, melyhez esélyegyenlőségi szakértő készítette el a település antiszegregációs programját. A program szerint Gyomaendrődön 5 szegregátum került meghatározásra, s ennek megfelelően került kidolgozásra az itt élők esélyeinek javítása érdekében szegregációt csökkentő intézkedési terv.

Gyomaendrődi szegregátumok: Cigányváros, Nagylapos, Öregszőlő, Kocsorhegy és Bánomkert.

Általánosságban elmondható, hogy mindegyik területre jellemző a korszerűtlen, elöregedett és az állagmegóvási munkák elmaradása miatt rossz állapotban lévő épületek együttese. Több épület állapota az életveszélyes állaghoz közelít. A külterületeken az infrastruktúra hiányos, a Cigányvárosban pedig – noha a közműgerincek kiépítettek – a díjhátralékok miatt több ingatlant lekapcsolt a szolgáltató a hálózatról.

Gyomaendrőd város KSH által kijelölt és Gyomaendrőd város által jóváhagyott szegregátumainak státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével (témakörönként)

	Társadalom 1. (Demográfia)	Társadalom 2. (Segélyezés)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közüterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció
Szegregátum 1. Cigányváros	A lakónépesség száma 471 fő. Az alacsony státuszú lakosok aránya meghaladja a 40%-ot.	Becslés alapján LFT-ben 252 fő, RSzS-ben 23 fő, RGyK-ban 212 fő részesült 2014-ben.	Előregedett lakásállomány, magas a komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya.	Az infrastruktúra kiépített.	A területen található a RNÖ irodája és egy élelmiszerbolt. A terület a város központjában található.	A területen rendkívül magas a roma lakosság aránya
Szegregátum 2. Nagylapos	A lakónépesség száma 156 fő.	Becslés alapján LFT-ben 68 fő, RSzS-ben 6 fő, RGyK-ban 57 fő részesült 2014-ben.	Előregedett lakásállomány, magas a komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya.	Több utcában hiányzik a pormentes út és a szennyvízhálózat.	A területen egy csárda és egy bolt található. Bár belterület, a város szolgáltatásainak elérése a jelentős távolság miatt nehézkes.	A területen nem magas a roma lakosság aránya
Szegregátum 3. Öregszőlő	A lakónépesség száma 658 fő.	Becslés alapján LFT-ben 252 fő, RSzS-ben 23 fő, RGyK-ban 212 fő részesült 2014-ben.	Előregedett lakásállomány, magas a komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya.	Több utcában hiányzik a vezetékes vízhálózat, a szennyvíz, a pormentes út, a közvilágítás.	A területen található két élelmiszerbolt, egy óvoda, idősek otthona, IKSZT. Az egyéb szolgáltatások elérése nehéz a távolság miatt.	A területen folyamatosan növekszik a roma lakosság aránya
Szegregátum 4. Kocsorhegy	A lakónépesség száma 91 fő.	Becslés alapján LFT-ben 39 fő, RSzS-ben 4 fő, RGyK-ban 33 fő részesült 2014-ben.	Előregedett lakásállomány, magas a komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya.	Az ivóvízhálózat kivételével nem áll rendelkezésre infrastruktúra.	A területen kizárólag lakóházak és üdülők találhatóak. Az egyéb szolgáltatások elérése nehéz a távolság miatt.	A területen nem magas a roma lakosság aránya
Szegregátum 5. Bánomkert	A lakónépesség száma 164 fő.	Becslés alapján LFT-ben 19 fő, RSzS-ben 2 fő, RGyK-ban 16 fő részesült 2014-ben.	Előregedett lakásállomány, magas a komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya.	Az infrastruktúra részben kiépített. A Tokai Ferenc utcában nincs pormentes út, több utcában nincs szennyvízgerinc.	A területen nincs szolgáltatás. Azokat a városban lehet elérni. Bánomkert részben belterület, ezért nincs jelentős távolság.	A területen nem magas a roma lakosság aránya

Anti-szegregációs intézkedési terv

Gyomaendrőd elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányait, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához.

Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai

Horizontális célok	Alcéllok
1. Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen	
2. Oktatási integráció biztosítása	Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése A lemorzsolódás csökkentése
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	A rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők számának emelkedése Az elsődleges munkaerő-piacon megjelenők számának növekedése
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A szociális szolgáltatások színvonalának emelkedése
5. Közösségi terek biztosítása	A szabadidő hasznos eltöltése feltételeinek biztosítása Az iskolán kívüli, iskolai sikerességet segítő, programok helyszíneinek biztosítása Minden korosztály részére biztosítani a közösségi tereket

A szegregátumok megszüntetése nem lehetséges, ezért legfőbb célunk, hogy a rossz állagú ingatlanok felszámolásával, a mobilizációs lehetőségek megteremtésével a szegregációt oldjuk, a szegregátumokban élők számát csökkentsük. Emellett, hogy a területek rehabilitációjával élhetőbb lakókörnyezetet teremtsünk. Öregszőlő kivételével a területeken nem áll rendelkezésre közösségi tér, illetve azok erősen leromlott állagúak. A szolgáltatások elérése nehézkes, ezért egyes szolgáltatások helyben történő biztosítása szükséges. A foglalkoztatottság növelésével az alacsony státuszú lakosság számát csökkenteni kell, így a szegregátumok oldása is elősegíthető. A Cigányváros etnikailag szegregált terület. Ez fenyegeti az Öregszőlőt is, az alacsony ingatlanárak miatt egyre többen költöznek ide a Cigányvárosból.

Az önkormányzat a Gyomaendrődi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal közösen Anti-diszkriminációs jelzőrendszert működtet annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok részévé váljon.

A hátrányos helyzetű gyermekek lemorzsolódásának megelőzése, az utcai devianciák, a fiatalkori bűnözővé válás elkerülése és a BTM nehézségekkel küzdő gyermekek problémáiban való segítségnyújtás biztosítása érdekében Kortárs-segítők képzését támogatjuk. A Gyulai Tankerületi Központtal együttműködve segítjük az iskolai drogprevenció, a stressz prevenció és a családi életre nevelés témakörökből rendhagyó órák rendezését.

A megfelelő színvonalú szociális munka biztosítása érdekében rendkívül fontos a szociális területen dolgozók továbbképzése. Új gyakorlatok, lehetőségek megismerésére és újfajta tevékenységek bevezetésére van szükség. Emellett rendkívül fontos, hogy a segítő szakemberek számára támogatást nyújtsunk a segítő munka során jelentkező testi, szellemi, érzelmi kimerülés megelőzése érdekében, a családsegítő munka fejlesztésében.

A városban még mindig – bár kevés számban – gondot okoz az aktív korú lakosság körében az általános iskolai végzettség hiánya. Támogatni kívánjuk a 7-8. osztály megszerzését körükben.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX. Törvény** 2013. január elsejétől hatályos rendelkezése kimondja, hogy az egészségügyi alapellátás mellett az **egészséges életmód** segítségét célzó szolgáltatások is a helyi önkormányzat kötelezően ellátandó feladataihoz tartoznak.

Gyomaendrőd lakosainak egészségi állapota nem tér el az országos helyzettől, miszerint a nagy betegcsoportok ugyanúgy jellemzőek a településen élőkre (keringési rendszer betegségei, daganatos megbetegedések, emésztőrendszer megbetegedései, légzőrendszer megbetegedései, külső okok - baleset, öngyilkosság stb.), mint az országos átlagra. Magyarországon a születéskor várható életkor 5-8 évvel alacsonyabb, mint az Európai Unió többi országában és sajnos ez Gyomaendrődön sincs másképp. A Dél-Alföldre ezeken felül igen jellemző a depresszió, mint pszichiátriai betegség, melynek kialakulása összefügghet az alkoholizmussal és a rokkanttá nyilvánítással.

Az utóbbi időben jelentősen megsaporodtak az allergiás betegségek Gyomaendrődön is, akárcsak szerte a világban. A gyermekek jelentős részénél tapasztalhatóak csontrendszeri elváltozások, tartási hibák, szaporodnak a fogászati megbetegedések is. A lakosság életmódja a Dél-alföldi régió átlagának megfelel. Az egészségesebb életmód és egészséges táplálkozás megvalósulásához felvilágosító munkára és az egyének anyagi körülményeinek változására lenne szükség. Olyan környezeti hatásról, mely jelentősen befolyásolná

a lakosság egészségi állapotát, nem beszélhetünk. A társadalmi, gazdasági, szociális és kulturális viszonyok megfelelnek a magyarországi települési viszonyoknak.

Gyomaendrődön a Városi Egészségügyi Intézmény jól működő és innovatív rendszer, ahol a működést az önkormányzat biztosítja, mint tulajdonos.

Az intézmény térségi szerepet tölt be városunk vonzáskörzetébe tartozó kistelepülések egészségügyi ellátásában, feladata az egészségügyi alap- és szakellátás biztosítása. Az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról,
- f) járóbeteg szakellátásról.

Az intézmény kis méretéhez képest sokféle szakellátást működtet, kiváló szakemberekkel.

A Városi Egészségügyi Intézmény által biztosított járóbeteg szakellátás területei: általános belgyógyászat, általános sebészet, általános szülészeti-nőgyógyászat, általános fül-orr-gége gyógyászat, általános szemészet, általános bőr- és nemibeteg-ellátás, általános neurológia, ortopédia, urológia, reumatológia, pszichiátria, tüdőgyógyászat, általános laboratóriumi diagnosztika, általános röntgendiagnosztika, ultrahangdiagnosztika, nőgyógyászati ultrahangdiagnosztika, fizioterápia, gyógytorna, tüdőgondozás.

Az intézmény fontosnak tartja és kiemelten kezeli a lakosság egészségi állapotának javítását, egészségének fejlesztését, a prevenciót.

A Városi Egészségügyi Intézmény külön figyelmet szentel a mentális egészségnek és a páciens-orvos közötti terápiás együttműködésnek.

A háziorvosi ellátó rendszer kulcselem, az állami egészségügyi rendszer alapköve.

A gyógyító-megelőző alapellátás keretében a háziorvos feladatkörébe tartozik különösen az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés, a beteg vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotának ellenőrzése, orvosi rehabilitációja, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalása.

Gyomaendrőd város közigazgatási területén jelenleg 7 felnőtt háziorvosi körzet van, melyből egy tartós helyettesítéssel működik.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 4401)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 4301)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 4501)
2013	0	6	3
2014	0	7	3
2015	0	7	3
2016	0	7	3
2017	0	7	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az iskola- és ifjúság egészségügyi ellátás keretében a védőnő feladata: alapszűrések, a gyermekek testi, szellemi fejlődése, valamint személyi higiéne ellenőrzése, elsősegélynyújtás, az orvosi vizsgálatok előkészítése, a védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok, a krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése, részvétel az egészségtan oktatásban, iskola higiéne ellenőrzésében való részvétel, kapcsolattartás a szülőkkel, pályaválasztás segítése.

A védőnők a munkájukat a helyi gyermek háziorvosokkal együttműködésben végzik.

A védőnők az egészségügyi alapellátás részeként önállóan végzik hivatásukat, a hatályos jogszabályok és a szakmai protokollok iránymutatásainak megfelelően. A védőnői szolgáltatás kiterjed az egyénre, a családra és a közösségre egyaránt. Feladatai: a nővédelem, várandós anyák gondozása, gyermekágyas anyák gondozása, 0-7 éves korú gyermekek gondozása, tanköteles gyermekek gondozása, családgondozás.

A városban 5 körzeti védőnői szolgálat van, valamint 2 fő iskola és ifjúság-egészségügyi védőnő dolgozik.

A népegészségügyi szűrések leginkább az érintett civil szervezetek és a Vöröskereszt szervezésében valósulnak meg a városban, melyek bárki számára hozzáférhetőek.

Városunkban a Térségi Szociális Gondozási Központ konyhája látja el a közétkeztetésben résztvevő közoktatási intézményeket: bölcsődék, óvodák és iskolák. A főzőkonyha **2000 adag ebéd** főzésére rendelkezik szakhatósági engedéllyel.

2017. évben naponta átlagosan 1375 adag ebédet főztek a bölcsődés kisgyermektől az agg korosztályig. Ha mindent összeadunk – reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna, vacsora –, naponta 3000-3100 adag étel kiszolgáltatását végzik a konyhán dolgozók. 2017. évben a beiskolázott konyhai kisegítők sikeresen elvégezték a szakács iskolát. A normál étkezésen túl minden korosztály számára biztosítják a diétás étkezést is.

Eleget téve a jogszabályi elvárásnak, dietetikust alkalmaznak megbízásos jogviszonyban, aki hetente részt vesz az ételsorok, illetve a diéták szakszerű összeállításában.

A településen közétkeztetésben részt vevők megoszlása életkor szerint, 2017-ben:

- bölcsődés és óvodás korúak: 395 fő
- általános iskolások: 540 fő
- felnőtt korúak: 440 fő

Településünkön a szervezett sportolási lehetőség már az óvodai nevelés keretén belül biztosított. A mindennapi, ún. frissítő 5-10 perces testnevelési foglalkozásokon elsősorban a gyermekek testi képességeit, ügyességüket, gyorsaságukat, állóképességüket fejlesztik az óvónők. Ezeken a foglalkozásokon túl valamennyi óvodában nagy gondot fordítanak a gyermekek életkori sajátosságait figyelembevevő mozgáslehetőségek biztosítására. Az óvodai napirendbe építve tanfolyam jellegű foglalkozásokat biztosítanak a gyermekek számára a néptánc, társastánc, gyermektorna foglalkozásokon. Városunkban mindegyik óvodában található tornaszoba. Hagyományosnak mondható az ovi-olimpia mellett az Őszi sportnap megrendezése. Gyomaendrődön működik az ovifoci program is.

Az általános iskolákban, illetve középiskolákban kötelező a mindennapi testnevelés. Minden iskolában van tornaterem, mely mellett kihasználják a Városi Sportcsarnok és a két sportpálya adta lehetőségeket is. A testnevelési órákat szakképesített testnevelő tanárok oktatják.

Városunkban nagyon sok sportszervezet működik. Óriási sikereket érnek el társastáncosaink, kajakosaink, judósaink, kézilabdázóink és ökölvívóink. Nagy hagyománya van a labdarúgásnak és a gyermeklabdarúgásnak.

Az atlétika sportágában is kiemelkedő eredmények születtek és születnek. Az utánpótlás nevelésben – bármely sportág területén – nagy szerepe van az iskolákban működő sportegyesületeknek is.

A város központjában, a Kner térrel szemben található Gyomaendrőd egyetlen sportcsarnoka, mely kiválóan alkalmas sportesemények (kispályás foci, kézilabda-, kosárlabda-, röplabda meccsek) lebonyolítására, valamint kulturális- iskolai események megrendezésére. A csarnok befogadó képessége 300 fő. Az oktatási intézmények fenntartója jelenleg a Sportcsarnok üzemeltetője részére a kötelező testnevelési órák igénybevételéhez kapcsolódóan bérleti díjat fizet. A Varga Lajos Sportcsarnok számos kulturális programnak ad helyet, és alkalmas lehet nagyszabású vásárok, kiállítások és kistérségi rendezvények megrendezésére.

Az óvodák és az oktatási intézmények nevelési illetve pedagógiai programjukban rögzítetten vízhez szoktatást illetve úszásoktatást biztosítanak az intézményekbe járó gyermekek, tanulók számára. Gyomaendrőd Város Önkormányzata támogatja - fenntartótól függetlenül -, a város oktatási intézményeibe járó gyermekek úszásoktatását. Az úszásoktatás helyszíne a Liget Fürdő.

A Gyomaendrőd Csárdaszállás Hunya Települési Önkormányzati Társulás fenntartásában működik a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások biztosítása érdekében a Térségi Szociális Gondozási Központ. Az intézményt 1993. május 1-jével alapította Gyomaendrőd Város Önkormányzata.

Az intézményünk elsődlegesen Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Hunya települések közigazgatási területein élők részére biztosítja a személyes gondoskodás körébe tartozó alap és szakosított szociális szolgáltatásait. Az idős otthoni ellátásba egész Magyarország területéről tudunk fogadni lakókat.

Alap és szakosított ellátás körébe tartozó szolgáltatásaink integráltan egymásra épülve nyújtanak az igénylők részére szükségleteiknek megfelelő segítséget. A szervezeti integráció nagy előnye, hogy az ellátási

formák átjárhatók, összekapcsolhatók, így mindenkor az egyén aktuális szükségleteihez igazodó szolgáltatást veheti igénybe az intézményhez forduló személy.

Intézményhálózata révén az alap és szakosított ellátási formák összehangolásával, az idős és/vagy fogyatékkal élő személyek bio – pszicho – szociális szükségleteinek kielégítésében nyújt részleges vagy teljes segítséget. Az ellátás minél magasabb színvonalú megvalósulása érdekében kapcsolatot tart mindazon társadalmi-, érdekképviselői szervezetekkel, társintézményekkel, melyeknek együttműködése az idős és/vagy fogyatékos ellátottak életminőségének javulásához hozzájárulhat.

Az intézmény az alábbi feladatokat látja el.

- 1.Étkeztetés*
- 2.Házi segítségnyújtás*
- 3. Jelző rendszeres házi segítségnyújtás*
- 4. Idősek nappali ellátása*
- 5. Fogyatékosok nappali ellátása*
- 6. Támogató szolgálat*
- 7. Tanyagondnoki szolgálat*
- 8. Vendég étkeztetés*
- 9. Idősek elhelyezése*
- 10. Idősek tartós elhelyezése*

Kiegészítő feladatok:

1. Gyakorlóterep biztosítása
2. Egyéb vendéglátás /munkahelyi étkeztetés, vendéglátás/
3. Máshová nem sorolható egyéb szárazföldi szállítás

A szolgáltatást igénylők minden területen egyenlő bánásmódban részesülnek.

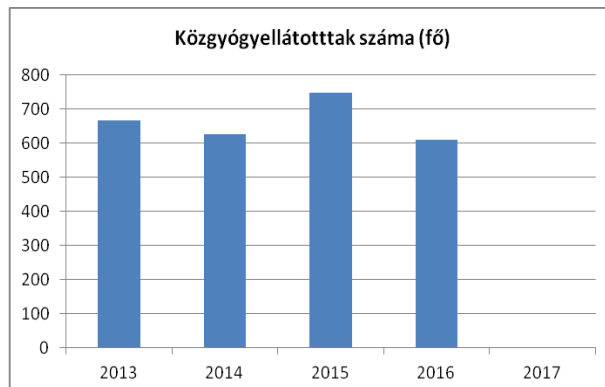
A szociális ellátórendszerben az időotthoni elhelyezések alkalmával előfordul, hogy az idős - biztonsága érdekében - az elhelyezésnél előnyt élvez, mivel élethelyzete szükségessé teszi, hogy soron kívül gondoskodjanak róla.

Az ellátásokat tekintve a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 2013. évtől kezdődően 2016-ig kismértékben folyamatosan csökkent – a többihez képes kimagaslóan magasabb értéket 2015. évben tapasztalhattunk.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2013	667
2014	625
2015	746
2016	609
2017	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

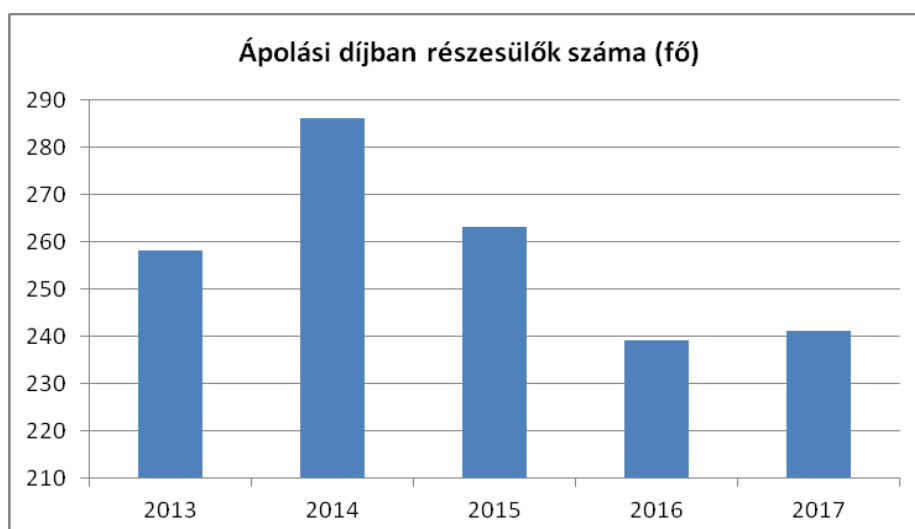

Az alanyi jogon ápolási díjban részesítettek száma az utóbbi években stagnál, míg a méltányossági alapon támogatásban részesítettek száma 2015-től csökkenést mutat.

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

Év	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5901)	Ápolási díj, méltányossági alapon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 5902)	Összesen
2013	130	128	258
2014	129	157	286
2015	129	134	263
2016	129	110	239
2017	129	112	241

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

3.7 Községi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A közösségi szintér adott helyen rendszeresen működő intézmény-rész vagy egyéb jogállású létesítmény (helyiség együttes, épület), mely a helyi lakosság rendszeres vagy alkalmi közművelődési tevékenységének, a lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása érdekében önkormányzati fenntartásban, önkormányzatok társulásában vagy közművelődési megállapodás alapján, erre a célra alkalmassá tett és működtetett.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 7. pontja szerint a települési önkormányzat feladata a közösségi tér biztosítása, a közművelődési, tudományos, művészeti tevékenység támogatása. A muzeális intézményekről a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL tv. 76. §-a alapján a települési önkormányzat kötelezően ellátandó feladata a helyi közművelődési tevékenység támogatása. A törvény 78. § (2) bekezdése szerint az önkormányzat a városban közművelődési intézményt biztosít.

Gyomaendrőd gazdag kulturális értékekkel büszkélkedhet. Ilyen megőrzendő értéket képviselnek és közvetítenek a városban működő amatőr művészeti csoportok, melyek működésének segítése, támogatása fontos önkormányzati cél és feladat. Több évtizedes hagyományra tekint vissza a néptánc, társastánc és színművészet kultúrájának ápolása. A hagyományok ápolása és átadása mellett jelentős tevékenységük a művészeti nevelés, melynek célja, hogy a meghatározott valóságismereti és gondolati tartalmak közvetítésével a tanulóknak olyan szintű esztétikai igény és érzék kifejlesztése, amely a személyiségnek belső tartást, biztonságot ad.

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a közművelődési feladatok ellátásáról 2009. március 1.-jétől a Kállai Ferenc Művelődési Központ keretei között gondoskodik.

Az intézmény székhelye a Kossuth út 9. szám alatt található, korábban Katona József Városi Művelődési Központ.

Telephelyei:

- Körös Látogatóközpont 5500 Gyomaendrőd, Jókai Mór utca 6.

A Körös Látogatóközpontban a víz szerepét mutatják be az érdeklődőknek egy kiállítás keretében, az udvaron pedig a helyi kistermelők és kézművesek biopiacot működtetnek. Állandó kiállítás: "Az esőcsepptől a Körösig", Aranka Játékbaba Múzeum - Dr. Latorcai – Ujházi Aranka Babagyűjteményéből

- Erzsébet ligeti Kilátó és Tanösvény 5500 Gyomaendrőd, 1243/3 hrsz. és Szent László Kiállító és Rendezvénytér 5500 Gyomaendrőd, 1245 hrsz.

A gyomai városrész főterétől a Hármas –Körös irányában a Révlaposi-holtág hídjától jobbra érjük el az 5 hektáros Erzsébet ligetet, mely a Révlaposi-holtág és a Hármas Körös között terül el. Itt található az

Erzsébet ligeti lombkorona sétány és kilátó. A több mint egy kilométer hosszú tanösvény egész évben látogatható.

A gyomai részen található székhely számos civil szervezetnek közösségi teret biztosít, rendezvényeivel a település kulturális életének egyik központja. Az intézményben többek közt a Gyomaendrődi Őszi Tárlat, az amatőr gyomaendrődi művészek kiállítása kerül évente megrendezésre.

Az endrődi településrészen a Szent Antal Népház programjai szolgálják a közművelődést, és helyet ad a városrész civil szervezeteinek. A lakosok igényeihez alkalmazkodva főként a közösségi lét különböző formáinak segítése a fő tevékenység. Ezen kívül rendezvényeknek, kiállításoknak, közéleti-, közérdekű összejöveteleknek, gyűléseknek, tanfolyamoknak színhelye a közművelődési színtér. A Szent Antal Népház 2010. május 9-én volt 80 éves, 2016. óta költségvetési szervként működik.

A költségvetési szerv székhelye:

- Szent Antal Népház 5502 Gyomaendrőd, Blaha Lujza utca 21.

Telephelyei:

- Endrődi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény 5502 Gyomaendrőd, Sugár út 18-20.

Az Endrődi Tájház és Helytörténeti Gyűjtemény 1977 óta működik, a Tájház berendezésével a XIX. század eleji paraszti életet mutatja be.

A Tájház kiemelt hangsúlyt fektet a népi kézműves mesterségek bemutatására. Lehetőségeihez mérten az iskolai elméleti oktatásban szereplő néprajzi és helytörténeti anyag gyakorlati, valamint tárgyi megismertetését rendhagyó múzeumi órák keretében segíti elő.

A gasztronómiai programjaik kiszélesítették a látogatók körét:

- Hagyományos endrődi disznótor a tájházban 2004-ben kísérletként tervezett program olyan jól sikerült, hogy az elmúlt években visszatérő, közkedvelt programmá vált.
- a hagyományos ételkészítési bemutató program, melyen a látogatók megismerhetik a helyi ételek (kemencében sült kelt tészták, vászonfazékban helyi specialitások) készítésének régies módjait.

Az intézmény részt vesz a helyi emlékek védelmében, melynek eredményeként egyre több kulturális objektum újul meg, vagy kerül védetség alá. Nyaranta néprajzi tábor szerveznek néprajz szakos hallgatók és helyi fiatalok részvételével.

- Gyomai Tájház és Alkotóház 5500 Gyomaendrőd, Zrínyi Miklós utca 2. (kettős funkciójú: közművelődési színtér-múzeumi kiállítóhely)

A gyomai városrészen, a Zrínyi utcában is kialakításra került egy tájház, mely a Gyomai Tájház és Alkotóház nevet kapta. Az egyetlen olyan gyomai parasztház, ami még mindig hiánytalanul magán hordozza a régi falusi építészet elemeit, stílusjegyeit. A szobákban található két, a mai napig működőképes kemence, amely disznótoros vagy más sütés-főzést magába foglaló lakoma alapjául is szolgál a rendezvényeken.

- Szent Antal Kenyársütőház 5502 Gyomaendrőd, Szent Antal utca 4. és

- Szent Antal Zarándokház 5502 Gyomaendrőd, Blaha Lujza utca 21.

A kenyársütő ház olyan kulturális emlék, mely régiókban és talán az országban is egyedinek nevezhető. A városba látogató zarándokok és más célcsoportok számára a tradicionális kenyér-, kalácssütés bemutatása mellett a kulturális örökségünk történelmének megismerése is a program részét képezi. Az épület eredeti formában került visszaállításra, az udvarán fedett pihenőhellyel. A hátsó kerítés falon Szent László fogadalmi kereszt elhelyezésére adott a lehetőség, ezzel is egy hagyományt indítva a zarándokok részére.

- Bárka Halászati Látogatóközpont 5502 Gyomaendrőd, Templom zug hrsz: 7701/1.

A látogatóközpont a Hármas-Körös természetrajzával, a folyószabályozás ökológiai hatásaival ismerteti meg a látogatókat. A víz és az ember évezredek át való együttműködését kiállítások, múzeumpedagógiai foglalkozások, szakvezetések, múzeumi órák segítenek megismerni és megérteni. A Körös halászati hagyományainak bemutatása, a hal fontos szerepe a népi táplálkozásban és a hal, mint kulturális szimbólum megismertetése a látogatóközpont központi témája. A látogatók a modern ismeretátadás eszközeivel és a hagyományos kiállítások elemeivel kialakított oktatási és közösségi térben, élményszerűen sajátítják el az ökológiai gondolkodást, a környezetvédelem és a természetvédelem prioritását modern világunkban. A látogatóközpont négy nagy egységből áll: főépület, halászati eszközök a kerengőben múzeumpedagógiai foglalkoztató, foglalkoztató tó.

A turisztikai attrakciók DAOP projekt keretein belül 2015-ben kerül átadásra a történelmi és kulturális örökség turisztikai hasznosítása céllal.

A város könyvtára a Határ Győző Városi Könyvtár, székhelye 2017. évtől Gyomaendrőd, Fő út 230., a fiókkönyvtár az endrődi településen található, a Blaha út 21. szám alatt.

A Határ Győző Városi Könyvtár 2008. szeptember 1-én jött létre, jogelőd intézményei - a gyomai és az endrődi könyvtárak- összevonásával. A gyomai könyvtár 1949-től, az endrődi 1952-től állt a lakosság szolgálatában.

A könyvtár nyitott, befogadó, közszolgáltató intézmény. Bárki számára korlátozástól mentesen biztosítja az igénybevétel lehetőségét. A könyvtár jó kapcsolatot ápol mindenkivel, akivel kapcsolatot lehet teremteni: önkormányzati intézményekkel, civilszervezetekkel, a megye könyvtáraival. A Német Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködési szerződésünk van.

Az intézményben nyilvános könyvtári feladatellátás valósul meg. A könyvtár továbbá kiemelt figyelmet fordít a fizikai, etnikai, szociális hátrányokat szenvedők, valamint az időskorúak ellátására olyan módon, hogy minél több elérést és lehetőséget biztosítson számukra az információ ellátásban, a szolgáltatások a dokumentumok igénybe vételében, valamint a dokumentumok használatában.

A Gyomaendrődi Hírmondó szerkesztése a könyvtár feladata, honlapjának látogatottsága kiemelkedően magas.

Az intézmény a város könnyen megközelíthető pontján akadálymentesített, a szolgáltatásoknak megfelelően kialakított épületben nyújtja szolgáltatásait; fizikai közelségben partnerintézményeivel, látogatói kényelmét, és igényeit előtérbe helyezve, a minőségi követelmények szellemében, a használói szuverenitás figyelembe vételével.

Gyomaendrőd város Önkormányzata és a Rózsahegyi Iskola Diákjaiért Alapítvány felismerte az érintett településrész veszélyeztetettségét, így az Alapítvány az Önkormányzattal együttműködve 2009-ben pályázatot nyújtott be az Integrált Községi és Szolgáltató terek kialakítását célzó IKSZT/2008/1 kódszámú konstrukcióra, mely támogatás keretében a Szent Imre Idősek Otthona épületének bővítményeként megvalósuló Integrált Községi és szolgáltató tér kialakítására, működtetésére 49.257.428 FT támogatásban részesült.

Öregszőlőben élő lakosság számára szervezett valamennyi program, rendezvény a Szent Imre Idősek Otthona udvarán, illetve a 3. számú Idősek Klubjában kerül megrendezésre, ezért az itt élők számára ez jelenti a közösségi élet helyszínét. Így alapvető volt, hogy az IKSZT az idősek otthona épületének szerves egységét alkossa.

Az IKSZT megvalósulási helyszín tervezett maximális befogadó képessége 45 fő.

Integrált községi tér működtetése alatt, az együttműködő szervezetek szakmai segítségével végzett munka nyomán az alábbi szolgáltatások és azokhoz kapcsolódó programok elérhetőek:

Ifjúsági közösségi programok szervezése, ifjúságfejlesztési folyamatok generálása és folyamatkövetésé-
ifjúsági információs központ működtetése;

Helyszín és feltételek biztosítása a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat tájékoztatási pont működtetéséhez;

Lakossági, vállalkozások információihoz való hozzájutásának elősegítése;

közösségi internet hozzáférés biztosítása

Közművelődési programok szervezése;

Könyvtári és információs szolgáltatások biztosítása;

Közösségfejlesztési folyamatok generálása, folyamatkövetése;

Helyszín biztosítása civil szervezetek számára;

Egészségfejlesztési programok;

Elektronikus közigazgatási végpont szolgáltatás biztosítása (Közháló végpont)

Üzlethelység kialakítása helyi vállalkozások támogatása érdekében.

Az Öregszőlőben megvalósult IKSZT az ünnepélyes átadást követően a Rózsahegyi Ház nevet viseli. A közösségi tér sikeres működtetése az IKSZT címbirtokos Rózsahegyi Iskola Diákjaiért Alapítvány, Gyomaendrőd Város Önkormányzata, valamint civil szervezetek összefogásával valósul meg. Továbbfelismerve és érintve az időskorú lakosság problémáit - a településrészen lakók esélyegyenlőségének növelése érdekében sor került a tanyagondnoki szolgáltatás beindítására is 2008. évben, mellyel az előzőekben említett hátrányok csökkenthetővé váltak/válnak, ami életminőség javulást is eredményezhet.

Településünkön is jelen vannak a közösségi szolidaritás megnyilvánulásai, melyek leginkább az adományozásban mutatkoznak meg. Civil szervezetek (pl. Élet Másokért Egyesület, Templárius Alapítvány, Roma Polgárjogi Szövetség, Nagycsaládosok Országos Egyesületének Gyomaendrődi Tagszervezete), illetve a helyi Vöröskereszt is rendszeresen szervez adományozó akciókat. Miután az adományok tárolására jellemzően nincsen mód, így az ebben tevékenykedő szervezetek igyekeznek azokat mihamarabb az érintettekhez juttatni. Több esetben a helyi vállalkozók is részt vesznek az adományozásban, 2012-ben pl nagy mennyiségű lisztet ajánlott fel egy helyi vállalkozó, melyből 13 család részesülhetett.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat 2012-től koordinálja a Szeged Csanád Egyházmegyei Karitászt, melynek közvetítésével megvalósuló EU-s élelmiszer-csomagok osztását, melyből tavaly 95 család részesülhetett. 2012. év végén néhány paplan és párna is felajánlásra került, melyet 7 rászoruló kaphatott meg.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata is évek óta sikeresen pályázott a Gyermekétkeztési Alapítvány Mindenki Ebédel programjára, melynek keretei között 20-30 rászoruló kisgyermek hétfői és iskolai szüneti étkeztetése valósulhatott meg. Az önkormányzat szervezésében valósul meg továbbá a Mindenki Karácsonya program, melynek keretei között a rászorulóknak ingyen ebédben részesülnek az ünnepek előtt. Szintén karácsony előtt kerül sor az idősek karácsonyi csomagjának kiosztására, melyet a 72 évnél idősebb gyomaendrődi lakosok kapnak.

A városban felmerülő konfliktusok jellemzően nem etnikai jellegűek, kirívó roma-ellenes magatartással nem találkozunk Gyomaendrődön.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Gyomaendrődön 1994. óta működik roma kisebbségi önkormányzat. Elmondható, hogy a Roma Nemzetiségi Önkormányzat együttműködik mind a települési önkormányzattal, mind a köznevelési és szociális intézményekkel is. A roma önkormányzat illetve a roma civil szervezetei folyamatosan részt vesznek projektek tervezésében és megvalósításában akár főpályázóként, akár konzorciumi partnerként. Ennek keretében együttműködtek Tanoda programban, szociális szakemberek képzésében, gyermekek táboroztatásában, illetve több szabadidős és egyéb program szervezésében. A Cigányváros szélén van a Roma Községi Ház, mely helyet ad a fenti programokon kívül a kisebbségi önkormányzati üléseknek és egyéb rendezvényeknek is.

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat aktívan részt vesz a település különböző rendezvényein és igyekszik a célcsoportok számára továbbítani az események helyét és időpontját. Ez azért is fontos, hogy a roma társadalom is részt tudjon venni egyes eseményeken, és ne érezzék az esélyegyenlőtlenséget.

A roma társadalmat Magyarországon a legkiszolgáltatottabbak közé sorolhatjuk. A város Önkormányzata segíti a nemzetiségi önkormányzat működési feltételeit és támogatja a pályázati tevékenységében.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma csökken, a versenyképes szakképzettséggel rendelkezőké továbbra is alacsony, ugyanakkor nincs a végzettségnek megfelelő munkalehetőség	Alapvégzettségre épülő versenyképes képzések elősegítése (szakmák tanulása, tanfolyamok, továbbképzések)
Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át.	Közfoglalkoztatás Szociális, gyermekjóléti, képzési szolgáltatások biztosítása

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Az ENSZ Közgyűlése – mintegy 10 év előkészítő munka után – 1989. november 20-án fogadta el a Gyermejjogi egyezményt (UN Convention on the Rights of the Child- UN CRC). Ez azóta a gyermekjogok világnapja. Az egyezmény összefoglalja azoknak a jogoknak a minimumát, amelyek szerint minden államnak biztosítani kell a gyermekek számára, így a gyermekek életben maradását, fejlődését, védelmét és a társadalomban való részvételét biztosító jogokat. Ezek alapján a gyermekek jogai a következőképpen csoportosíthatók, avagy a "3P modellje":

- Védelem
- Ellátás, gondozás
- Részvétel

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapelvei között rögzítésre került az egyenlő bánásmód követelményéről szóló alapelv is, mely a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének megvalósítását hivatott biztosítani. Egyik célja, hogy csökkentse a gyermekek bántalmazását, nélkülözését, és növelje fejlődési esélyeiket.

Az Országgyűlés a 47/2007. (V. 31.) OGY. határozattal fogadta el a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiát, mely 25 évre szóló program, célja a gyermekszegénység csökkentése, a gyermekek esélyeinek javítása. A stratégia minden gyermekre kiterjed, de természetesen azokra fektet nagyobb hangsúlyt, akiknek érdekei jobban sérülnek. Indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, mely a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Az egyes szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXIII. törvény módosította A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) és A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. XXXI. törvény (Gyvt.) szociális, családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatásokra vonatkozó egyes paragrafusait.

A módosítás következményeként a járasszékhely településeken 2016. január 1-től létre kellett hozni a család- és gyermekjóléti központokat, valamint minden településen kötelezően megvalósítandó feladat a család- és gyermekjóléti szolgálatok működtetése.

A szolgálatnál dolgozó családsegítők feladata a tevékenységek segítő elemeinek ellátása, míg a központnál dolgozó esetmenedzserek akkor foglalkoznak a családokkal, ha már hatósági intézkedésre is szükség van: védelembe vétel, ideiglenes elhelyezés vagy nevelésbe vétel. Ők már egyfajta kontrolláló funkciót látnak el a családok életében.

A változások többek között azt a célt szolgálják, hogy ne történhessenek gyermek-tragédiák a jelzőrendszer és a szociális ellátó rendszer hiányossága miatt. Ezért az új törvényi rendelkezések fokozottan megerősítik az észlelő- és jelzőrendszereket, és az újonnan létrejött család- és gyermekjóléti szolgálatok kiemelkedő feladatává teszik a működtetést.

Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Hunya Önkormányzati Települési Társulás 2015. szeptember 29-i ülésén döntött arról, hogy a feladatok ellátását továbbra is a Térségi Szociális Gondozási Központ intézményén belül, annak szervezeti és szakmai szempontból önálló intézményegységeként valósítja meg. 2015. november 30-án jelent meg az 55/2015. (XI. 30.) EMMI rendelet egyes szociális és gyermekjóléti tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról. A rendelet már részletesebben tárgyalja a változtatásokat és az új feladatokat, de a napi munkához a legnagyobb segítséget a módszertani útmutatók jelentették.

A jogszabályi változás két feladatot különít el a járasszékhely településeknél:

- a család- és gyermekjóléti szolgálatot és a
- család- és gyermekjóléti központot.

A feladatok ellátása Gyomaendrődön továbbra is a Fő út 2. szám alatt történik. Csárdaszálláson és Hunyán az eddigi gyakorlatnak megfelelően a helyi Községháza irodájában van lehetőség az ügyfelek fogadására, míg Dévaványán és Ecsegfalván a helyi család- és gyermekjóléti szolgálat ad helyet a központ munkatársainak feladataik elvégzéséhez.

A család- és gyermekjóléti központ fenntartója 2017. január 1-től Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete lett, és részben önálló intézményként működik tovább. Az intézmény új neve: Gyomaendrődi Család- és Gyermekjóléti Központ.

Az intézmény elérhetősége és tevékenysége nem változott.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Gyomaendrőd lakónépessége 2016-ban 13693 fő volt, ebből a 0-17 éves korúak száma 2506 fő. Tehát az összes lakónépességhez viszonyított arányuk több mint 18 %.

Általánosságban elmondható, hogy sok a veszélyeztetett gyermek, illetve fiatal városunkban. A helyi adatgyűjtés alapján 2017. évben az alapellátásban gondozott, veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma 573 fő. Ez a szám a veszélyeztetett gyermekek körében csökkenő tendenciát mutat, mivel az előző években lényegesen magasabb volt számuk.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2013	36	860
2014	31	783
2015	25	685
2016	31	611
2017	45	573

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés

A legmagasabb számban a veszélyeztetett kiskorú gyermekek vannak. A helyi adatgyűjtés alapján arra következtethetünk, hogy évről-évre a veszélyeztetett kiskorúak száma csökken. A legmagasabb érték a 2013-as évben volt. A védelembe vett gyermekek száma nagyjából stagnált az elmúlt években, azonban 2017 évben a korábbiakhoz képest jelentősen megemelkedett.

A gyermek veszélyeztetettsége: olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, lelki, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Adott gyermek veszélyeztetettségéről a gyermekjóléti szolgálat a jelzőrendszer tagjaitól szerez tudomást.

A kialakult veszélyeztetettség megszüntetésére irányuló családgondozás körében a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozója személyes segítő kapcsolat keretében:

- támogatja a gyermeket az őt veszélyeztető körülmények elhárításában személyisége kedvező irányú fejlődésében,
- segíti a szülőket a gyermek gondozásában, ellátásának megszervezésében, a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében,
- kezdeményezi, és a gyermeknek nyújtott gyermekjóléti ellátásokkal összehangolja a szülők és más hozzátartozók részére a szociális alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtetnek.

A kapott jelzés alapján feltérképezik az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családokat, személyeket, és személyesen felkeresve tájékoztatják őket a szolgálat keretében nyújtható segítségről.

Az észlelő és jelzőrendszer tagjai:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő

2016-ban 177 jelzés érkezett, melyek közül 130 vonatkozott 18 év alattira. 2017. évben összesen 130 jelzés érkezett intézményünkhöz, a beérkező jelzések vonatkozásában 118 személy volt érintett. A jelzésekből 103 esetben kiskorú személy felől érkezett jelzés.

A jelzőrendszeri tagok közül, a 0-18 éves korosztályt illetően értelemszerűen elsősorban a köznevelési intézmények éltek jelzőrendszeri kötelezettségükkel, 44 esetben küldtek az intézmény felé jelzést.

A kapcsolatfelvétel után a jelzést tevő intézménnyel folyamatosan tartják a kapcsolatot a megfelelő információáramlás és a felmerült probléma megoldása érdekében. Rendszeresen szerveznek esetkonferenciákat, ahol az adott család és a velük kapcsolatba kerülő szakemberek közösen próbálják elősegíteni a problémák megoldását.

A gyermekjóléti szolgálat és a tagok munkájának tapasztalatainak bemutatásán túl külön kiemelhető az igazolatlan hiányzás, illetve a tetvesség problematikája.

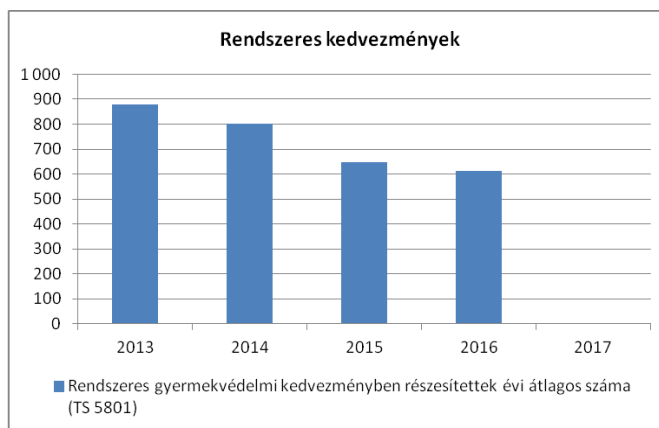
A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény támogatás feltételeit a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv., továbbá a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet szabályozza. A hatáskört a jegyző gyakorolja.

A kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a Gyvt-ben, másrészt egyéb jogszabályokban meghatározott kedvezmények igénybe vételére. A kedvezmények közül a legjelentősebb az a természetbeni támogatás - *fogyasztásra készétel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány* -, mely az augusztus 1. napján, illetve november 1. napján fennálló jogosultság esetén illeti meg a gyermeket. 2018. évben a természetbeni támogatás összege: 6.000,- Ft/gyermek, a hátrányos vagy halmozottan hátrányos gyermek esetében pedig: 6.500,- Ft/gyermek. Jelentős kedvezmény még a gyermekétkeztetés normatív kedvezménye és a tankönyvtámogatás.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 5801)
2013	878
2014	803
2015	647
2016	614
2017	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek számának folyamatosan csökkenése mellett szembetűnő visszaesés volt 2014-ről 2015-évre.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás a Gyomaendrőd Város Önkormányzata Képviselő-testülete hatáskörébe tartozó, gyermekek részére nyújtható pénzbeli és természetbeni ellátás. Célja a rendkívüli élethelyzetből adódó többletkiadás enyhítése.

A jogosultság feltétele jövedelemfüggő, s vizsgálni kell a családban együtt élők vagyoni helyzetét is.

Helyi rendeletünk értelmében elismert többletkiadások:

- iskoláztatáshoz kapcsolódó alkalmanként jelentkező többletkiadások
- átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás elősegítése,
- családban nevelkedő gyermek 5 napot meghaladó, kórházi gyógykezelése,
- családban nevelkedő gyermeknek az egészségbiztosítási pénztár által teljes egészében nem finanszírozott egészségügyi szolgáltatási díjának megfizetése,
- magas gyógyszerköltség enyhítésére.

Helyi rendeletünk értelmében nem részesíthető a gyermek rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban, még a jövedelmi viszonyok megfelelése esetén sem akkor, ha a kérelmezőnek, vagy a vele közös háztartásban élőknek Gyvt. 19. § (7) bekezdésében meghatározott vagyona van.

A fentebb ismertetettektől eltérően, rendkívüli támogatás állapítható meg, a nappali tagozatos tanulói, hallgatói jogviszonyban álló gyermek vagy fiatal felnőtt részére, a helyi autóbusz közlekedésben érvényes bérlet vásárlásához. A támogatást az erre a célra rendszeresített nyomtatványon lehet igényelni a Gyomaendrődi Közös Önkormányzati Hivatal Integrált Ügyfélszolgálatánál, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem összege nem haladja meg, az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás természetben nyújtott formája a vásárlási- és gyógyszer utalvány.

Helyi rendeletünkben elismert többletkiadásként meghatározott tanévkezdési kiadásokra a támogatási kérelmeket az Önkormányzat által közzétett időszakban, míg egyéb esetekben a többletkiadást jelentő esemény bekövetkeztét követő 30 napon belül lehet benyújtani. A határidők elmulasztása jogvesztő.

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2013	138	433	146	n.a	39	n.a
2014	138	411	195	n.a	28	n.a
2015	293	359	168	n.a	22	n.a
2016	320	334	200	n.a	n.a	170

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Településünkön a közétkeztetést a Térségi Szociális Gondozási Központon keresztül az önkormányzat biztosítja. A gyermekek kiegyensúlyozott fejlődéséhez nagyon fontos a minőségi táplálék, melyhez azonban sok gyermek nem jut otthon hozzá.

A 0-23 éves korosztályú gyermekek jogosultak intézményi étkezési térítési díj kedvezményre. 50 %-os, illetve 100 %-os térítési díj kedvezményben részesülhet az a napközbeni étkezést igénybe vevő gyermek, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult. Bölcsődei, óvodai étkezési ellátás esetén a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre feljogosított gyermek 100 %-os térítési díj kedvezményben részesül. Általános iskola 8. évfolyamáig 100 % kedvezmény illeti meg a kedvezményre jogosult gyermeket.

További, kedvezményre jogosító jogcímek:

50 % térítési díjkedvezményben részesülnek életkortól függetlenül az alábbi gyermekek:

Tartósan beteg, vagy fogyatékos,

3 vagy többgyermekes család tagja,

Sajátos nevelési igényű.

2016. január 1-jétől megváltoztak a szünidőben biztosított ingyenes gyermekétkeztetés szabályai.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 21/C. § (1) bekezdése a) pontja értelmében Gyomaendrőd Város Önkormányzata szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő **kérelmére** a déli meleg főétkezést ingyenesen biztosítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére a tavaszi, nyári, őszi és téli szünidőben, munkanapokon.

A szünidei gyermekétkeztetés – bármely szünidő vonatkozásában – formanyomtatványon igényelhető. A nyomtatványt annyi példányban kell kitölteni és benyújtani, ahány gyermek vonatkozásában igényli(k) az ingyenes étkeztetést.

Gyomaendrődön jelenleg nincsenek – és az elmúlt években sem voltak – magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018 3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége fejezetének 3.5. pontja foglalkozik a szegregátumok helyzetével.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet fogalmát az oktatásról szóló 1993. évi LXXIX törvény határozza meg. A gyermekek nyilvántartása a szülő önkéntes nyilatkozata alapján történik.

Településünkön 2017/2018 tanévben a város óvodáit és általános iskoláit tekintve a HH/HHH gyermekek száma 108/173 fő volt, ez a szám a 2018/2019 tanévre 95/163 főre csökkent.

Ezzel együtt azonban még mindig elmondhatjuk, hogy a HH/HHH gyermekek száma magas, 7,03 % a HH, 12 % a HHH gyermekek aránya a település nevelési-oktatási intézményeibe járó gyermekek számához viszonyítva.

Ha intézményi szinteket vizsgálunk, akkor az óvodák esetében a HH gyermekek aránya 9%, míg a HHH gyermekeké 8,76%.

Az általános iskoláknál a HH gyermek létszáma a jelen tanévre 25 fővel csökkent, míg a HHH gyermekek száma 7 fővel emelkedett.

Az óvodába járó gyermekek száma 2018/2019 tanévben 422 fő, melyből 38 HH, a HHH gyermekek száma 37 fő. A HHH gyermekek legnagyobb arányban a Tulipános óvodába járnak (28/16). Szintén magas a HHH gyermekek száma a Csemetekert Óvodában, itt azonban a teljes létszámhoz mért arányuk jelentősen kevesebb. Mindkét óvodába az endrődi, illetve öregszőlői városrészeiről járnak gyerekek.

Általános iskolák esetében 53 SNI kisdíák van a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskolában, a Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskolában 27 fő, a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnáziumban 15 fő. Az intézményekben tanuló diákok számának arányában 15 %, 7 % és 7 % az arány.

A továbbtanulási mutatókat vizsgálva megállapítottuk, hogy a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskolából a továbbtanuló diákok nagyobb arányban vesznek részt szakiskolai képzésben, mint a Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola, vagy a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium diákjai.

Az óvodákban összesen 18 SNI gyermek nevelése folyik, melyből 5-5-5 fő a Százszorszép, a Csemetekert és a Szivárvány Óvodába jár.

A településen található nevelési/oktatási intézmények mindegyike vállalja az SNI gyermekek oktatását.

A védőnők az egészségügyi alapellátás részeként önállóan végzik hivatásukat, a hatályos jogszabályok és a szakmai protokollok iránymutatásainak megfelelően. A védőnői szolgáltatás kiterjed az egyénre, a családra és a közösségre egyaránt. Feladatai: a nővédelem, várandós anyák gondozása, gyermekágyas anyák gondozása, 0-6 éves korú gyermekek gondozása, tanköteles gyermekek gondozása, családgondozás.

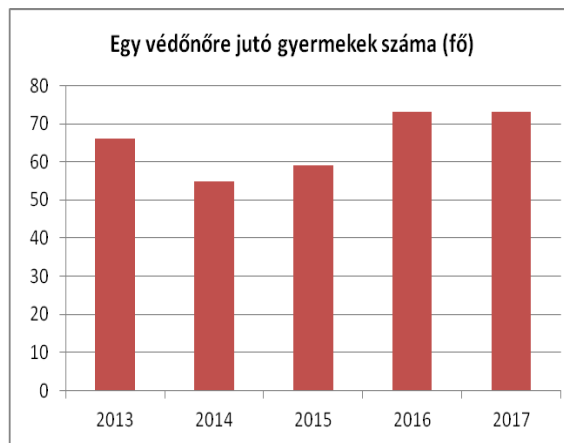
Az iskola- és ifjúság egészségügyi ellátás keretében a védőnő feladata: alapszűrések, a gyermekek testi, szellemi fejlődésük, valamint személyi higiénié ellenőrzése, elsősegélynyújtás, az orvosi vizsgálatok előkészítése, a védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok, a krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése, részvétel az egészségtan oktatásban, iskola higiéniés ellenőrzésében való részvétel, kapcsolattartás a szülőkkel, pályaválasztás segítése.

A védőnők a munkájukat a helyi gyermek háziorvosokkal együttműködésben végzik.

A védőnők száma városunkban 2017. évi adatok alapján 6 fő. Az alábbi táblázatban az egy védőnőre jutó gyermekek száma esetében a 0-7 éves korú gyerekeket vettük számba, a táblázat az iskolai ellátást nem tartalmazza.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 3201)	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2013	6	66
2014	7	55
2015	7	59
2016	6	73
2017	6	73

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Gyomaendrődön három gyermekorvosi praxis található, melyből kettő helyileg a gyomai településrészen, míg egy az endrődi városrészen működik. A gyermekorvosok által ellátott gyermekek száma kis mértékben csökkent a gyermeklétszám csökkenésével azonosan, az utóbbi két évben azonban stagnál.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

Év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyermekek száma	Felnőtt háziorvos által ellátott gyermekek száma	Házi gyermekorvosok száma (TS 4601)
2013	2	11772	2435	0	3
2014	1	11719	2362	0	3
2015	2	11607	2343	0	3
2016	2	11488	2318	0	3
2017	2	11393	2300	0	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A gyermekek napközbeni ellátása Gyomaendrődön a bölcsődékben ingyenes. Városunkban a bölcsődék száma 2 db. A bölcsődébe azokat a gyermekeket íratják be, akik még nem óvodás korúak és a szüleiknek dolgozniuk kell. 2018-as adatok alapján a bölcsődébe beírt gyermekek száma 48 fő volt. A 2017-es évi adat alapján szintén 48 kisgyermeket íratnak bölcsődébe, az ezt megelőző években viszont többet. Tehát ebből arra következtethetünk, hogy városunkban egyre kevesebb a bölcsődés korú gyermek.

Adatunk nincs arra vonatkozóan, hogy mennyi a szociális szempontból felvett gyermek. A 2 bölcsődében a férőhelyek száma összesen 48, míg a bölcsődés korú gyermekek száma 335 fő 2018. évben. A bölcsődés korú gyermekek száma többszörösen magasabb, mint a bölcsődei férőhelyek száma, az ismert lakossági igények alapján nem rendelkezünk elegendő férőhellyel, ezért a közeljövőben további bölcsődei férőhelyek létesítése szükséges.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Önkormányzati bölcsődék száma (TS 4801)	Bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 4701)	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2013	1	59	n.a	n.a
2014	1	48	n.a	48
2015	1	48	n.a	48
2016	1	48	n.a	48
2017	1	48	n.a	48

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Településünkön a közoktatási intézményi feladatok mindegyike ellátott. Városunkban 2 bölcsőde és összesen 4 óvoda működik, melyből hármat nonprofit kft üzemeltet. A Kistérségi Óvoda a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Intézményi Társulás keretei között működik, a feladatellátási helyek száma városunkban 3 (ebből egy a székhely), Csárdaszálláson 1.

Az óvodai nevelés adatait az alábbi táblázat tartalmazza, melyből megállapítható a gyermeklétszám folyamatos csökkenése, amelyből következett a feladatellátási helyek és óvodai csoportok számának csökkenése is.

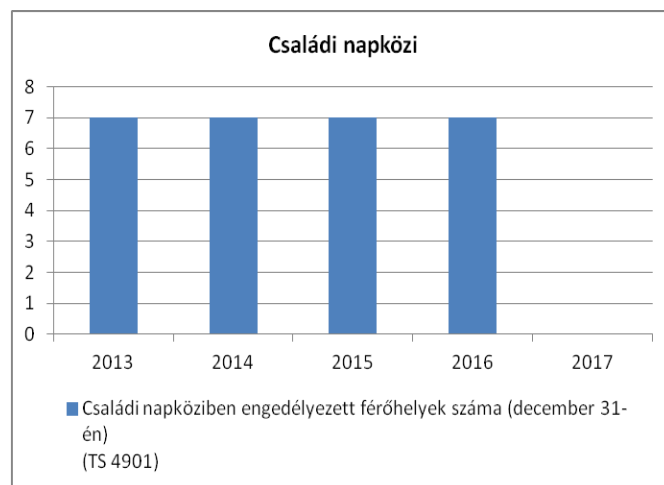
A településen élő különleges gondoskodást igénylő óvodás korú gyermekek igényeit az óvodákban dolgozó gyógypedagógusok, illetve az ott óraadó logopédusok és fejlesztő pedagógusok elégítik ki.

Településünkön jelenleg nem működik családi napközi, a korábbi évek adatai az alábbi táblázatból láthatóak.

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

Év	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma (december 31-én) (TS 4901)
2013	7
2014	7
2015	7
2016	7
2017	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermek száma	Óvodai gyermekcso- portok száma (TS 2401)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2801)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógia i neveléssel együtt) (TS 2701)	Óvodába beírt gyermek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2601)	Óvodai gyermekcsoportok száma gyógypedagógiai nevelésben (TS 2501)
2013	420	16	538	7	414	0
2014	391	16	513	7	375	0
2015	394	15	507	7	351	0
2016	379	15	421	6	346	0
2017	404	15	421	6	343	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodák infrastruktúrája egyes intézmények esetében különösen jó, de alapjában mindegyikben megfelelő. Foglalkoztató és tornaszoba mindegyik intézményben a gyermekek rendelkezésére áll.

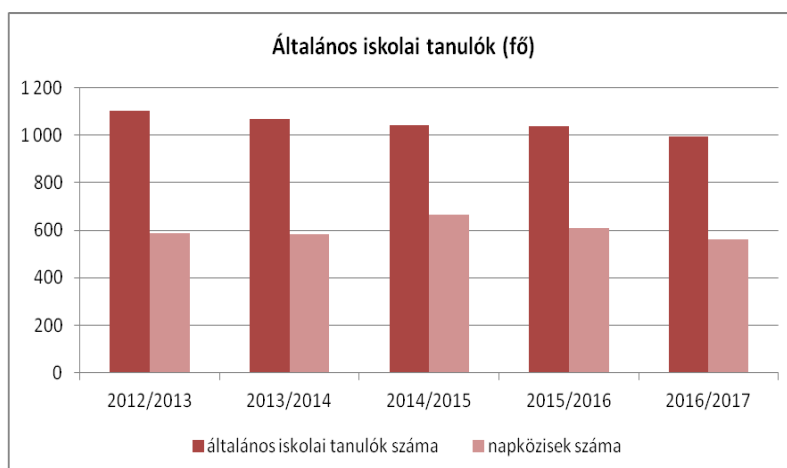
Folyamatban van a TOP-1.4.1-16-BS1-2017-00007 számú projekt megvalósítása a Csemetekert Óvodát érintően, melynek keretében külső homlokzati hőszigetelésre, fűtése korszerűsítésre, tornaszoba kialakításra, eszközbeszerzésre és akadálymentesítésre kerül sor.

Gyomaendrődön az általános iskolák száma 3, továbbá 2 középfokú oktatási intézmény és alapfokú művészetoktatási intézmény is van.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1- 4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1801)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1901)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (TS 1701)	
	fő	fő	fő	fő	%
2012/2013	555	546	1 101	587	53,3%
2013/2014	540	527	1 067	584	54,7%
2014/2015	504	537	1 041	663	63,7%
2015/2016	483	556	1 039	609	58,6%
2016/2017	436	558	994	563	56,6%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

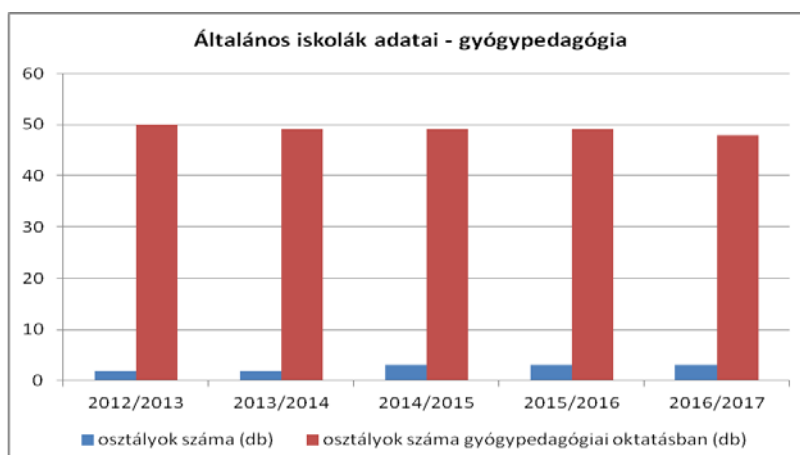

Az általános iskolában tanulók száma a 2016/2017-es tanévig számottevően nem változott, amikor is 4%-kal csökkent, köszönhetően a csökkenő gyermeklétszámnak. A tanulók átlagosan 57 % -a veszi igénybe a napközis nevelést. Az alsó tagozatos osztályok száma 20, a felső tagozatos osztályoké 23 db. Az általános iskolai feladatellátási helyek száma a korábbi 5-ről 4 db-ra csökkent, mivel a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola speciális tagozata bekerült a székhelyintézménybe.

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 2101)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2201)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 2001)
	1-8 évfolyamon összesen	1-8 évfolyamon összesen	db
2012/2013	2	50	3
2013/2014	2	49	4
2014/2015	3	49	4
2015/2016	3	49	4
2016/2017	3	48	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A család- és gyermekjóléti szolgálat és központ törvényben meghatározott feladatait a 2017. január 1-től működő Gyomaendrőd Család- és Gyermekjóléti Központ nyújtja, melynek fenntartója Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete.

Az intézmény a korábban a Térségi Szociális Gondozási Központ keretein belül működő család- és gyermekjóléti központ intézményegység utódja.

1. Család-és gyermekjóléti szolgálat

Ellátási terület: Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Hunya

A családsegítési és gyermekjóléti szolgáltatási feladatok ellátása tájékoztatás nyújtásával, szociális segítőmunkával, valamint más személy, illetve szervezet által nyújtott szolgáltatások, ellátások közvetítésével történik.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtetnek. A kapott jelzés alapján feltérképezik az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családokat, személyeket, és személyesen felkeresve tájékoztatják őket a szolgálat keretében nyújtható segítségről.

Az észlelő és jelzőrendszer tagjai:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő.

A családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás keretében biztosítják

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzübeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossgal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadást
- végeznek kríziskezelést, illetve segítik a nehéz élethelyzetben élő családokat támogató szolgáltatások elérését,
- a szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter általi kijelölés alapján segítik menedékjogról szóló törvényben meghatározott integrációs szerződésbe foglalt társadalmi beilleszkedést
- A gyermekjóléti szolgáltatás kliense a gyermek, az intézmény az ő mindenek felett álló érdekét képviseli. A család gondozása elsődlegesen ezt a célt szolgálja. Ennek egyik fontos, de nem egyetlen eszköze, a szülői képességek kiteljesítése, a szülői felelősség megerősítése.

Szervezési, szolgáltatási és gondozási feladataik körében

- folyamatosan figyelemmel kísérik a településeken élők szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- meghallgatják a kliens panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszik a szükséges intézkedést,
- önálló helyettes szülőket foglalkoztatnak
- nyilvántartást vezetnek a helyettes szülői férőhelyekről.
- segítik a nevelési-oktatási intézmények gyermekvédelmi feladatainak ellátását,
- felkérésre környezettanulmányt készítenek,
- kezdeményezik a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,
- biztosítják a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket,
- részt vesznek a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában,
- tájékoztatják a családot a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító és egyéb támogatásokról, segítik a támogatásokhoz való hozzájutást,
- megszervezik a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadásokat vagy az ezekhez való hozzájutást
- támogatják a válsághelyzetben lévő várandós anyát, segítik, tanácsokkal látják el, valamint szervezik a szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutását

- szabadidős programokat szerveznek,
- segítik a hivatalos ügyek intézését.

A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszert működtetnek, melyben segítik a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételét.

Veszélyeztetettség észlelése esetén a jelzőrendszer tagjai a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

- feladatuk a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- tájékoztatást nyújtanak az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokról, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.
- a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében szükség esetén iskolai szociális munkát biztosítanak.

Feladataik a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében

- a gyermekkel és családjával végzett szociális segítő munkával elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,
- részt vesznek a családi konfliktusok megoldásában, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- Szükség esetén kezdeményezik egyéb gyermekjóléti alapellátások, szociális alapszolgáltatások, egészségügyi ellátások, vagy pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét,

2. Család-és gyermekjóléti központ

Ellátási terület: Gyomaendrőd, Csárdaszállás, Hunya, Dévaványa, Ecsefalva

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet látnak el, amelynek keretében

- kezdeményezik a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,
- javaslatot készítenek a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,

- együttműködnek a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,
- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítő munkát koordinálnak és végeznek - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
- utógondozást végeznek a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,
- védelembe vett gyermek esetében elkészítik a gondozási-nevelési tervet, szociális segítő munkát koordinálnak és végeznek, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet (a továbbiakban: pénzfelhasználási terv) készítnek;

A központ feladatai közé tartozik a speciális szolgáltatások megszervezése a járás egész területére vonatkozóan:

- Pszichológiai és jogi tanácsadás
- Készenléti ügyelet
- Kapcsolattartási ügyelet
- Utcai és lakótelepi szociális munka
- Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység

A központ munkatársai szakmai támogatást nyújtanak az ellátási területen működő gyermekjóléti szolgálatok számára.

Gyermekeink harmonikus fejlődése csak a rendszeres, napi testneveléssel, sporttal biztosítható. A szervezett sportolási lehetőség számukra már az óvodai nevelés keretén belül biztosított. Városunkban mindegyik óvodában található tornaszoba. Az óvodai testnevelés feladatainak teljesítésére az óvónők a testnevelés két formáját használják fel: a mindennapi ún. frissítő 5-10 perces testmozgást, illetve a csoportonként szervezett testnevelés foglalkozást. Az óvodákban szervezett testnevelési foglalkozásokon elsősorban a gyermekek testi képességeit, ügyességüket, gyorsaságukat, állóképességüket fejlesztik az óvónők. Ezeken túl az óvodai napirendbe építve tanfolyam jellegű foglalkozásokat biztosítanak a gyermekek számára a néptánc, társastánc, gyermektorna foglalkozásokon.

Oktatási intézményeink mindegyike rendelkezik tornateremmel. Ezen kívül a gyomai városrészen található Varga Lajos Sportcsarnok adta lehetőséget használhatják ki a gyomai településrészen található oktatási intézmények. Sportpálya kettő is van a város területén, melyeket szintén ingyenesen használhatnak az

óvodák és iskolák is. Elmondhatjuk, hogy minden tanuló tornateremben vagy a sportcsarnokban megtartott testnevelés órán vesz részt városunkban, emellett tény az is, hogy a városunkban mind az általános, mind a középiskolákban a szakos ellátottság 100 %-os, tehát a testnevelési órákat szakképesített testnevelő tanárok oktatják.

A nevelési és oktatási intézmények pedagógiai programjaiban szerepel a vízhez szoktatás és az úszásoktatás is. Gyomaendrőd Város Önkormányzata támogatja - fenntartótól függetlenül -, a város oktatási intézményeibe járó gyermekek úszásoktatását, melynek helyszínt a Liget Fürdő biztosít.

Szabadidős és szünidei programokat általában az iskolák, a családsegítő, illetve sportegyesületek, kisebbségi önkormányzatok és még egy-két, ezen a területen érdekelt szolgáltató szokott szervezni. Ezek a programok azonban általában pénzbe kerülnek, és bár megtalálható köztük az olcsóbb kategóriájú is, azért így is akadnak olyan gyerekek, akiknek szülei még ezeket a nyári táborokat sem engedhetik meg maguknak. Akinek gondot okoz a gyermeke szünidei elhelyezése, a nyári időszakban napközit igényelhet.

Problémaként merülhet fel, hogy a programok jelentős részét egy időszakra szervezik, és bár választani lehet közöttük, így azonban a gyermek – ha szükség lenne rá a nyári elhelyezés kapcsán – nem tud több táborban is részt venni. Szerencsére akadnak olyan táborozási lehetőségek, melyeket a nyár folyamán több turnusban megszerveznek.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata a közszolgáltatások nyújtása során az egyenlő bánásmód követelményeinek minden tekintetben igyekszik eleget tenni.

A gyermekek részére az egyes ellátások szociális rászorultság alapján járnak, míg mások alanyi jogon. A gyermekvédelem minden gyermek számára biztosítja a megfelelő gondoskodást, de fokozott figyelmet fordít azokra a gyermekekre, akik arra rászorulnak.

A jogszabályok rendelkezése alapján a 2018/2019-es tanévben az általános iskolás, valamint a középiskolás 9. osztályos gyermekek számára a tankönyv ingyenesen biztosított.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A sajátos nevelési igényű tanulók oktatása integráltan történik az iskolákban. A különleges gondozást igénylő gyermekek gyógypedagógiai ellátása - sajátos nevelési igényű tanulók nevelése oktatása eltérő tanterv alapján önálló csoportban - feladatot a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola látja el.

A speciális tagozaton oktatott gyermekek testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékosok, autisták, több fogyatékossg együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékosok lehetnek, vagy a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdhetnek.

Az iskolában a sajátos nevelési igényű tanulók oktatása- nevelése integrált és szegregált módon egyaránt történik. Azok a tanulók tanulnak a speciális tagozaton szegregáltan, akiknek a szakértői bizottság eltérő tantervi oktatást javasol, mert tanulásban akadályozottak. Őket összevont tanulócsoportban gyógypedagógusok tanítják megfelelő tárgyi feltételekkel felszerelve. A többiek a normál tagozaton, normál tantervvel haladnak. Nekik is gyógypedagógusok tartják a rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokat, valamint fejlesztő pedagógusok a szaktárgyi megsegítést.

A beilleszkedési-, tanulási-, és magatartási problémával küzdő tanulók arányában az évek folyamán változás nem következett be, továbbra sem csökkent. Az ellátásukat a nevelési tanácsadó és saját szakemberek segítségével tudják megoldani (fejlesztő pedagógus, logopédus, gyógytestnevelő, pszichológus).

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók személyre szabott integrált oktatását-nevelését, iskolai életének segítségét az oktatási intézmények saját intézkedési tervük alapján végzik.

Az óvodapedagógusok megfelelően képzettek, az óvodákban gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok is dolgoznak.

Iskolapszichológus településünkön sajnos nincsen, azonban a nevelési tanácsadóban rendelkezésre áll pszichológus is. Köznevelési intézményeinkben ifjúságvédelmi felelős van, akinek feladata a veszélyeztető körülmények feltárása, megszüntetése, az egészségnevelés és a drogrevenio is.

Nevelési és oktatási intézmények esetében Gyomaendrődön nem beszélhetünk jogellenes elkülönítésről az oktatás-képzés területén, sem az intézményekben, sem az intézmények között. Az intézményeken belül a csoportok és az osztályok kialakításakor (az egyes évfolyamokon) különös figyelmet fordítunk arra, hogy azokban egyenlő arányban legyenek megtalálhatóak a hátrányos helyzetű gyermekek.

Itt kell beszélnünk arról, hogy Öregszőlőben is működik óvoda, ahol nagyon magas a HH/HHH gyermekek aránya, a településszerkezetből adódóan. Öregszőlő tulajdonképpen külterületi része településünknek, ahonnan a gyermekek beszállítása megoldható ugyan, de a szülők nem élnek ezzel a lehetőséggel, a Tulipános Óvodát választják óvodáskorú gyermekeik részére, ahol a gyermekek ugyanolyan szakmai színvonalú oktatásban/nevelésben részesülnek, mint a település többi részén működő intézményekben.

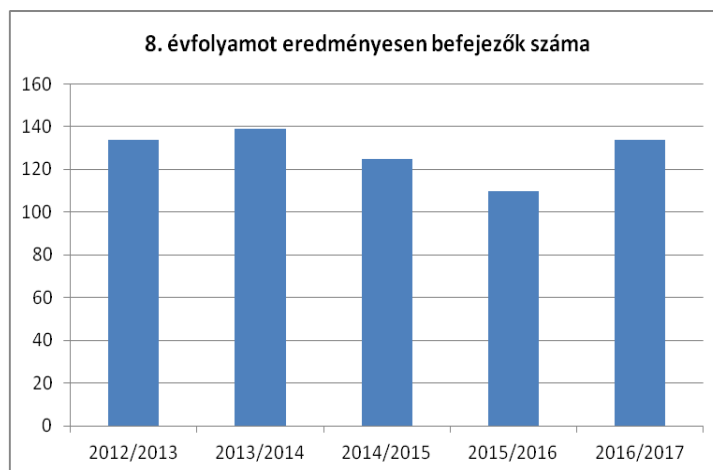
Fontos megjegyezni, hogy az iskolai mérések esetében mindig vizsgálni kell azt is, hogy milyen a „gyermekanyag”, az iskolában tanuló gyermekek milyen családi és szociális háttérrel rendelkeznek. Az endrődi városrészen több a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, amelyet mérések esetében minden esetben figyelembe kell venni.

Gyomaendrődön az általános iskolákban jelenleg nem jellemző a lemorzsolódás, a 8. évfolyamot a diákok jelentős többsége sikeresen teljesíti.

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 2301) Fő
2012/2013	134
2013/2014	139
2014/2015	125
2015/2016	110
2016/2017	134

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Számos hátránykompenzáló juttatás és szolgáltatás biztosításával lehet javítani a hátrányos helyzetű gyermekek esélyeit. Önkormányzatunk illetve a településen található összes intézmény – oktatási, szociális, gyermekjóléti – működése terén nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az arra rászoruló családok és gyermekek hozzájuthassanak a hátránykompenzáló juttatásokhoz, szolgáltatásokhoz, úgymint, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, beiskolázási támogatás, tehetséggondozás, továbbtanulás segítése stb.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A gyermekek veszélyeztetettségének egyik alap oka a család diszfunkcionális működése	A család diszfunkcionális működésének csökkentése, életvezetési tanácsok adása, képzések, tanfolyamok Érintett családok bevonása a foglalkoztatásba
Továbbra sem változik a hátrányos helyzetű gyermekek aránya	Továbbtanulás segítése, tehetséggondozó programok folyamatos biztosítása Ösztönözni a gyermekeket arra, hogy kialakuljon bennük az igény a változtatásra, fejlődésre.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Gyomaendrőd Város tekintetében a nők helyzetéről helyi adatgyűjtés és statisztikai adatok alapján a következő összefüggéseket állapíthattuk meg:

- A település állandó népességének közel 52%-a nő (7033 fő)
- A településen a nyilvántartott álláskereső nők száma 208 fő

A város összlakosságának számát nézve, a nemek szerinti megoszlás még helyi szinten is azt mutatja, hogy a nők magasabb arányban vannak, mint a férfiak. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a nők magasabb életkort is élnek meg, mint a férfiak. Az állandó népességet nézve az előző években is a nők voltak magasabb számban.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A CEMR a 2006. májusi innsbrucki közgyűlésén fogadta el az Esélyegyenlőségi Chartát a nők és férfiak közötti esélyegyenlőségről.²

A Charta alapelvei:

1. A nők és férfiak egyenlősége alapvető jog
2. A nők és férfiak közötti egyenlőség biztosításakor figyelembe kell venni a többszörös diszkriminációt és a hátrányos helyzetet
3. A nők és férfiak kiegyensúlyozott részvétele a döntéshozatalban a demokratikus társadalom előfeltétele
4. A nemi alapú sztereotípiák eloszlata alapvető fontosságú a nők és férfiak közötti egyenlőség megteremtésébe
5. A nemi szempontok integrálása a helyi és regionális önkormányzatok összes olyan tevékenységébe, amelyek megkívánják a nők és férfiak közötti egyenlőség előtérbe helyezését
6. A megfelelő források rendelkezésre állása elengedhetetlen eszköz a tervekhez és a programokhoz a nők és férfiak közötti egyenlőség megteremtésében

A nők és a férfiak közötti egyenlőség az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében és az Európai Unió Alapjogi Chartájában is lefektetett jog. Egyike az Európai Unió alapját képező közös értékeknek.

2015 decemberében az Európai Bizottság közzétette a „Stratégiai szerepvállalás a nemek közötti egyenlőségért (2016-2019[5])” című dokumentumot Bizottság „A nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó stratégia (2010-2015)” című közlemények nyomán követéseként és folytatásaként.

A stratégia szerepvállalás az alábbi öt kiemelt cselekvési területet állítja középpontba:

- a női munkaerő-piaci részvétel növelése és az egyenlő mértékű anyagi függetlenség biztosítása;

² olvasható a www.toosz.hu-n – a TÖOSZ honlapján

- a nemek közötti bér, jövedelem és nyugdíj tekintetében fennálló különbségek csökkentése, és így a szegénység visszaszorítása a nők körében;
- a nők és férfiak közötti egyenlőség előmozdítása a döntéshozatalban;
- küzdelem a nemi alapú erőszak ellen, valamint az áldozatok védelme és támogatása;
- nemek közötti egyenlőség és a női jogok világszintű előmozdítása.

2015. október 26-án a Tanács elfogadta „A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó cselekvési terv (2016-2020) című következtetést, amely a Bizottság és az Európai Külügyi Szolgálat „A nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalásának növelése: az EU külkapcsolati politikájának hozzájárulása a nők és lányok életének átalakulásához (2016-2020) című közös szolgálati munkadokumentumán alapul.

A város önkormányzata, mint munkáltató a nők foglalkoztatásában és esélyegyenlőségében nem tesz különbséget. Eleget tesz annak a követelménynek, hogy a női foglalkoztatottak egyenlő munka, egyenlő bér és egyenlő bánásmódban részesülhessenek.

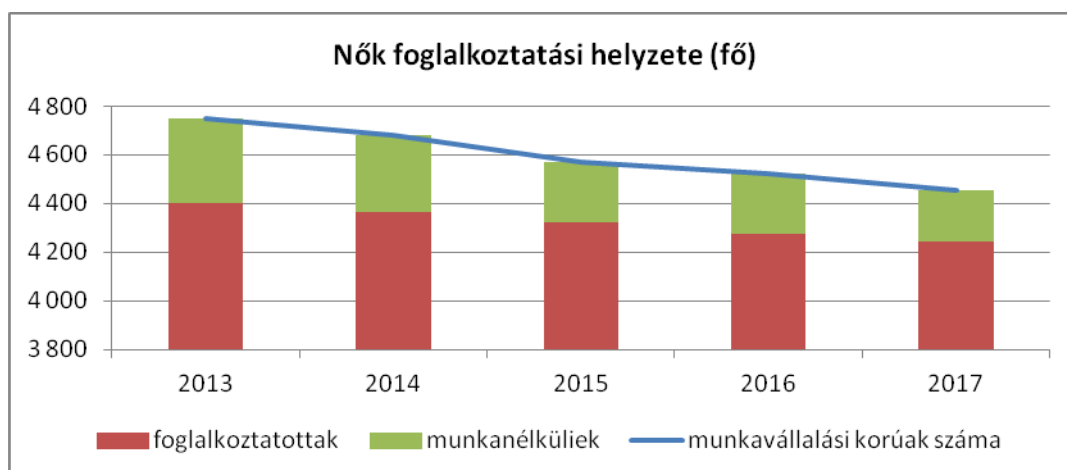
A településen a munkanélküli nők aránya és száma:

2017-ben a munkanélküliek száma 393 fő, ebből a munkanélküli nők száma 208 fő, mely a munkavállalási korú népesség 2,32%-a, a munkavállalási korú nők csoportjának pedig 4,6 %-a

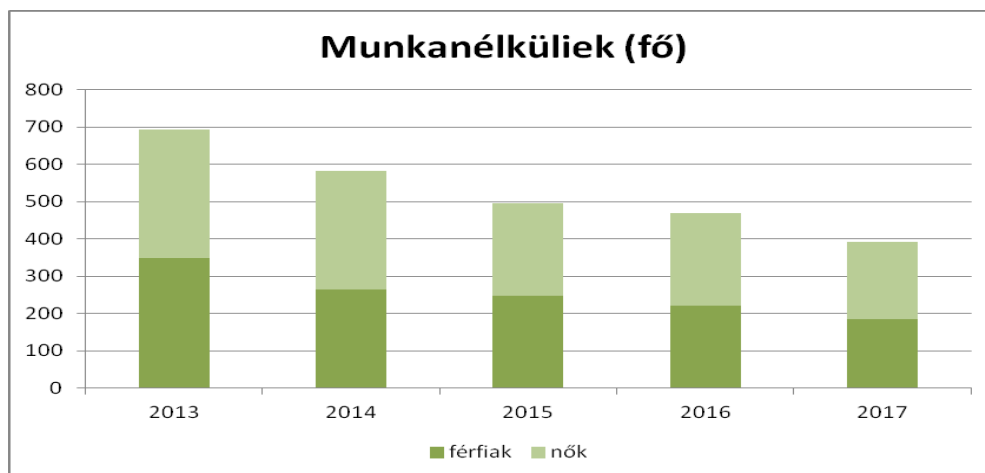
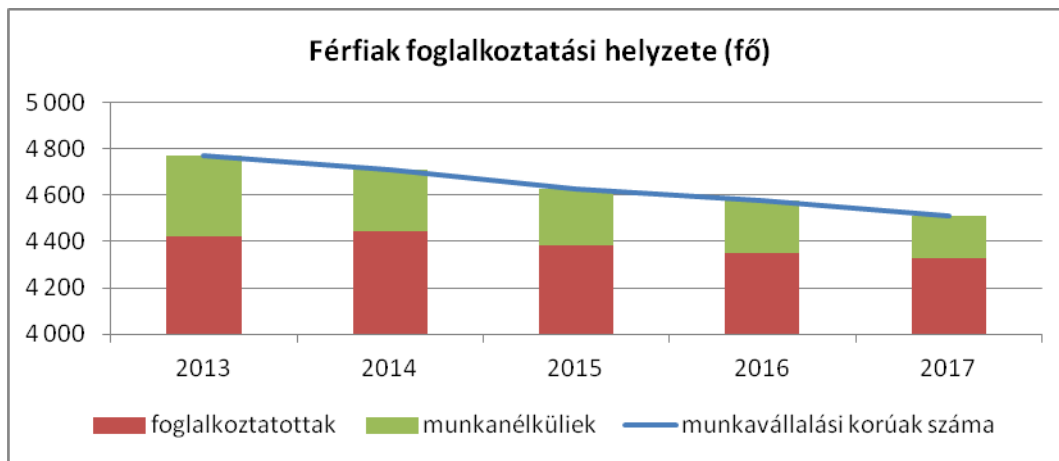
5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0804)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2013	4 768	4 748	4 419	4 404	349	344
2014	4 711	4 682	4 445	4 366	266	316
2015	4 628	4 568	4 381	4 320	247	248
2016	4 574	4 522	4 352	4 274	222	248
2017	4 511	4 453	4 326	4 245	185	208

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

A számok alapján elmondható, hogy a munkanélküli nők aránya még mindig magasabb valamivel, mint a férfiaké. A munkanélküliek száma

A helyi adatgyűjtés és a tapasztalatok szerint különösen hátrányos helyzetben vannak azok az aktív korú nők, akik

- Pályakezdők, és nehezen találnak munkát, mivel nincs szakmai tapasztalatuk vagy,
- kisgyermekes anyukák, vagy gyeseen vannak, kiesnek a munkából vagy,
- Elérték már a 45. életévüket, vagy annál idősebbek.

Sokszor a nők foglalkoztatása különös figyelmet igényel, mivel a nyugdíjjogosultsághoz szükséges idő fontos szerepet játszik.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata jelenleg is számos foglalkoztatást segítő és képzési programot kínál EFOP projektjei keretében, melynek egyik célcsoportjai a munkanélküli, illetve a GYES-en/GYED-en lévő nők. A pályázati programok a meglévő igényekre alapozva kerültek kialakításra. Ezért is jelennek meg bennük a Munka-Család-Egészség közötti harmonikus egyensúly megteremtésére ösztönző képzések, mivel az utóbbi időben az a tapasztalat, hogy nem a munkahely hiánya okoz gondot a nőknek, hanem sokkal inkább a munka mellett a családnak és önmaguknak való megfelelés összeegyeztetése.

Információink alapján sokan mennek vissza már a GYES időtartama alatt is dolgozni. Ez látható abból is, hogy nagy az igény a bölcsődei férőhelyekre.

Az EFOP projektek által kínált képzési lehetőségek az inaktív, munkanélküli, GYED-en/GYES-en lévő nők részére:

- Munkaerőpiaci integráló programok megvalósítása (tanulás tanítása, alapkompetenciák fejlesztése, álláskeresési tréning)
- Alapkompetenciák fejlesztése (digitális képzés, kommunikációs tréning)
- Versenyképes szakképesítés szerzése (pl: szociális gondozó képzés)
- Aktív munkaerő-piaci eszközök alkalmazása
- Vállalkozási készségfejlesztő tréning, Karrier-tréning a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűek számára
- Pénztárcabarát konyhatechnológia, hagyományos és modern konyha rejtelsei – egészséges/speciális ételek tanfolyam
- Boldogabb családi életre nevelés esélyei – a család optimális működése képzés
- Szerepvállalások, feladatmegosztás képzés

A helyi adatgyűjtés szerint, az aktív korú lakosságból a nők és a férfiak arányában magasabb a munkanélküli nők száma. Többségében az a probléma merülhet fel, hogy a lakosság túlnyomó része fizikai, jellemzően középfokú végzettséggel rendelkezik, bár vannak olyan személyek is, akik 8 általánossal bírnak. Legtöbbször az iskolai végzettség miatt utasítják el a pályázó munkavállalót. Bár mindkét nem esetében évről-évre csökken a munkanélküliek száma, a munkanélküli férfiak száma továbbra is kevesebb, mint a nőké.

Tapasztalatok szerint nem az álláshelyek hiánya, hanem a nem megfelelő végzettség/képzettség jelent gondot a foglalkoztatás terén.

A foglalkoztatás területén történő hátrányos megkülönböztetésről hiteles adattal nem rendelkezünk. A helyi tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy nem jellemző a hátrányos megkülönböztetés a városban, az egyenlő munkáért egyenlő bért elv általában érvényesül.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Városunkban általában a nők maradnak otthon kisgyermekükkel. A kisgyermekesek esélyeit tekintve a munkaerő-piacon fontos a bölcsődei szolgáltatás igénybevételeének lehetősége. A 2018. évi adatok alapján Gyomaendrődön 2 bölcsőde működik és várja a kisgyermekeket. A településen a gyerekek napközi ellátásában a bölcsődék által nyújtott szolgáltatások a szülők igényeit általában kielégítik.

Bár pontos kimutatással nem rendelkezünk, információink szerint a bölcsődei férőhelyek számának növelésére nagy igény mutatkozik, mivel az intézmények teljes kapacitással (összesen 48 férőhely)

működnek és további igények vannak a bölcsődés korú gyermekek napközbeni ellátásának biztosítására a munkaerő-piacra visszatérő anyukák részéről.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

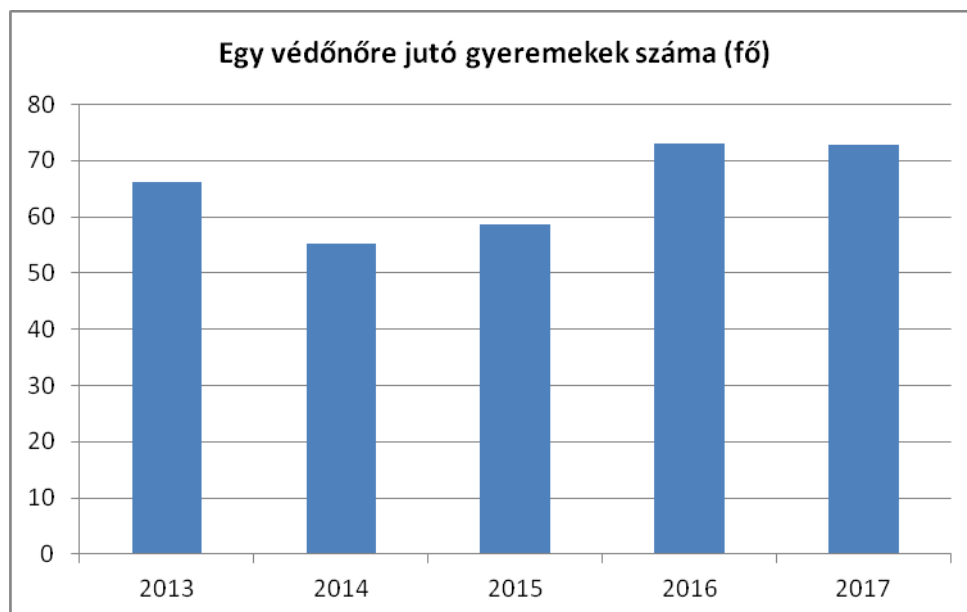
A családtervezés, anya- és gyermekgondozás területén a védőnői szolgáltatás jelenik meg. A védőnők száma városunkban 2017. évi adatok alapján 6 fő, melyből 2 fő iskola és ifjúság-egészségügyi védőnő. Különös figyelmet fordítanak a szociálisan is nehéz helyzetben élő várandós, és kisgyermekes anyukákra, valamint a gyermekekre is. A védőnők olyan szolgáltatást is nyújtanak, ahol a leendő szülőket különböző foglalkoztatásra invitálják, illetve a védőnő meghatározott időközönként családlátogatást is tesz. Felvilágosítják a szülőket a szociális és családi juttatásokról, illetve segítenek a formanyomtatványok kitöltésében. Az iskolákban is tarthatnak olyan órákat, melyek a családtervezéssel kapcsolatosak. Ezeket az órákat általában középiskolákban tartják meg, ahol igény van rá.

A 0-3 év közötti gyermekek száma 2017-es évben 437 fő volt, mely folyamatos növekvő tendenciát mutat. Az átlagos gyermekszám védőnőnként 73 fő, mely létszám szintén növekszik. (Lásd 4.3.1 táblázat Védőnői álláshelyek száma)

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2013	6	397	66
2014	7	386	55
2015	7	411	59
2016	6	438	73
2017	6	437	73

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

Fontos megjegyezni, hogy a védőnők nem csak 0-3 éves korig látják el a gyerekeket, a 3-6 éves korú gyermekek is hozzájuk tartoznak.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

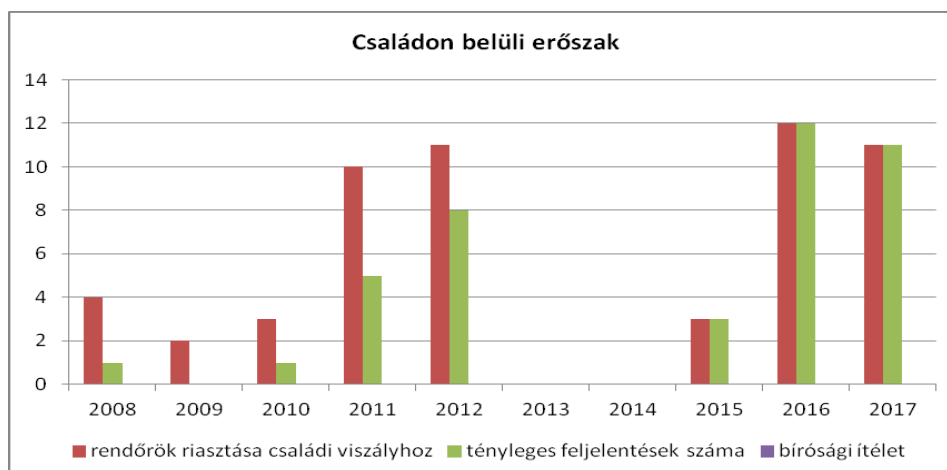
Gyomaendrődön is előfordul családon belüli erőszak, ami legtöbbször nem kerül a külvilág tudomására, családon belül marad. A témában a mai napig jellemző a magas látencia. Az adatok felkutatásához a helyi rendőrség segítségét kértük, azonban támaszkodunk a témában jártas intézmények kollégáinak tapasztalataira is. Ezek a tapasztalatok pedig azt mutatják, hogy az érintettek legtöbbször tudják, kihez forduljanak, azonban félnek a következményektől, illetve sokan vannak azok is, akik „nem csinálnak ügyet” belőle, esetleg úgy vélik: megérdemelték. Tehát sok esetben szemléletbeli problémáról is beszélünk.

Az alábbi táblázat ismerteti, hogy a rendőröket az elmúlt években hányszor riasztották családi viszályhoz. A statisztikák alapján évről-évre arra következtethetünk, hogy egyre több esetre derül fény, és ezzel egyenes arányban növekszik a tényleges feljelentések száma is.

5.4. számú táblázat - A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

év	rendőrök riasztása családi viszályhoz	tényleges feljelentések száma	bírósági ítélet
2008	4	1	n.a
2009	2	0	n.a
2010	3	1	n.a
2011	10	5	n.a
2012	11	8	n.a
2013	n.a.	n.a.	n.a
2014	n.a.	n.a.	n.a
2015	3	3	n.a
2016	12	12	n.a
2017	11	11	n.a

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az Önkormányzat által megvalósuló EFOP projektek keretében számos olyan program és foglalkozás is megvalósul, melyek megoldást jelenthetnek a családon belüli erőszak, illetve a látencia csökkentésére.

1. Bűnmegelőzési foglalkozások
2. Információs foglalkozások az erőszakmentes konfliktuskezelési technikákról
3. Veszélyek, devianciák, függőségek tájékoztató
4. Mentálhigiénés témák bemutatása

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság feladata a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások közvetítése. A helyi adatgyűjtés alapján Gyomaendrődön nincs anyaothton, sem olyan hely, mely családokat tudna fogadni krízishelyzetben. Orosházán, a várostól 50 km-es körzetben egy anyaothton található, mely nem önkormányzati fenntartásban van, bármikor tudnak fogadni rászorult anyákat.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete 2017-ben 7 fő férfiből és 5 fő nőből állt összesen. Tehát arányaiban férfiak kicsit magasabb számban képviseltetik magukat. Városunkban városi bíróság és ítélőtábla, illetve közgyűlés nem működik.

5.6. számú táblázat – A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítélőtábla vezetői		Közgyűlések tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2012	9	3	0	0	0	0
2013	9	3	0	0	0	0
2014	7	4	0	0	0	0
2015	8	4	0	0	0	0
2016	7	5	0	0	0	0
2017	7	5	0	0	0	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Általánosságban elmondható, hogy a munkaerőpiacon azok a nők, akik kisgyermekes vagy sokgyermekes anyukák, egyedülálló anyukák, valamint 45 év felettiek, esetenként hátrányos helyzetben vannak. Sok kisgyermekes anyukának okoz nehézséget a családi élet és a munkahelyi feladatok összeegyeztetése, ami problémákat okozhat a munkahelyen és a családban is.

Ezek azonban országosan általánosan jelentkező problémák, a nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák nem jellemzőek településünkre.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Család-Munkahely-Egészség közötti harmónia hiánya	Családtervezési-életvezetési foglalkozások, tanfolyamok szervezése Prevenációs tevékenység, egészségnapok
A nőket érő erőszak folyamatos jelenléte, magas látencia Alacsony a feljelentések száma, bírósági ítéletről nincs adat	Életvezetési tanácsok, védőnők, családsegítő, oktatási intézmények bevonásával Tájékoztatás jogokról és következményekről

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az idős emberek növekvő száma nagy felelősséget jelent, egyúttal nagy terhet ró a meglévő szociális és egészségügyi ellátó rendszerre.

Városunk időseire leginkább az jellemző, hogy magas az özvegyek száma, és kevés olyan idős van, aki még házasságban él. Gyakori az egyedülállók száma.

Demográfiai adatokat vizsgálva elmondható, hogy a település összes lakójához viszonyítva (13060 fő) a 60 éven felüliek (3928 fő) aránya 30 %, a 65 éven felülieké (2846 fő) pedig közel 22 % (2018 január 1-i KSH adatok szerint). Összehasonlításképpen 2011-ben a 60éven felüliek aránya 26%, míg a 65 év felettiek aránya 19% volt.

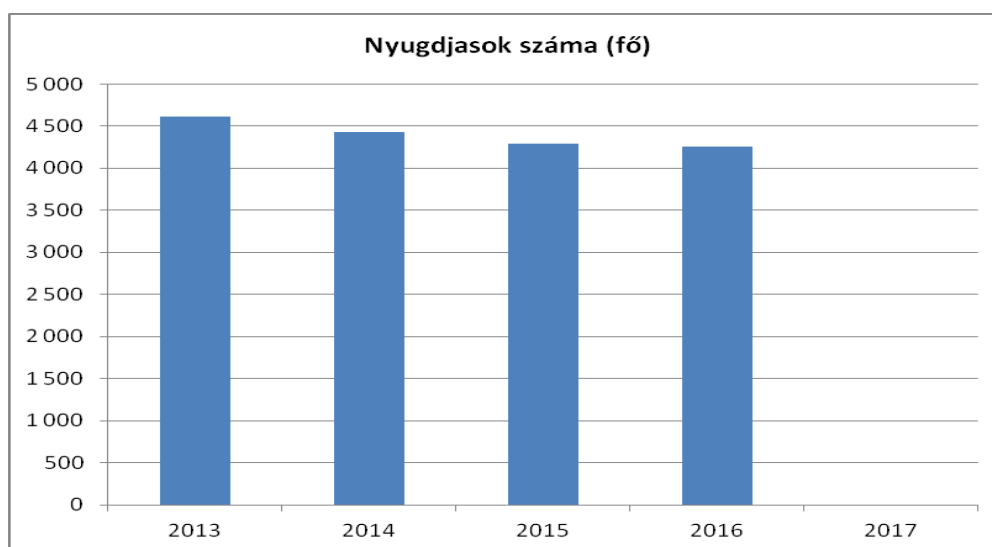
Ebben a korban gyakoriak a megbetegedések. Az időskorú társadalomban sokan depressziós betegségben is szenvednek, mivel többségében egyedül élnek, magukba fordulnak. Gyermekeik távol vannak, és nem sok időt töltenek az idős szülővel. Sokan szenvednek daganatos megbetegedésekben, keringési zavarokban, szív-és érrendszeri megbetegedésekben, ízületi problémáktól, és mindezek mellett még pszichés problémák is jelentkezhetnek. A pszichés problémák jelentkezése abból adódik, hogy az idősök önellátási képessége, illetve a szellemi és fizikai aktivitása egyre romlik, hanyatlak. Átlagosan ezek a megbetegedések 60-70 éves korban jelentkeznek.

A 2011. évi statisztikai adatok alapján összesen 4828 fő nyugdíjas volt, számuk évről-évre folyamatosan csökken. Az alábbi táblából és diagramból is látszik, hogy kevesebb a nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma, mint a nőké, majdnem 1000 fős különbség figyelhető meg. Ennek legfőbb oka, hogy a nők átlagéletkora magasabb, mint a férfiaké.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 5201)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 5301)	Összes nyugdíjas
2013	1 844	2 768	4 612
2014	1 766	2 664	4 430
2015	1 692	2 601	4 293
2016	1 680	2 572	4 252
2017	n.a	n.a	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az egészséges idősek és a nyugdíjasok gyakran szívesen vállalnának könnyebb jövedelem kiegészítő munkákat. Erre azonban városunkban kevés lehetőség adódik, csak akkor, ha valamilyen különleges tudással rendelkeznek. A nyugdíjasok körében ez azért is lehet fontos, mivel a jövedelmük csekély, és szükségük van egy kis kiegészítő tevékenységre.

Az alábbi táblázatból látható, hogy a regisztrált munkanélküliek között az 55 év felettek száma 16-20 % körül alakul, míg a lakosságon belüli arányuk 36,6%. Általánosságban elmondható, hogy azoknak a munkavállalóknak, akik ebben a korban válnak állástalanná, Gyomaendrődön is kevesebb esélyük van az elhelyezkedésre.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2013	693	86	12%	161	n.a	#ÉRTÉK!
2014	582	91	16%	184	n.a	#ÉRTÉK!
2015	495	89	18%	142	n.a	#ÉRTÉK!
2016	430	85	20%	141	n.a	#ÉRTÉK!
2017	393	64	16%	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!

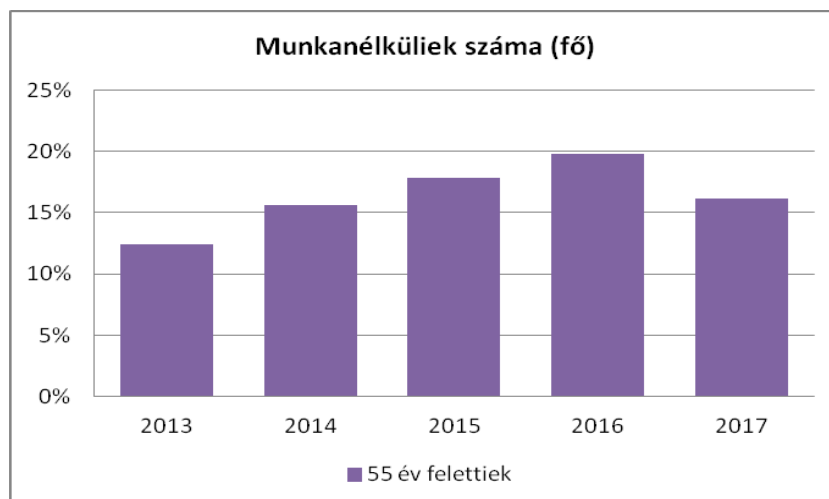
Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

A munkaerőpiaci helyzetet vizsgálva elmondható, hogy a jelenlegi munkanélküliek közel felét a 25 év alatti és az 55 év feletti munkanélküliek adják. Az 55 év felettek esetében előfordul, hogy a már nyugdíjas korú munkavállalót továbbfoglalkoztatják, azonban az nem jellemző, hogy nyugdíjas korú munkavállaló kerül felvételre egy-egy meghirdetett állásra.

Városunkban számos, az élethosszig tartó tanulást biztosító program, képzési lehetőség indult az elmúlt időszakban, mely az 55 év felettieknek is sok lehetőséget és aktív időtöltést kínál, az élet több területén: digitális képzés az elmagányosodás ellen, kulturális havi szakkörök (hímzés-varrás, népdal, kertészet, idősebb korúak szabadidős szokásainak alakítása, táplálkozási szokások, egészséges életmód, kézműves alapok, hagyományok ismerete, nép- és iparművészet). Az idők foglalkoztatását támogató egyéb programokról nem tudunk beszámolni településünk esetében.

Bizonyos esetekben a munkáltatók kifejezetten szeretik a tapasztalt munkavállalót előnyben részesíteni, akinek a foglalkoztatásánál már nem kell számolni a gyermekvállalásra, illetve a gyermek miatti távollétekre (iskolai szünetek, gyermek utáni táppénz,). Ugyanakkor ebben az időszakban már egyre több egészségügyi probléma jelenhet meg a munkavállalónál, ami miatt az 55 év feletti jelentkezők hátrányba kerülnek egy-egy munkalehetőség esetében.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés a 3.6 pontban került részletesen ismertetésre, mely vonatkoztatható erre a célcsoportra is, hiszen az ott ismertetett lehetőségek mindenki számára egyenlően hozzáférhetőek, jól megközelíthetőek.

A szociális ellátásokat a Térségi Szociális Gondozási Központ látja el. Az intézmény a Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya Intézményi Társulás fenntartásában működik. Az ellátási terület a három társult önkormányzat közigazgatási területére terjed ki, kivéve a tartós bentlakásos ellátást, mely esetében az ellátási terület Magyarország egész közigazgatási területére kiterjed.

Gyomaendrőd Város területén a Gyomai Református Egyházközség fenntartásában működik Református Egyház Szeretetotthona, mely intézmény a szociális alapszolgáltatások körében idők klubját tart fenn, melyet 20 férőhellyel működtet, míg a szakosított ellátások közül idők otthonát tart fenn 33 férőhellyel.

A Hétszínvirág-Tüskevár Szolgáltató Nonprofit Közhasznú Betéti Társaság közhasznú tevékenysége keretében megfelelő ellátás biztosításával részt vesz időskorúak, rászorultak gondozásában, ápolásában, a külterületen élők hátrányainak enyhítésében, esélyegyenlőségének elősegítésében.

A Térségi Szociális Gondozási Központ étkeztetés szolgáltatása keretében napi egyszeri meleg ételt vehetnek igénybe az igénylők. Az étel kiszolgálása helyben fogyasztással, az igénylő által történő elvitellel, illetve társadalmi és házi gondozók által történő házhozszállítással valósul meg.

Az intézmény házi segítségnyújtás keretében a társult településeken élő ellátást igénylők részére közvetlen környezetükben, lakásukon nyújt segítséget önálló életvitelük fenntartásához. E tevékenység magába foglalja az alapvető gondozási és alapápolási feladatok ellátását. Segítséget nyújt az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiénés körülményeinek megtartásában, továbbá prevenciószerepet tölt be a veszélyhelyzetek kialakulásában.

A Térségi Szociális Gondozási Központban Gyomaendrődön 4 telephelyen, Hunyán 1 telephelyen működik Idősek Klubja, összesen 180 férőhellyel. Csárdaszállásról a gyomaendrődi telephelyre szállítják az ellátást igénylőket. Ezen ellátási forma elsősorban időskorú szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására és a klubba önállóan vagy segítséggel bejárni képes személyek részére biztosított szolgáltatás. A szolgáltatás keretében az intézmény az ellátást igénybe vevőknek lehetőséget biztosít a nappali tartózkodásra, társas kapcsolatokra, alapvető higiénés szükségletek kielégítésére, illetve igény szerint az étkeztetésre.

A Térségi Szociális Gondozási Központban 10 férőhellyel működik a Rózsakert Idősek Otthonán belül, önálló működési engedéllyel rendelkező átmeneti elhelyezést biztosító részleg. Az ellátás célja, intézményi keretek között segítséget nyújtani gondozás-ápolás által mindazon időskorú vagy 18. életévét betöltött igénylőknek, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni és az alapellátás keretein belül nem megoldható a gondozásuk. Ezen ellátási formát az igénylők legfeljebb egy évig vehetik igénybe, de indokolt esetben az egy év egy alkalommal további egy évvel meghosszabbítható.

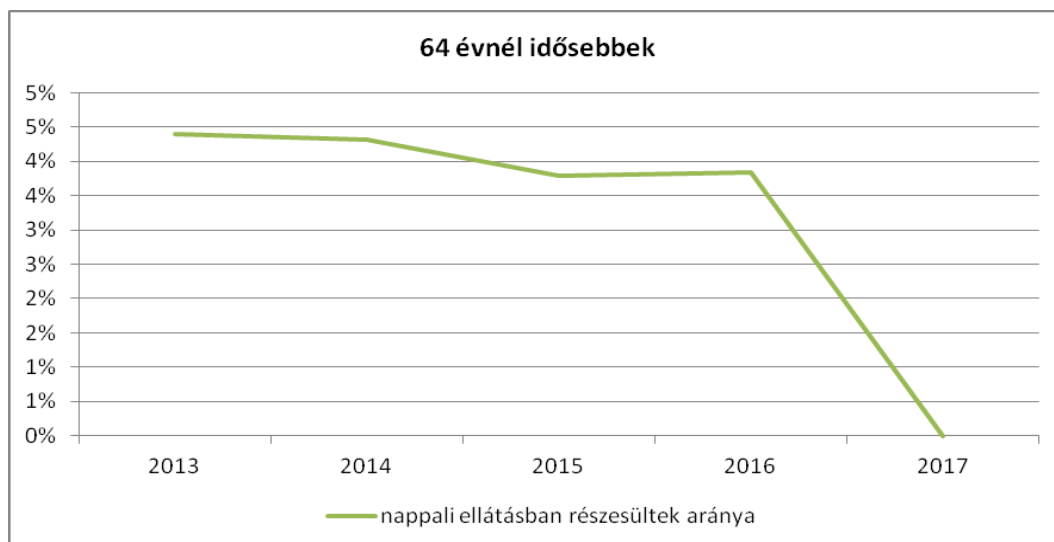
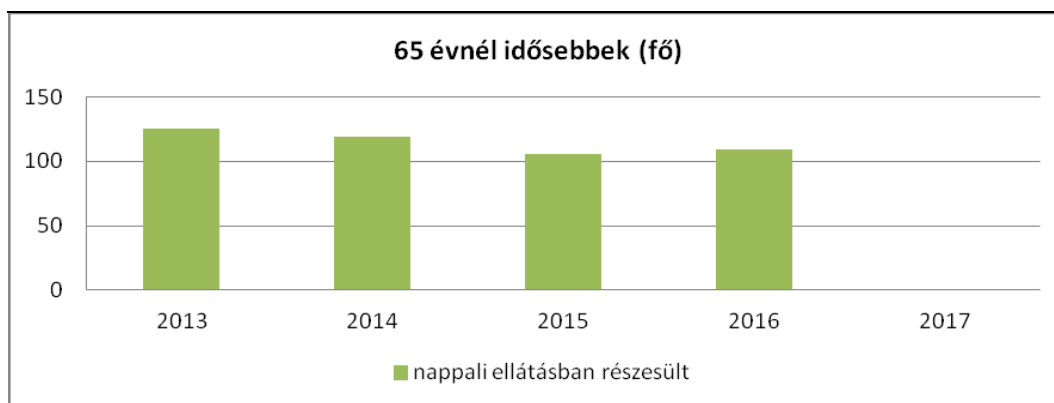
Az intézmény 4 telephelyen összesen 172 férőhelyen biztosít tartós elhelyezést az igénybe vevők részére. Ezen belül 42 férőhelyen - az egyszeri beköltözési hozzájárulás megfizetése mellett - emeltszintű elhelyezést vehetnek igénybe a kérelmezők. A tartós elhelyezést igénybe vevők részére a nap 24 órájában biztosítják az ellátási formára előírt szabályozások szerinti komplex ellátást.

Az alábbi táblázatban a nappali ellátásban részesülő időskorúak számát láthatjuk. Megállapíthatjuk, hogy az ellátottak aránya nem változik az évek során, a 64 év feletti lakosság 4 %-a veszi igénybe a lehetőséget.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
	Fő	Fő	%
2013	2 839	125	4%
2014	2 757	119	4%
2015	2 802	106	4%
2016	2 839	109	4%
2017	n.a	n.a	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH Tstar

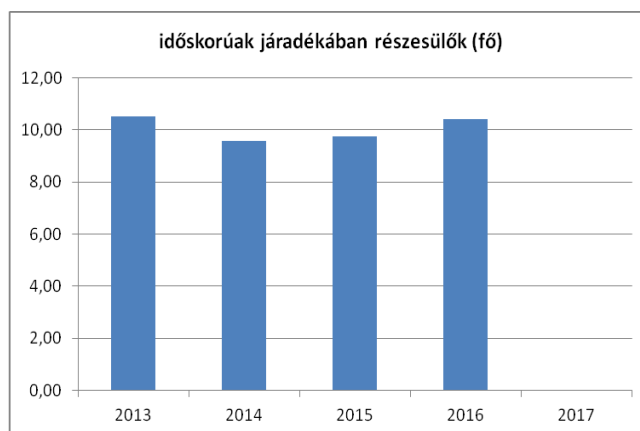

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma

Év	Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő) (TS 5701)
2013	10,50
2014	9,58
2015	9,75
2016	10,42
2017	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A kulturális és közművelődési szolgáltatások a város minden lakója számára egyformán hozzáférhetőek, a lehetőségeket részletesen a 3.7 pontban ismertettük.

A településen működnek nyugdíjasokat érintő civil szervezetek, nyugdíjas klubok, akik rendszeres időközönként tartanak tagjaiknak összejöveteleket.

Városunkban számos, az élethosszig tartó tanulást biztosító program, képzési lehetőség indult az elmúlt időszakban, mely az 55 év felettieknek is sok lehetőséget és aktív időtöltést kínál, az élet több területén: hímzés-varrás, népdal, kertészet, idősebb korúak szabadidős szokásainak alakítása, táplálkozási szokások, egészséges életmód, kézműves alapok, hagyományok ismerete, nép- és iparművészet.

Ezen képzések között kapott helyet az idősök részére szervezett a digitális képzés, melynek célja az alapvető digitális készségek és képességek fejlesztése, alap számítógépes ismeretek elsajátítása, a világháló és használatának megismertetése álláskeresés, közösségi oldalak használata céljából és az elmagányosodás ellen.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az, hogy az idősök hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősokkal szemben tanúsított társadalmi magatartástól. A család fiatalabb tagjai többnyire kevés időt tudnak szánni a velük való törődésre, így egyre növekszik a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránt az igény. A helyi szociális ellátórendszer szolgáltatásai minden időskorú számára elérhetőek és a felmerült igény szerint nyújtanak segítséget. Idős korban a mentális egészség, az önálló életvitel képességének minél további megőrzésére nagy hangsúlyt fektetünk, ezért – folyamatosan - számos program közül választhatnak e populáció tagjai. A városban működő szociális intézmény szállító járműveivel segít eljutni a különböző helyszínekre azon idősöknek, akik egyébként a közlekedés nehézsége miatt másként nem tudnának eljutni. A szociális intézmény által szervezett

ünnepek minden idős számára nyitottak, hozzáférhetők. Ezek nemzeti ünnepekhez, a táj/település hagyományainak megőrzéséhez, kultúránkhoz, kapcsoló általában ismeretterjesztő, szórakoztató jellegű programok. Lehetőség szerint a programok az idősök bevonásával zajlanak, ahol az idősök a tervezéstől a megvalósulásig aktív közreműködői az aktuális rendezvénynek.

Ilyen rendezvények például:

- a nyugdíjas ki mit tud,
- rendszeres könyvtárlátogatások, színházlátogatás, kiállítások, tárlatok látogatása,
- a város időseinek karácsonyi ünnepe
- az időskorral járó változásokkal, egészség – betegség kérdéseivel, életmóddal kapcsolatos előadások, helybe hozott szűrővizsgálatok
- idősök különböző informális csoportjai által szervezett foglalkozások, klubok, kirándulások
- régi hagyományokat felidéző gasztronómiai rendezvények (paprikáskrumpli főző verseny, halászléfőző verseny).

6.4.1. számú - Művelődési közintézmények adatai

Év	A nyilvános/ települési könyvtárak száma (TS 3801)	A nyilvános/települési könyvtárak egységeinek száma (eltárolási állomány) (TS 3901)	Muzeális intézmények száma (TS 4001)	Közművelődési intézmények száma (TS 4101)
2013	1	28 880	3	2
2014	1	36 103	2	9
2015	1	38 010	3	7
2016	1	39 619	3	9
2017	1	n.a	n.a	n.a

Forrás: TEIR

Sajátos problémakört jelentenek az idősökkel szemben elkövetett bűncselekmények. Ennek oka, hogy kiszolgáltatottabbak, egyedül, magányosan élnek és problémát jelent hiszékenyséjük, jószívűségük. Bár a mai kor idősei sokkal képzettebbek, tapasztaltabbak, a bűncselekmények új formáival szemben ők is védtelennek bizonyulnak. Szükséges, hogy eljussanak hozzájuk a rendőrség felhívó levelei, illetve a különböző digitális és életviteli képzésekkel felkészítsük őket az esetleges támadásokra, veszélyhelyzetek elkerülésére.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Idősök elmagányosodása és egészségi állapotuk romlása	Idősöket megszólító programok szervezésének támogatása, pályázati lehetőségek felkutatása prevenciós programokra
Az idősök kiemelt célpontjai a bűncselekményt elkövetőknek	Folyamatos tájékoztatás a célcsoport számára, fórumok, programok szervezése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A 2017. évi adatok alapján a fogyatékkal élők száma az országban 490 578 fő, melyből Békés megyében 21 862 fő él. A fogyatékkal élőket különböző fogyatékoság típusba lehet sorolni. A fogyatékoság típusa a következők lehetnek:

- Mozgássérültek
- Gyengénlátók, aliglátók
- Vakok
- Nagyothallók
- Siketek
- Súlyos belszervi fogyatékosok
- Mentálisan sérült (pszichés sérült)
- Értelmi fogyatékos
- Beszédhibás
- Beszéd fogyatékos
- Autista
- Siketvak (látás- és hallássérült)
- Egyéb

7.1 A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Gyomaendrőd esetében is probléma, hogy nem rendelkezünk konkrét statisztikai adatokkal arról, hogy városunkban összesen mennyien élnek fogyatékosággal. Így arról sem tudunk képet alkotni, hogy milyenek a lakhatási és egészségügyi körülmények, és a foglalkoztatási helyzetről is csak sejtéseink lehetnek.

Sok intézményben a jogi szabályozások ellenére sem valósult meg a komplex akadálymentesítés. A legtöbb helyen nincs például lift, vakvezető sáv, hangos tájékoztatás, indukciós hurok, tapintható információ, illetve jelnyelvi segítség. Ellenben városunk egyes intézményeiben található rámpa, és mozgáskorlátozottak részére mosdó.

Ezért is gyakori probléma az, hogy kevés helyen van a fogyatékkal élő személyeknek foglalkoztatási lehetőség, mivel – mint azt a fentiekben is említettük – a legtöbb helyen nem megoldott a komplex akadálymentesítés, illetve nem biztosítottak a különleges eszközök és feltételek. Talán további probléma is felmerülhet, ha az adott munkahelyen nincs olyan szakember, aki segítené a fogyatékkal élőket.

Hátrányos megkülönböztetés területen hitelt érdemlő adatokkal nem rendelkezünk.

Településünkön működik Támogató Szolgálat, melynek célja a fogyatékkal élők autonómiájának megőrzése mellett a speciális szükségleteik kielégítésében való közreműködés saját lakókörnyezetükben. Elsősorban a

lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése személyi segítő és szállító szolgáltatás működtetése által.

Személyi segítség keretében információnyújtás, ügyintézés, tanácsadás által a társadalmi beilleszkedést segítő szolgáltatáshoz való hozzájutás biztosítása, ami által a fogyatékos személyek kapcsolat készségének javulása, családi és társadalmi kapcsolataik erősödése valósulhat meg.

Cél, a teljesebb élet lehetőségét kínálva speciális önsegítő csoportok szerveződésének segítése által megvalósítani a szegregáció oldását, ezzel reintegrációjuk esélyének javulását.

Szállító szolgáltatás: Speciálisan felszerelt személyszállító járművel segíteni a fogyatékos személyek közlekedését, ami által lehetővé válik az önálló ügyintézés, szolgáltatások igénybevétele, kontakt emberi kapcsolatok megvalósulása.

A feladat ellátását speciális képesítéssel rendelkező 1 fő támogató szolgálatvezető, 2 fő személyi segítő és 1 fő gépkocsivezető által valósítja meg az intézmény.

A mozgásfogyatékos személyek szállítására oldalfellépő és lifttel felszerelt gépjárművet üzemeltetnek. A szolgálat a Térségi Szociális Gondozási Központhoz integráltan működik.

Tekintettel a település kétpólusú voltára, valamint az esélyegyenlőség minél szélesebb megvalósulására a támogató szolgáltatást igénybe vevőknek két nyitva álló helyiség áll a rendelkezésre a Mirhóhádi u. 1-5. sz. és a Magtárlaposi u. 11-17. sz. alatt.

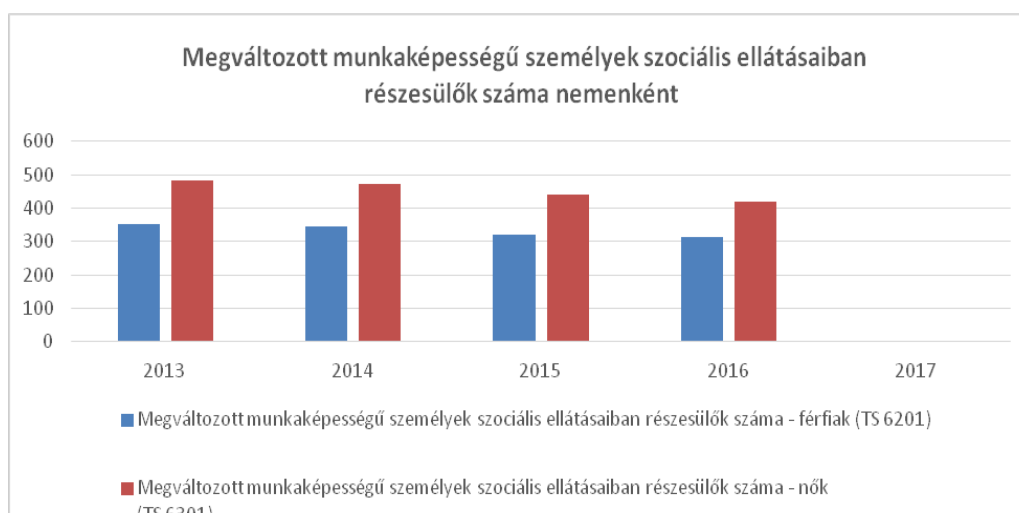
7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élő személyek szociális ellátásáról sok adatunk nincs. Lehetséges, hogy a fogyatékkal élő személynek nincs megfelelő információja a számára jogszabály szerint járó különböző ellátásokban. Természetbeni juttatásokon belül a közgyógyellátás a fogyatékkal élők számára alanyi jogon jár, nem fogyatékkal élők rászorultsági alapon vehetik igénybe. Mivel a településen élő fogyatékkal élők számának megállapítása nehéz, ez az adat is fontos mutató lehet. Tehát városunkban a közgyógyellátásban részesülők száma 236 fő. Más jogszabály alapján is be lehet nyújtani olyan ellátásokra pályázatokat, melyek segíthetik a fogyatékkal élő személyeket. Gyomaendrődön az önkormányzat által ilyen ellátásra parkolási igazolvány lehetőségét veszik igénybe. Az igazolványt a helyi adatgyűjtés alapján 70 fő igényelte.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - nők (TS 6301)
2013	353	484
2014	344	471
2015	320	441
2016	313	420
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma – mind a nők, mind a férfiak esetében – folyamatosan csökkent.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az önkormányzat tulajdonában lévő középületek akadálymentesítettsége legtöbb esetben részleges, a komplex akadálymentesítés legtöbb esetben forráshiány miatt idáig nem valósulhatott meg, általában rámpa és mosdó áll rendelkezésre a mozgáskorlátozottak részére.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata komplex akadálymentesítési projektet valósított meg a korábbi Városháza épületében, melyben jelenleg a Gyomaendrődi Járási Hivatal működik. A Közös Önkormányzati Hivatalban pedig az ügyfélforgalom részére komplex akadálymentesítés valósult meg a TOP-3.2.1-15-BS1-2016-00017 „A Gyomaendrődi Közös Önkormányzati Hivatal komplex energetikai felújítása” c. pályázati projekt keretei között.

Az, hogy a fogyatékkal élők hogyan tudnak az egyes szolgáltatásokhoz, programokhoz hozzáférni, az adott szolgáltatás vagy program helyszínétől függ. A középületek jelentős része részlegesen akadálymentesített, a programokon a fogyatékkal élők – bár segítséggel ugyan – részt tudnak venni. Sok rendezvénynek ad helyszínt a Varga Lajos Sportcsarnok és a Kállai Ferenc Művelődési Központ, ahol a fizikai akadálymentesítés sem megoldott egyelőre. Terveink szerint a közeljövőben megvalósuló pályázati projektek eredményeképpen mindkét épületben biztosított lesz a fizikai akadálymentesítés.

A munkahelyek akadálymentesítettségéről pontos adatokkal nem rendelkezünk, bár személyes tapasztalatok alapján legtöbb helyen nem megoldott az akadálymentesítés, vagy nagyon kezdetleges stádiumban van.

A közlekedés területén is sok még a hiányosság. Elmondhatjuk, hogy a vasútállomás ezen a téren már jó mutatókkal rendelkezik, illetve a fizikai akadálymentesítés részben a Szabadság téren található buszpályaudvaron és a távolsági közlekedéssel érintett buszmegállókban is megvalósult. Az önkormányzat anyagi lehetőségeinek keretei között – illetve pályázatok útján – igyekszik a járdák és parkok gondozásakor a közlekedésbiztonsági szempontokat is figyelembe venni annak érdekében, hogy biztonságosan közlekedhessenek településünkön a mozgásukban korlátozottak is. A fejlődéshez ezen a téren további pályázati pénzek bevonására lenne szükség.

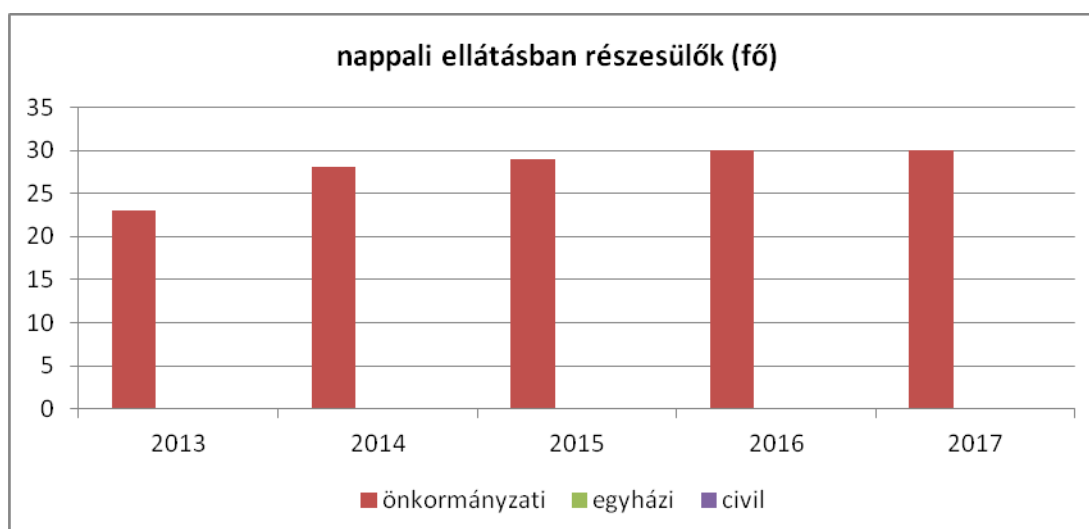
A Térségi Szociális Gondozási Központ nappali ellátást biztosít a fogyatékosok ellátása érdekében. Az Esélyklub elsősorban nagykorú fogyatékos személyek nappali ellátását biztosítja 30 férőhelyes egységben. Igény szerint azonban olyan harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes, vagy nem képes fogyatékos, illetve autista személyek is igénybe vehetik az ellátást, akik felügyeletre szorulnak.

Legtöbb ellátott a 18 és 49 év közötti, a női ellátottak száma magasabb, mint a férfiaké.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 5001)	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2013	23	n.a	n.a
2014	28	n.a	n.a
2015	29	n.a	n.a
2016	30	n.a	n.a
2017	30	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az idősök nappali ellátásához hasonlóan az ellátási formára jellemző szolgáltatásokat a fogyatékos személyek speciális szükségleteihez igazodva biztosítják. Prioritást élvez a fogyatékos személyek egyéni fejlesztése, rehabilitációja.

Az Unió elvárásoknak megfelelően helyi szinten törekszünk a fogyatékkal élők életminőségének javítására, társadalmi beilleszkedésük, esélyegyenlőségük elősegítésére. 2008. évben sikeresen pályáztunk a DAOP-4.1.3/A jelű programra, melynek keretében egy 52 millió Ft-os beruházás eredményeként a fogyatékkal élők nappali ellátására új telephelyet tudtunk kialakítani. Az új telephely minden tekintetben megfelel a speciális szükségletek XXI. században elvárható kielégítésének.

A tapasztalatok szerint igény mutatkozik a meglévő intézmény további bővítésére, illetve sok esetben bentlakásos intézmény kialakítására, mivel a jelenlegi ellátottak idősödő hozzátartozóinak anyagi és érzelmi megterhelést jelent családtagjuk vidéken történő elhelyezése.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Településünkön a jogszabályi előírások ellenére sem valósult meg maradéktalanul az akadálymentesítés Városunkban nincs jelnyelvi tolmács	A közszolgáltatás nyújtó intézmények teljes körű akadálymentesítése, pályázati lehetőségek felkutatása Jelnyelvi tolmács alkalmazása
Nincs a településen bentlakásos intézmény a fogyatékkal élők számára, ezért az idősödő hozzátartozóknak anyagi és érzelmi megterhelést jelent az elhelyezésük	Bentlakásos intézmény létrehozása a településen, pályázati forrás felkutatása a megvalósítás érdekében
	Önellátásra nevelés

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Gyomaendrődön 100-nál is több bejelentett civil szervezet van, melyek jelentős része aktív. A kisebb szervezetek főképp saját célcsoportjaiknak szerveznek rendszeres programokat. Főleg sporteseményeket, jótékonyági eseményeket, veradást, karácsonyi programokat, gyermekeket érintő rendezvényeket, szűréseket szerveznek, azok megvalósításában vesznek részt.

Civil szervezetek száma tevékenységük jellege szerint (2018. évi állapot):

- Egészségügyi jellegű szervezetek: 5 db
- Iskolák, óvodák működését támogató szervezetek: 12 db
- Kisállattenyésztéssel, vadászat- halászzal kapcsolatos szervezetek: 13 db
- Mezőgazdasági jellegű, környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos szervezetek: 4 db
- Közművelődés célú szervezetek: 16 db
- Sportszervezetek: 23 db
- Szociális, karitatív jellegű és közcélú szervezetek: 12 db
- Hobbi és szabadidős szervezetek: 7 db

Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2018. évben is döntött a civil szervezetek pályázat útján történő támogatásáról, mely pályázatokat Környezetvédelmi Alapra, Civil Alapra és Sport Alapra lehetett benyújtani.

Az Önkormányzat igyekszik jó kapcsolatot ápolni a civil szervezetekkel és a településen lévő történelmi egyházakkal is. Függetlenségüket elismerjük és tiszteletben tartjuk, az őket érintő döntések előkészítésébe igyekszünk őket is bevonni, hiszen mint ahogyan az önkormányzatnak, a civil szervezeteknek, intézményeknek, egyházaknak, a településen élő és dolgozó embereknek egyaránt érdeke a város fejlődése. Gyomaendrődön a cigány kisebbség 1995. óta, míg a német kisebbség 1998. óta rendelkezik önálló nemzetiségi önkormányzattal. Ezek az önkormányzatok aktívan részt vesznek a település rendezvényein, sőt ők maguk is nagyon sok programot szerveznek kicsiknek és nagyoknak egyaránt, támogatják az általuk képviselt célcsoport. Gyomaendrőd Város Önkormányzata jó kapcsolatot ápol mindkét nemzetiségi önkormányzattal, támogatja működésüket, segíti őket pályázatok benyújtásában.

Önkormányzatunk az imént említett nemzetiségek önkormányzataival együttműködési megállapodást kötött, melyek szerint Gyomaendrőd Város Önkormányzata és a Nemzetiségi Önkormányzat közösen biztosítják a településen élő nemzetiségek jogainak érvényesülését. A Képviselő-testület ennek érdekében együttműködik a közvetlen módon megválasztott helyi nemzetiségi önkormányzattal. A nemzetiségi

önkormányzat alapvető feladata az adott nemzetiségekhez tartozó személyek és közösségek érdekeinek a védelme és képviselete a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvényben (Nj. törvény) megállapított feladat és hatáskör ellátásával. Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Nj. törvény előírásai alapján tájékoztatási, javaslattételi, kezdeményezési és egyetértési jogok érvényesülését biztosítja a Nemzetiségi Önkormányzat számára.

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége magában foglalja a hátrányos helyzetű gyermekek tehetségfejlesztését, oktatását, a lakosság egészségi állapotának fejlesztését, a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségének segítését, közrend és közbiztonság megőrzését, hagyományőrzést és az idősek kulturálódásának támogatását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

Az esélyegyenlőségi program készítésének első lépése a helyzetelemzéshez szükséges adatgyűjtés volt. A folyamatnak már ebben a szakaszában megkerestük az esélyegyenlőségi célcsoportok kapcsán érintett intézmények vezetőit, szakembereket. Ennek elsődleges módja az e-mailben történő kapcsolattartás volt, illetve sok esetben sor került személyes egyeztetésekre is. A kapott információk, adatok és tapasztalatok alapján készült el a helyi esélyegyenlőségi program. A tervezetet a Képviselő-testület bizottságainak ülésein és a Képviselő-testület ülésén is előterjesztjük, az előterjesztés megtekinthető Gyomaendrőd Város Önkormányzatának akadálymentes honlapján. A Képviselő-testület ülései nyilvánosak, azokat a kábeltelevízió is közvetíti.

A már elfogadott dokumentum a város honlapján hozzáférhető lesz, melyet bárki megtekinthet majd.

A végrehajtási folyamatot, az Intézkedési tervben meghatározott programok megvalósulását az érintett szervezetek képviselői, illetve a lakosság az esélyegyenlőségi referensek számára megküldött visszacsatolásban, valamint a meghirdetett HEP fórumok alkalmával véleményezhetik.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)
--

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Nem rendelkeznek versenyképes szakképzettséggel Nincs a végzettségnek megfelelő munkalehetőség	Alapvégzettségre épülő versenyképes képzések elősegítése
	Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át	Közfoglalkoztatás Szociális, gyermekjóléti, képzési szolgáltatások biztosítása
Gyermekek	Gyermekek veszélyeztetettségének egyik alap oka a család diszfunkcionális működése	A család diszfunkcionális működésének csökkentése, életvezetési tanácsok adása, képzések, tanfolyamok Érintett családok bevonása a foglalkoztatásba.
	Továbbra sem változik a hátrányos helyzetű gyermekek aránya	Továbbtanulás segítése, tehetséggondozó programok folyamatos biztosítása Saját igény kialakítása
Nők	Család-Munkahely-Egészség közötti harmónia hiánya	Családtervezési-életvezetési foglalkozások, tanfolyamok szervezése Prevenációs tevékenység, egészségnapok
	Eltitkolt családon belüli erőszak	Életvezetési tanácsok, Tájékoztatás jogokról és következményekről
Idősek	Idősek elmagányosodása és egészségi állapotuk romlása	Időseket megszólító programok szervezésének támogatása, pályázati lehetőségek felkutatása prevenációs programokra
	Az idősek kiemelt célpontjai a bűncselekményt elkövetőknek	Folyamatos tájékoztatás
Fogyatékkal élők	Az akadálymentesítés nem teljes körű Jelnyelvi tolmács hiánya	Komplex (fizikai és infokommunikációs) akadálymentesítés
	Bentlakásos intézmény nincs a településen	Bentlakásos intézmény létesítése pályázati forrásból
	Alapfokú önellátási képesség hiánya	Önellátásra nevelés

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Első lépés a munka felé	Önkormányzat, Képző szervezetek és intézmények, kulturális intézmények
	Esély a változtatásra	Önkormányzat, kulturális, család- és gyermekjóléti intézmények
Gyermekek	A családok segítése a diszfunkcionalitás megszüntetésében	Önkormányzat, gyermekjóléti és kulturális intézmények
	Az én esélyem – a hátrányok csökkentése a gyermekek körében	Önkormányzat, közoktatási és kulturális intézmények
Nők	Család-Munka-Egészség	Önkormányzat, közoktatási és kulturális intézmények, egészségügyi intézmények, védőnők, család- és gyermekjóléti intézmények
	Családon belüli erőszak – látencia csökkentése	Önkormányzat, egészségügyi és közoktatási intézmények, rendőrség, védőnők, család- és gyermekjóléti intézmény
Idősek	Együtt a boldog és kiegyensúlyozott nyugdíjas évekért	Önkormányzat és kulturális intézményei, önszervező nyugdíjas klubok, Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya
	Vigyázzunk magunkra és családtagjainkra!	Önkormányzat és kulturális intézményei, önszervező nyugdíjas klubok, Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya, rendőrség
Fogyatékkal élők	Komplex (fizikai és infokommunikációs) akadálymentesítés	Önkormányzati és intézményei, esélyegyenlőségi civil szervezetek, idősek és fogyatékkal élők érdekképviselői szervezetei
	Bentlakásos intézmény igényfelmérése, szolgáltatás megszervezése	Önkormányzat, Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya támogató szolgálata
	Gondoskodjunk magunkról!	Önkormányzat, kulturális intézmények, Esély klub, Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák egyenlő eséllyel vesznek részt a közösség életében.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők szakmát és munkát kapjanak, felzárkózzanak az átlagos életszínvonalhoz.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek szocializációját, oktatásban, fejlesztésben való részvételének egyenlő esélyű hozzáférését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek emberi méltóságának tiszteletben tartására, hogy érezzék, idős korban is teljes értékű emberek.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a munkahely és a család összeegyeztethetőségét, a munkaerő-piacra történő reintegrációt, a hátrányos megkülönböztetés csökkentését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életminőségének javítására, önbecsülésük visszaadására és a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésére.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata elkötelezett amellett, hogy a település lakói számára minőségi, mindenki számára egyenlően elérhető szolgáltatásokat nyújtson és hozzájáruljon a polgárok esélyegyenlőségének biztosításához, életszínvonalának emeléséhez.

Ugyanakkor fontos megjegyeznünk, hogy az Önkormányzat kevés eszközzel rendelkezik ahhoz, hogy az esélyegyenlőségi csoportok életminőségén, a lakossági helyzetképen ténylegesen javítani tudjon.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata betartja az esélyegyenlőségi jogszabályokat, feladatai és projektjei során nem közvetít diszkriminációt. Az önkormányzat az esélyegyenlőség javítását szolgáltatásai, intézményei, valamint az egyes esélyegyenlőségi szervezetek, közösségek ösztönzésén keresztül tudja megvalósítani.

Mivel az Önkormányzat által végzett feladatok – jogszabályi rendszer megléte miatt – eleve az esélyegyenlőséget biztosítják, az Önkormányzat pályázati projektjei megvalósítása során tud hozzájárulni az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetének javításához.

Jelenleg Gyomaendrőd Város Önkormányzata számos olyan projektet valósít meg, melynek célcsoportjait pontosan a fent meghatározott esélyegyenlőségi csoportok képezik: gyermekek, mélyszegénységben élők (romák), hátrányos helyzetűek, inaktívak.

Projektjeink célja a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű, minőségi hozzáférés biztosítása, a településen élők életkörülményeinek javítása. (kerékpárút építés, belvízvédelmi intézkedések, térrehabilitáció, önkormányzati, egészségügyi és közoktatási intézmények energetikai korszerűsítése, helyi közösség fejlesztés)

Bár a projektek többsége infrastrukturális fejlesztés, minden egyes esetben kapcsolódik hozzá szemléletformáló tevékenység is, ahol a helyi közösségek működését, az esélyegyenlőség előterjesztését, az életminőség javítását kívánjuk elősegíteni. Ilyen programok például:

- a szelektív hulladékgyűjtés és környezetvédelem, energiahatékonyság témakörében meghirdetett előadások, képzések, közösségi programok;
- díjazással egybekötött rajz és fotópályázatok és kerékpártúrák;
- helyi termelők piacra jutásának és civil szervezetek működésének elősegítése;
- kézműves foglalkozások.

Emellett kifejezetten a Helyi Esélyegyenlőségi Program által meghatározott célcsoportok problémáinak megoldására, esélyeinek javítására és életminőségük javítására irányulnak az Emberi Erőforrás Fejlesztési

Operatív Program keretében megvalósuló projektjeink, melyet Gyomaendrőd Város Önkormányzat saját intézményrendszerében, illetve a közoktatási és kulturális intézményekkel partnerségben valósít meg:

1. Az élethosszig tartó tanulás ösztönzése

Az élethosszig tanulás fontossága a formális oktatásba való belépés vagy visszatérés segítségével, tanulás tanításának támogatásában, az új innovatív tanulási lehetőségek és formák fejlesztésében áll.

A programok célja a kultúra bázisán megszerzett készségek hasznosítása a munkaerőpiacra és a társadalmi, illetve közéletbe való visszatérés érdekében (mezőgazdasági alapismeretek, háztartástan tanfolyam, szabadegyetem, egészséges életmódra és családi életre nevelés, kommunikációs készségek fejlesztése, felkészítés állásinterjúra), az alapkompenciák fejlesztése (ismeretterjesztő előadássorozat, digitális képzés, nép- és ismeretterjesztő klubfoglalkozás, gasztronómiai tanfolyam, kertészeti előadássorozat), új innovatív tanulási lehetőségek és formák elterjesztése (egészséges életmód – családi életre nevelés, kertészeti ismeretterjesztő előadássorozat az önellátás ösztönzése és az egészséges életmódra nevelés témakörében).

A programok célcsoportjai: munkanélküliek, mélyszegénységben élők, GYES-en, GYED-en lévő, gyermekeket egyedül nevelők, alacsony iskolai végzettségűek, nyugdíjasok, kisebbség, fogyatékkal élők, szociálisan hátrányos helyzetűek.

2. Humán szolgáltatások fejlesztése

A projekt célja a család- és gyermekjóléti szolgálatok prevenciós szerepének megerősítése, a deviancia megelőzése és a krízishelyzetek kezelése érdekében, munkaerő-piaci szempontból hasznosítható ismeretek szerzése, önálló háztartás gazdaságos irányítására, interjúhelyzetek magabiztos kezelésére irányuló képességek és ismeretek elsajátítása.

A megvalósuló tevékenységek: Bűnmegelőzési foglalkozások, Egészség megőrzési tájékoztatók, Információs foglalkozások az erőszakmentes konfliktuskezelési technikákról, Tanulástechnikai tréning, Háztartásgazdálkodási alapismeretek, Felvilágosító modellprogramok, prevenciós szolgáltatások, Vállalkozási készségfejlesztő tréning, Karrier-tréning a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetűek számára, Egészséges életmódot népszerűsítő rendezvények és sportesemények szervezése, Lakossági szűrőprogramok népszerűsítése, közösségi programok szervezése, Közösségfejlesztő tréning, Szemléletformáló, antidiszkriminációs tréningek megvalósítása a potenciális munkáltatók körében, Szociális gondozó képzés, Ösztöndíjprogramok, Önkéntes programok szervezése

A projekt célcsoportjai: az alacsony iskolai végzettségűek, a 25 év alatti fiatalok, a 30 év alatti pályakezdő álláskereső, az 50 év felettiek, időskorúak, GYED-ről, GYES-ről, ápolási díjról visszatérők, vagy legalább egy gyermeket egyedül nevelő felnőttek, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők, tartós

munkanélküliséggel veszélyeztetettek, a megváltozott munkaképességű személyek, a roma nemzetiséghez tartozó személyek, nők, idősek, fogyatékkal élők.

3. Tanórán kívüli kulturális foglalkozások

A projekt célja a hátrányos helyzetű gyermekek részére minél sokrétűbb és minél több kulturális program biztosítása a szabadidő hasznos eltöltése és a köznevelés eredményessége érdekében. Hosszú távon az a cél, hogy a gyermekekben saját igény alakuljon ki a kulturális programokon való részvételre, a változásra, a fejlődésre. Ezáltal megteremtjük a lehetőségét, hogy kiszakadjanak a diszfunkciós családból, a hátrányos helyzet generációkon át történő öröklődése megszakadjon.

Megvalósítandó programok: kézműves foglalkozás, kirándulás, könyvtárlátogatás, színházi előadás, témahét, tábor, kulturális órák, klubfoglalkozás.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Első lépés a munka felé
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nem rendelkeznek versenyképes szakképzettséggel Nincs a végzettségnek megfelelő munkalehetőség
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: munkaerőpiaci integráló programok megvalósítása, alapkompentenciák fejlesztése Közép: versenyképes szakképesítés megszerzése, Hosszú: foglalkoztatottság növelése, szociálisan hátrányos helyzet csökkentése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Munkaerőpiaci integráló programok megvalósítása (tanulás tanítása, alapkompentenciák fejlesztése, álláskeresési tréning) 2. Alapkompentenciák fejlesztése (digitális képzés, kommunikációs tréning) 3. Versenyképes szakképesítés szerzése (pl: szociális gondozó képzés) 4. Aktív munkaerő-piaci eszközök alkalmazása 5. Vállalkozási készségfejlesztő tréning, Karrier-tréning a munkaerő- piaci szempontból hátrányos helyzetűek számára 6. Szemléletformáló, antidiszkriminációs tréningek megvalósítása a potenciális munkáltatók körében
Résztvevők és felelős	Polgármester
Partnerek	Képző szervezetek és intézmények, kulturális intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	rövid: 2020.02.29. közép: 2020.02.29. hosszú: 2022.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	tanfolyamokon résztvevők (jelenléti, nyilvántartás) megvalósított programok (programdokumentáció) megszerzett képesítések
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdeklődés hiánya, eredménytelen tanfolyamok, munkaerőpiaci igény megváltozása
Szükséges erőforrások	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás

Intézkedés címe:	Esély a változtatásra
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át. A segélyezett célcsoport esetében megfigyelhető, hogy a 15-20 éve segélyezett mellett már gyermekeik is megjelentek a rendszerben, mint igénybevevők
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: célcsoport elérése az életvezetési programok megszervezéséhez Közép: életvezetést segítő programok biztosítása Hosszú: megelőzni a hátrányos helyzetek öröklődését
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Háztartás gazdálkodási alapismeretek képzés 2. Hatékony álláskeresés tréning 3. Önkéntes program szervezése a munkaszocializáció elősegítése érdekében 4. Tanulástechnikai tréning 5. Digitális képzés 6. Információs foglalkozások az erőszakmentes konfliktuskezelési technikákról 7. Kultúra bázisán megszerzett készségek hasznosítása a munkaerőpiacra és a társadalmi, illetve a közéletbe való visszatérés érdekében (mezőgazdasági alapismeretek, kertészeti képzés, gasztronómiai és háztartástan tanfolyam, szabadegyetem) 8. Közfoglalkoztatás szervezése
Résztvevők és felelős	Polgármester
Partnerek	kulturális, család- és gyermekjóléti intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	rövid: 2020.02.29. közép: 2020.02.29. hosszú: 2022.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	tanfolyamokon résztvevők (jelenléti, nyilvántartás) megvalósított programok (programdokumentáció) megszerzett képesítések
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdeklődés hiánya, eredménytelen tanfolyamok, nem alakul ki igény a változtatásra
Szükséges erőforrások	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás, közfoglalkoztatás működtetése

Intézkedés címe:	A családok segítése a diszfunkcionalitás megszüntetésében
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A családok szétesése következtében a gyermekekkel való törődés, a nevelés, gondozás, szeretethiányból adódó veszélyeztetettség növekedése.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: célcsoport elérése. Közép: harmonikus, boldogabb családi életre nevelés esélyeinek javítása programok szervezésével Hosszú: a családi biztonság növelésével csökkenteni a gyermekek veszélyeztetettségét.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Kultúra bázisán megszerzett készségek hasznosítása a munkaerőpiaci és a társadalmi, ill. közéletbe való visszatérés érdekében (munka-gyermek-család harmonikus kapcsolata, generációk közötti kapcsolat, szerepvállalások, feladatmegosztás, boldogabb családi életre nevelés esélyei) 2. Családi és gyermekjóléti szolgálatok prevenciós szerepének megerősítése, preventív jellegű programok megvalósítása 3. Egészséges életmódot népszerűsítő rendezvények, egészséges életmód – családi életre nevelés havi szakkör, 4. Veszélyek, devianciák, függőségek – tájékoztató programok
Résztvevők és felelős	Polgármester és intézmények vezetői
Partnerek	Gyermekjóléti és kulturális intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 2019.02.28. Közép: 2020.02.29. Hosszú: 2022.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	programokon résztvevők, elért családok (jelenléti, nyilvántartások) megvalósított programok (programdokumentáció)
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdeklődés hiánya, nem alakul ki igény a változtatásra
Szükséges erőforrások	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás

Intézkedés címe:	Az én esélyem – a hátrányok csökkentése a gyermekek körében
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Továbbra sem változik lényegesen a hátrányos helyzetű gyermekek aránya
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: gyermekek minél nagyobb létszámban történő bevonása kulturális foglalkozásokba, szabadidő hasznos eltöltése Közép: a korábban bevont gyermekek részvétele további programokon -továbbgondozás Hosszú: a gyermekekben saját igény alakul ki a változtatásra, fejlődésre.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Kulturális foglalkozások megvalósítása (kézműves foglalkozás, kirándulás, könyvtár látogatás, színház látogatás, kulturális órák, témahét megvalósítása, tábor, klubfoglalkozás) 2. Programok ismételt/kibővített megvalósítása, melyeken a korábban bevont gyermekek is újra részt vehetnek 3. Tehetséggondozó programok folyamatos működtetése. (Arany János tehetséggondozó program, Bursa Hungarica program, Tanoda program)
Résztvevők és felelős	Polgármester és közoktatási és kulturális intézmények vezetői
Partnerek	Közoktatási és kulturális intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 2019. 08.31. Közép: 2021.08.31. Hosszú: 2022.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Megvalósított kulturális programok száma (programdokumentáció) Programokon részt vett hátrányos helyzetű diákok száma (jelenléti, nyilvántartások) A megismételt programokon saját igény alapján részt vevő hátrányos helyzetű diákok száma (jelenléti, nyilvántartások)
Kockázatok és csökkentésük eszközei	nem alakul ki saját igény az érintett gyermekekben a változtatásra, fejlődésre újabb pályázati lehetőségek hiányában nincs lehetőség a programok folytatására és ismételt megvalósítására
Szükséges erőforrások	pályázati anyagi forrás a kulturális programok megvalósítására, intézményi költségvetés és hozzájárulás, programok megvalósításához személyi feltétel biztosítása a kulturális és közoktatási intézmények részéről

Intézkedés címe:	Család-Munka-Egészség
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Család-Munkahely-Egészség közötti harmónia hiánya, a nők nehezen találják meg az egyensúlyt a család és a munkahely között, mentális és fizikai egészségük háttérbe szorul
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: célcsoport megszólítása, programok szervezése Közép: prevenciós és tájékoztató/felkészítő programok megvalósítása Hosszú: képessé válnak az érintett nők a harmóniára való törekvésre
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Célcsoport elérése 2. Pénztárcabarát konyhatechnológia, hagyományos és modern konyha rejtelmek – egészséges/speciális ételek tanfolyam 3. Boldogabb családi életre nevelés esélyei – a család optimális működése képzés 4. Szerepvállalások, feladatmegosztás képzés 5. Munka-Gyermek-Család harmonikus kapcsolata képzés 6. Egészséges életmódot népszerűsítő rendezvények és sportesemények 7. Mentálhigiénés és prevenciós egészségnapok, lakossági szűrőprogramok 8. Pályázati lehetőség felkutatása gyermekek elhelyezését biztosító intézmények megvalósítása érdekében a nők foglalkoztatásának megkönnyítésére
Résztvevők és felelős	Polgármester és kulturális intézmények vezetői
Partnerek	Közoktatási és kulturális intézmények, egészségügyi intézmények, védőnők, család- és gyermekjóléti intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 2019.02.28. Közép: 2020.02.29. Hosszú: 2022.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Megvalósított programok száma (programdokumentáció) Programokon részt vettek száma (jelenléti, nyilvántartások) Szűrővizsgálatokon való megjelenés (nyilvántartás) Kisgyermek elhelyezését biztosító férőhelyek számának emelkedése
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdeklődés hiánya, újabb pályázati lehetőségek hiányában nincs lehetőség a programok folytatására és ismételt megvalósítására, pályázat hiányában nincs lehetőség a bölcsődei férőhelyszám növelésére, bármekkora igény van is rá
Szükséges erőforrások	humán erőforrás a programok megvalósítására pályázati forrás a férőhelyszám bővítésére

Intézkedés címe:	Családon belüli erőszak – látencia csökkentése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	ismert probléma a családon belüli erőszak megléte akkor is, ha tényleges feljelentésig nem is jutnak el az ügyek
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: a hallgatás megtörése Közép: széleskörű tájékoztatás, az érintett hova fordulhat segítségért. Hosszú: széles körben ismertté válnak a jogok és következmények
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Bűnmegelőzési foglalkozások 2. Információs foglalkozások az erőszakmentes konfliktuskezelési technikákról 3. Veszélyek, devianciák, függőségek tájékoztató 4. Mentálhigiénés témák bemutatása
Résztvevők és felelős	Polgármester, egészségügyi és közoktatási intézmények vezetői, rendőrség, védőnők, család- és gyermekjóléti intézmény vezetője
Partnerek	egészségügyi és közoktatási intézmények, rendőrség, védőnők, család- és gyermekjóléti intézmény
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: folyamatos Közép: folyamatos Hosszú: folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	emelkedik a feljelentések száma az elkövetések számának csökkenésével párhuzamosan megvalósult tájékoztatók száma a programokon részt vettek száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	elhallgatás, segítségkérés szégyellése, tudatlanság, félelem, látencia
Szükséges erőforrások	humán erőforrás a programok megvalósítására

Intézkedés címe:	Együtt a boldog és kiegyensúlyozott nyugdíjas évekért
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Idősek elmagányosodása és egészségi állapotuk romlása
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: célcsoport elérése Közép: időseket megszólító programok szervezése Hosszú: programok eredményének fenntartása, önszerveződés ösztönzése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programok 2. Életmód klubok 3. Lakossági szűrőprogramok 4. Digitális képzés az elmagányosodás ellen 5. Kulturális havi szakkörök (hímzés-varrás, népdal, kertészet, idősebb korúak szabadidős szokásainak alakítása, táplálkozási szokások, egészséges életmód, kézműves alapok, hagyományok ismerete, nép- és iparművészet)
Résztvevők és felelős	Polgármester és kulturális intézmények vezetői
Partnerek	kulturális intézmények, önszervező nyugdíjas klubok, Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 2019. 02.28. Közép: 2020. 02.29. Hosszú: 2022.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	megvalósított kulturális programok száma (programdokumentáció) programokon részt vett idősek száma (jelenléti, nyilvántartások) önszerveződő kezdeményezések, közösségi események száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdektelenség, újabb pályázati lehetőségek hiányában nincs lehetőség a programok folytatására
Szükséges erőforrások	programok megvalósításához és az önszerveződés támogatásához szükséges humán erőforrás

Intézkedés címe:	Vigyázzunk magunkra és családtagjainkra!
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az idősek, különösen egyedül élők az átlaghoz képest gyakrabban lesznek bűncselekmények áldozatai
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: célcsoport megszólítása. Közép: fórumok, ismeretterjesztő programok szervezése az idősek számára Hosszú: az idősek felkészültebbek lesznek, helyzetek kezelésének ismerete
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Célcsoport megszólítása 2. Bűnmegelőzési foglalkozások 3. Digitális készségek fejlesztése, világháló megismerése, alap számítógépes ismeretek elsajátítása 4. Veszélyek, devianciák, függőségek – tájékoztató programok
Résztvevők és felelős	Polgármester és kulturális intézmények vezetői
Partnerek	kulturális intézmények, önszervező nyugdíjas klubok, Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya, rendőrség
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 2019. 02.28. Közép: 2020. 02.29. Hosszú: 2022.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávú), valamint fenntarthatósága	megvalósított prevenciók és felkészítő programok száma (programdokumentáció) programokon részt vett idősek száma (jelenléti, nyilvántartások)
Kockázatok és csökkentésük eszközei	érdeklődés hiánya, új bűnelkövetési módszerek megjelenése, időskori naivitás
Szükséges erőforrások	programok megvalósításához szükséges humán erőforrás

Intézkedés címe:	Komplex (fizikai és infokommunikációs) akadálymentesítés
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az akadálymentesítés nem valósult meg 100 %-os mértékben
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: felmérés Közép: pályázati lehetőségek felkutatása Hosszú: komplex (fizikai és infokommunikációs) akadálymentesítés
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Igény felmérése 2. Pályázati lehetőségek felkutatása 3. Pályázati projekt lebonyolítása 4. Komplex akadálymentesítés megvalósítása
Résztvevők és felelős	Polgármester
Partnerek	Önkormányzati intézmények, esélyegyenlőségi civil szervezetek, idősek és fogyatékkal élők érdekképviselői szervezetei
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 2019. 11.30. Közép: 2020.12.31. Hosszú: 2022.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávú), valamint fenntarthatósága	igényfelmérés elkészítése akadálymentesítésre, jelnyelvi tolmács felkutatása a település vonzáskörzetében legalább 1 fő képzése, vagy jelenlegi is foglalkoztatható jelnyelvi tolmács megbízása, pályázati lehetőség igénybe vétele a fizikai akadálymentesítésre fizikai akadálymentesítés megvalósítása a közintézményekben, legalább 1 fő jelnyelvi tolmács igény szerinti alkalmazása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	pénzügyi források hiánya, melyre megoldást a pályázati lehetőségek felkutatása jelenthet
Szükséges erőforrások	anyagi erőforrás a projektek megvalósítására, humán erőforrás a feladatok elvégzésre

Intézkedés címe:	Bentlakásos intézmény igényfelmérése, szolgáltatás megszervezése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Bizonyos fogyatékossgal élők számára koruk előrehaladtával, illetve a gondozó családtagok idősödésével esetleg elhalálozásával szükségessé válik a bentlakásos intézményi elhelyezés, de ez településünkön nem elérhető.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: igények pontos felmérése, pályázati lehetőségek felkutatása Közép: az igényeknek megfelelő ellátási forma beindítása a településen Hosszú: a bentlakásos ellátás működtetése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Helyzetfelmérés a településen az igénybevevők körére vonatkozóan 2. A helyzetfelmérés alapján az ellátási forma és annak kereteinek meghatározása 3. Pályázati lehetőségek felkutatása a tevékenység beindításához 4. Pályázat megírása, megvalósítása 5. Ellátás működtetése
Résztvevők és felelős	Polgármester a projekt felkutatásában és megvalósításában, valamint a szakintézmény vezetője a feladat működtetésében
Partnerek	Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya támogató szolgálata
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 2019.11.30. Közép: 2020.12.31. Hosszú: 2022.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	pályázati lehetőségek nyertes pályázati projekt intézmény működtetése, az ellátást igénybe vevők száma
Kockázatok és csökkentésük eszközei	pályázati lehetőség hiánya
Szükséges erőforrások	anyagi erőforrás a nem 100%-os támogatottságú pályázati konstrukció esetén, illetve pénzügyi hozzájárulás a működtetéshez (normatíva, valamint ellátás díja) Humán erőforrás a projekt megvalósításához és az intézmény működtetéséhez

Intézkedés címe:	Gondoskodjunk magunkról!
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Bizonyos fogyatékossgal élők számára koruk előrehaladtával, illetve a gondozó családtagok idősödésével esetleg elhalálozásával szükségessé válik az alapfokú önellátás elsajátítása
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: igények pontos felmérése, célcsoport elérése Közép: az igényeknek megfelelő programok megvalósítása, önellátásra nevelés Hosszú: Az enyhébb fogyatékkal élők a társadalom hasznos tagjának érezhetik magukat
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Célcsoport elérése 2. Mentálhigiénés témák megtárgyalása, megbeszélése szakemberekkel 3. Kiskert adta termékek tartósítása, felhasználása, egészségtudatosság 4. Mezőgazdasági alapismeretek elsajátítása kiskertben 5. Képzőművészeti alkotótevékenység, kézműves tárgyak készítése 6. Digitális alapismeretek elsajátítása
Résztevők és felelős	Polgármester és kulturális intézmények vezetői
Partnerek	kulturális intézmények, Esély klub, Térségi Szociális Gondozási Központ Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya
Határidő(k) pontokba szedve	Rövid: 2019.06.30. Közép: 2020.12.31. Hosszú: 2022.12.31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	megvalósított, önellátásra felkészítő programok száma (programdokumentáció) programokon részt vett fogyatékkal élők száma (jelenléti, nyilvántartások)
Kockázatok és csökkentésük eszközei	az érintettek családtagjainak hozzáállása miatt maguk az érintettek nem elérhetőek újabb pályázati lehetőségek hiányában nincs lehetőség a programok folytatására és ismételt megvalósítására
Szükséges erőforrások	humán erőforrás szükséges a programok megvalósításához, a programok folytatásához pályázati forrás szükséges

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Első lépés a munka felé	A célcsoport tagjai nem rendelkeznek versenyképes szakképzettséggel, nincs végzettségüknek megfelelő munkalehetőség	Munkaerő piaci integráló programok megvalósítása, alapkompenciák fejlesztése, Versenyképes szakképesítés megszerzése, Foglalkoztatottság növelése, szociálisan hátrányos helyzet csökkentése	Nemzeti Társadalmi felzárkóztatási Stratégia 2011. évi CLXXIX. törvény 1991. évi IV. törvény	1.Munkaerőpiaci integráló programok megvalósítása 2. Alapkompenciák fejlesztése 3. Versenyképes szakképesítés szerzése 4. Aktív munkaerő-piaci eszközök alkalmazása 5. Vállalkozási készségfejlesztő tréning 6. Szemléletformáló, antidiszkriminációs tréningek	Gyomaendrőd Város Önkormányzata	rövid: 2020.02.29. közép: 2020.02.29. hosszú: 2022.12.31.	tanfolyamokon résztvevők (jelenléti, nyilvántartás) megvalósított programok (programdokumentáció) megszerzett képesítések	érdeklődés hiánya, eredménytelen tanfolyamok, munkaerő piaci igény megváltozása	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás
A vizsgált időszakban több olyan képzés és programsorozat megszervezésére került sor, melyek célja az alapkompenciák fejlesztése, a szociálisan hátrányos helyzet csökkentése, szemléletformálás volt. Résztvevők száma összesen 82 fő.										
Munkaerőpiaci integráló programokon 275 fő, vállalkozási készségfejlesztő tréningen 40 fő, szemléletformáló, antidiszkriminációs tréningen további 20 fő vett részt.										
2	Esély változtatásra	Hátrányos helyzetek öröklődése generációkon át. A segélyezett célcsoport esetében megfigyelhető, hogy a 15-20 éve segélyezett mellett már gyermekeik is megjelentek a rendszerben, mint igénybevevők	Életvezetést segítő programok biztosítása Hátrányos helyzetek öröklődésének megakadályozása	Nemzeti Társadalmi felzárkóztatási Stratégia 2011. évi CLXXIX. törvény 1991. évi IV. törvény	1.Háztartás gazdálkodási alapismeretek képzés 2.Hatékony álláskeresés tréning 3. Önkéntes program szervezése a munkaszocializáció elősegítése érdekében 4.Tanulástechnikai tréning 5. Digitális képzés 6. Információs foglalkozások az erőszakmentes konfliktuskezelési technikákról 7. Kultúra bázisán megszerzett készségek hasznosítása a munkaerőpiacra és a társadalmi, illetve a közéletbe	Gyomaendrőd Város Önkormányzata	rövid: 2020.02.29. közép: 2020.02.29. hosszú: 2022.12.31.	tanfolyamokon résztvevők (jelenléti, nyilvántartás) megvalósított programok (programdokumentáció) megszerzett képesítések	érdeklődés hiánya, eredménytelen tanfolyamok, nem alakul ki igény a változtatásra	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás

					való visszatérés érdekében 8. Közfoglalkoztatás szervezése					
<p>Számos programsorozat és képzés megszervezésére került sor a meglévő készségek hasznosítása és alapkompetenciák fejlesztése a munkaerőpiacra és a társadalmi, ill. közéletbe való beilleszkedés és visszatérés érdekében. (kommunikációs, mentálhigiénés, tanulástechnikai, digitális képzések, álláskeresési, konfliktuskezelési tréning, önkéntes program a munkaszocializáció elősegítésére – résztvevők száma összesen 607 fő)</p> <p><u>Intézkedési javaslat:</u> Közzolgáltatások, orvosi ellátás biztosítása, védőnő fogadóóra megszervezése a külterületeken élők szegregációjának csökkentése érdekében</p>										

II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	A családok segítése a diszfunkcionalitás megszüntetésében	A családok szétesése következtében a gyermekekkel való törődés, a nevelés, gondozás, szeretethiányból adódó veszélyeztetettség növekedése.	Harmonikus, boldogabb családi életre nevelés esélyeinek javítása programok szervezésével, A családi biztonság növelésével csökkenteni a gyermekek veszélyeztetettségét	Legyen jobb a gyermekeknek Nemzeti Stratégia 1997. évi XXXI. törvény	1. Képzések: családi életre nevelés, munka-gyermek-család harmonikus kapcsolata, generációk közötti kapcsolat, szerepvállalások, feladatmegosztás, boldogabb családi életre nevelés esélyei, 2. Családi és gyermekjóléti szolgálatok prevenciószerepének megerősítése, preventív jellegű programok megvalósítása 3. Egészséges életmódot népszerűsítő rendezvények, egészséges életmód – családi életre nevelés havi szakkör, 4. Veszélyek, devianciák, függőségek – tájékoztató programok	Önkormányzat és intézményei	Rövid: 2019.02.28. Közép: 2020.02.29. Hosszú: 2022.12.31.	programokon résztvevők, elért családok (jelenléti, nyilvántartások) megvalósított programok (programdokumentáció)	érdeklődés hiánya, nem alakul ki igény a változtatásra	pályázati projekt keretében megvalósuló programok eredményes lebonyolításához szükséges humán erőforrás

A családok segítése érdekében havi szakkörök indultak, melynek témái: családi életre nevelés, munka-gyermek-család harmonikus kapcsolata, generációk közötti kapcsolat, szerepvállalások, feladatmegosztás, egészséges életmód. Résztvevők száma 20 fő.

Tájékoztató fórum veszélyek, devianciák, függőségek témában, melynek megszervezése rendszeres. Résztvevők száma alkalmanként 100 fő.

Több alkalommal kerültek megrendezésre preventív jellegű programok, melyeken összességében 1489 fő vett részt.

2	Az én esélyem – a hátrányok csökkentése a gyermekek körében	Továbbra sem változik lényegesen a hátrányos helyzetű gyermekek aránya	Gyermekek minél nagyobb létszámban történő bevonása kulturális foglalkozásokba, szabadidő hasznos eltöltése A korábban bevont gyermekek részvétele további programokon - továbbgondozás A gyermekekben saját igény alakul ki a változtatásra, fejlődésre	Legyen jobb a gyermekeknek Nemzeti Stratégia 2011. évi CXCV. törvény 1997. évi XXXI. törvény	1. Kulturális foglalkozások megvalósítása 2. Programok ismételt/kibővített megvalósítása, melyeken a korábban bevont gyermekek is újra részt vehetnek 3. Tehetséggondozó programok folyamatos működtetése.	Önkormányzat, közoktatási és kulturális intézmények	Rövid: 2019.08.31. Közép: 2021.08.31. Hosszú: 2022.12.31.	Megvalósított kulturális programok száma (programdokumentáció) Programokon részt vett hátrányos helyzetű diákok száma (jelenléti, nyilvántartások) A megismételt programokon saját igény alapján részt vevő hátrányos helyzetű diákok száma (jelenléti, nyilvántartások)	nem alakul ki saját igény az érintett gyermekekben a változtatásra, fejlődésre újabb pályázati lehetőségek hiányában nincs lehetőség a programok folytatására és ismételt megvalósítására	pályázati anyagi forrás a kulturális programok megvalósítására, intézményi költségvetés és hozzájárulás, programok megvalósításához személyi feltétel biztosítása a kulturális és közoktatási intézmények részéről
---	---	--	--	--	--	---	---	--	---	--

Tájékoztató fórumokat, kézműves foglalkozásokat, pályaorientációs, kommunikációs és konfliktuskezelési, felvilágosító programokat szerveztünk a gyermekek és szüleik számára. Résztevők száma alkalmanként 20 fő.

Intézkedési javaslat: a tehetséggondozó programokhoz, művészeti oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés javítása érdekében helyi autóbusz közlekedés felülvizsgálata, megállóhelyek lehetőség szerinti bővítése

Köszolgáltatások, orvosi ellátás biztosítása, védőnő fogadóóra megszervezése a külterületeken élők szegregációjának csökkentése érdekében

III. A nők esélyegyenlősége										
1	Család-Munka-Egészség	Család-Munkahely-Egészség közötti harmónia hiánya, a nők nehezen találják meg az egyensúlyt a család és a munkahely között, mentális és fizikai egészségük háttérbe szorul	Prevenációs és tájékoztató/felkészítő programok megvalósítása Képessé válnak az érintett nők a harmóniára való törekvése	1997. évi XXXI. tv.	1. pénztárcabarát konyhatechnológia, hagyományos és modern konyha rejtelmei – egészséges/speciális ételek tanfolyam 2. Boldogabb családi életre nevelés esélyei – a család optimális működése képzés 3. Szerepvállalások, feladatmegosztás képzés 4. Munka-Gyermek-Család harmonikus kapcsolata képzés 5. Egészséges életmódot népszerűsítő rendezvények és sportesemények 6. Mentálhigiénés és prevenációs egészségnapok, lakossági szűrőprogramok 7. Pályázati lehetőség felkutatása gyermekek elhelyezését biztosító intézmények megvalósítása érdekében a nők foglalkoztatásának megkönnyítésére	Önkormányzat és kulturális intézményei	Rövid: 2019.02.28. Közép: 2020.02.29. Hosszú: 2022.12.31.	Megvalósított programok száma (programdokumentáció) Programokon részt vettek száma (jelenléti, nyilvántartások) Szűrővizsgálatokon való megjelenés (nyilvántartás) Kisgyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek számának emelkedése	érdeklődés hiánya, újabb pályázati lehetőségek hiányában nincs lehetőség a programok folytatására és ismételt megvalósítására, pályázat hiányában nincs lehetőség a bölcsődei férőhelyszám növelésére, bármekkora igény van is rá	humán erőforrás a programok megvalósítására pályázati forrás a férőhelyszám bővítésére

A vizsgált időszakban a kiegyensúlyozott családi szerepek és feladatmegosztás kialakítása, valamint a diszfunkcionalitás megszüntetése érdekében számos havi szakkör, klub és programsorozat megindítására és működtetésére került sor. (Pl: Így főzünk mi, Hasznos tippek a háztartásban, Mezőgazdasági alapismeretek, háztartástan, Családi étrend – a konyha titkai, Családi életre nevelés) Résztevők száma 80 fő.

A továbbiakban is tervezzük tájékoztató előadások megtartását, a klubok fennmaradásának elősegítését.

Egészséget életmódot népszerűsítő rendezvényen és sporteseményeken 600 fő, egészségnapokon és lakossági szűrőprogramon pedig 1680 fő vett részt.

A nők foglalkoztatásának megkönnyítésére, a gyermekek elhelyezése érdekében az önkormányzat pályázati projekt keretében bölcsődét épít, melynek kivitelezése folyamatban van.

2	Családon belüli erőszak – látencia csökkentése	ismert probléma a családon belüli erőszak megléte akkor is, ha tényleges feljelentésig nem is jutnak el az ügyek	A hallgatás megtörése Széleskörű tájékoztatás, az érintett hova fordulhat segítségért Széles körben ismertté válnak a jogok és következmények	1997. évi XXXI. tv. Nemzeti Bünmegelőzési Stratégia (2013-2023)	1. Bünmegelőzési foglalkozások 2. Információs foglalkozások az erőszakmentes konfliktuskezelési technikákról 3. Veszélyek, devianciák, függőségek tájékoztató 4. Mentálhigiénés témák bemutatása	Önkormányzat, egészségügyi és közoktatási intézmények, rendőrség, védőnők, család- és gyermekjóléti intézmény	Rövid: folyamatos Közép: folyamatos Hosszú: folyamatos	- emelkedik a feljelentések száma az elkövetések számának csökkenésével párhuzamosan megvalósult tájékoztatók száma a programokon részt vettek száma	elhallgatás, segítségkérés székelyellése, tudatlanság, félelem, látencia	humán erőforrás a programok megvalósítására
---	--	--	---	---	---	---	--	--	--	---

Az erőszakmentes konfliktuskezelési technikákról szóló információs foglalkozásokon 200 fő vett részt.

A célként kitűzött tájékoztató előadások megtartásra kerültek, fennmaradásuk folyamatosan biztosított. Résztvevők száma alkalmanként 25 fő.

IV. Az idősök esélyegyenlősége										
1	Együtt a boldog és kiegyensúlyozott nyugdíjas évekért	Idősök elmagányosodása és egészségi állapotuk romlása	Idősöket megszólító programok szervezése Programok eredményének fenntartása, Önszerveződés ösztönzése	Szolgáltatást ervezési koncepció 1997. évi CLIV. törvény 1993. évi III. törvény	1. Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programok 2. Életmód klubok 3. Lakossági szűrőprogramok 4. Digitális képzés az elmagányosodás ellen 5. Kulturális havi szakkörök (hímzés-varrás, népdal, kertészet, idősebb korúak szabadidős szokásainak alakítása, táplálkozási szokások, egészséges életmód, kézműves alapok, hagyományok ismerete, nép- és iparművészet)	Önkormányzat és kulturális intézményei	Rövid: 2019. 02.28. Közép: 2020. 02.29. Hosszú: 2022.12.31.	Megvalósított kulturális programok száma (programdokumentáció) Programokon részt vett idősök száma (jelenléti, nyilvántartások) Önszerveződő kezdeményezések, közösségi események száma	érdektelenség, újabb pályázati lehetőségek hiányában nincs lehetőség a programok folytatására	programok megvalósításához és az önszerveződés támogatásához szükséges humán erőforrás
<p>A vizsgált időszakban az idősök elmagányosodásának megakadályozása érdekében számos havi szakkör, klub és programsorozat megindítására és működtetésére került sor. (Pl: Mentálhigiénés és prevenciósnapok, lakossági szűrőprogramok 1680 fő, Egészségfejlesztő programok, életmód klubok 527 fő, digitális képzések 22 fő, Kulturális havi szakkörök 80 fő)</p> <p>A továbbiakban is tervezzük tájékoztató előadások megtartását, a klubok fennmaradásának elősegítését.</p>										
2	Vigyázzunk magunkra és családtagjainkra!	Az idősök, különösen egyedül élők az átlaghoz képest gyakrabban lesznek bűncselekmények áldozatai	Fórumok, ismeretterjesztő programok szervezése az idősök számára Az idősök felkészültebbek lesznek, helyzetek kezelésének ismerete	Szolgáltatást ervezési koncepció Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013-2023)	1. Bűnmegelőzési foglalkozások 2. Digitális készségek fejlesztése, világháló megismerése, alap számítógépes ismeretek elsajátítása 3. Veszélyek, devianciák, függőségek – tájékoztató programok	Önkormányzat és kulturális intézményei	Rövid: 2019. 02.28. Közép: 2020. 02.29. Hosszú: 2022.12.31.	Megvalósított prevenciósnapok és felkészítő programok száma (programdokumentáció) Programokon részt vett idősök száma (jelenléti, nyilvántartások)	érdeklődés hiánya, új bűnelkövetési módszerek megjelenése, időskori naivitás	programok megvalósításához szükséges humán erőforrás
<p>Az elmúlt időszakban több digitális képzés valósult meg, mely lehetőséget biztosított az idősök számára a digitális készségek és alapkompétenciák fejlesztésére. Résztvevők száma 22 fő.</p> <p>Egészséges életmód- családi életre nevelés havi szakkör keretében tájékoztató előadásra került sor veszélyek, devianciák, függőségek témakörben. Résztvevők száma 20 fő.</p> <p>A következő időszakban további digitális képzések, tájékoztató fórumok megvalósítását tervezzük.</p>										

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Komplex (fizikai és infokommunikációs) akadálymentesítés	Az akadálymentesítés nem valósult meg 100 %-os mértékben	Pályázati lehetőségek felkutatása Komplex (fizikai és infokommunikációs) akadálymentesítés	1998. évi XXVI. törvény	1. Igény felmérése 2. Pályázati lehetőségek felkutatása 3. Pályázati projekt lebonyolítása 4. Komplex akadálymentesítés megvalósítása	Önkormányzat	Rövid: 2019. 11.30. Közép: 2020.12.31. Hosszú: 2022.12.31.	fizikai akadálymentesítés megvalósítása a közintézményekben, legalább 1 fő jelnyelvi tolmács igény szerinti alkalmazása	pénzügyi források hiánya, melyre megoldást a pályázati lehetőségek felkutatása jelenthet	anyagi erőforrás a projektek megvalósítására, humán erőforrás a feladatok elvégzésére
<p>Kifejezetten akadálymentesítési célú pályázati lehetőség hiányában ilyen jellegű projekt nem valósult meg.</p> <p>Ugyanakkor a 2018-2020 időszakban megvalósított TOP projekteknek kötelező eleme volt a projektarányos komplex akadálymentesítés megvalósítása, mely városunkban a következő helyszíneken valósult meg:</p> <p>Gyomaendrődi Közös Önkormányzati Hivatal, gyomai háziorvosi rendelő, endrődi háziorvosi rendelő, Gyomaendrődi Kis Bálint Általános Iskola Fő úti épülete, Hősök tere és kereskedelmi-szolgáltató tér, Szabadság tér és környéke, Varga Lajos Sportszernak, gyomai piactér</p>										
2	Bentlakásos intézmény igényfelmérése, szolgáltatás megszervezése	Bizonyos fogyatékossgal élők számára koruk előrehaladtával, illetve a gondozó családtagok idősödésével esetleg elhalálózásával szükségessé válik a bentlakásos intézményi elhelyezés, de ez településünkön nem elérhető.	Pályázati lehetőségek felkutatása Az igényeknek megfelelő ellátási forma beindítása a településen A bentlakásos ellátás működtetése	1998. évi XXVI. törvény	1. Helyzetfelmérés a településen az igénybevevők körére vonatkozóan 2. A helyzetfelmérés alapján az ellátási forma és annak kereteinek meghatározása 3. Pályázati lehetőségek felkutatása a tevékenység beindításához 4. Pályázat megírása, megvalósítása 5. Ellátás működtetése	Önkormányzat a projekt felkutatásában és megvalósításában, valamint a szakintézmény a feladat működtetésében	Rövid: 2019.11.30. Közép: 2020.12.31. Hosszú: 2022.12.31.	pályázati lehetőségek nyertes pályázati projekt intézmény működtetése, az ellátást igénybe vevők száma	pályázati lehetőség hiánya	anyagi erőforrás projekt megvalósításához, illetve pénzügyi hozzájárulás a működtetéshez Humán erőforrás a projekt megvalósításához és az intézmény működtetéséhez
<p>Intézkedés nem valósult meg, erre a célra irányuló pályázati projekt megindítására és megvalósítására nem nyílt lehetősége az Önkormányzatnak az elmúlt időszakban. A témához kapcsolódó pályázatok további figyelése folyamatosan.</p>										
3	Gondoskodjunk magunkról!	Bizonyos fogyatékossgal élők számára koruk előrehaladtával, illetve a gondozó családtagok idősödésével esetleg elhalálózásával szükségessé válik az alapfokú önellátás	Igények pontos felmérése, célcsoport elérése Az igényeknek megfelelő programok megvalósítása, önellátásra nevelés Az enyhébb fogyatékkal élők a társadalom hasznos	1998. évi XXVI. törvény	1. Célcsoport elérése 2. Mentálhigiénés témák megtárgyalása, megbeszélése szakemberekkel 3. Kiskert adta termékek tartósítása, felhasználása, egészségtudatosság 4. Mezőgazdasági alapismeretek elsajátítása kiskertben 5. Képzőművészeti	Önkormányzat és kulturális intézményei	Rövid: 2019.06.30. Közép: 2020.12.31. Hosszú: 2022.12.31.	Megvalósított, önellátásra felkészítő programok száma (programdokumentáció) Programokon részt vett fogyatékkal élők száma (jelenléti,	az érintettek családtagjainak hozzáállása miatt maguk az érintettek nem elérhetőek újabb pályázati lehetőségek hiányában nincs lehetőség a	humán erőforrás szükséges a programok megvalósításához, a programok folytatásához pályázati forrás szükséges

		elsajátítása	tagjának érezhetik magukat		alkotótevékenység, kézműves tárgyak készítése 6. Digitális alapismeretek elsajátítása			nyilvántartások)	programok folytatására és ismételt megvalósítására	
Az elmúlt időszakban számos szakkör, tanfolyam került megrendezésre, melyek lehetőséget biztosítottak a fogyatékkal élők számára, hogy a társadalom hasznos tagjának érezzék magukat, önállóságra nevelésüket elősegítsék. (kézműves alkotótábor, digitális képzés, alapkompétenciák fejlesztése) A képzéseken résztvevők száma 67 fő, melyből a fogyatékkal élők száma 18 fő.										

Felülvizsgálat összegzése

Az elmúlt időszakban tehát számos képzés, programsorozat, szakkör és tájékoztató előadás, fórum megtartására került sor. Bizonyos esetekben a feltüntetett résztvevőszámok között átfedések lehetnek.

A továbbiakban is tervezzük tájékoztató előadások megtartását, a klubok fennmaradásának elősegítését.

A korábbi tapasztalatok alapján, illetve a felmerülő igényeket figyelembe véve, az esélyegyenlőségi célcsoportok érdekeit képviselő szervezetek, valamint a HEP intézkedések megvalósításában résztvevő intézmények, civil szervezetek és egyéb résztvevők továbbra is folytatják a megkezdett munkát. Az önkormányzat elősegíti az esélyegyenlőséget biztosító rendezvények, programok rendszeres megvalósítását, fennmaradását.

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

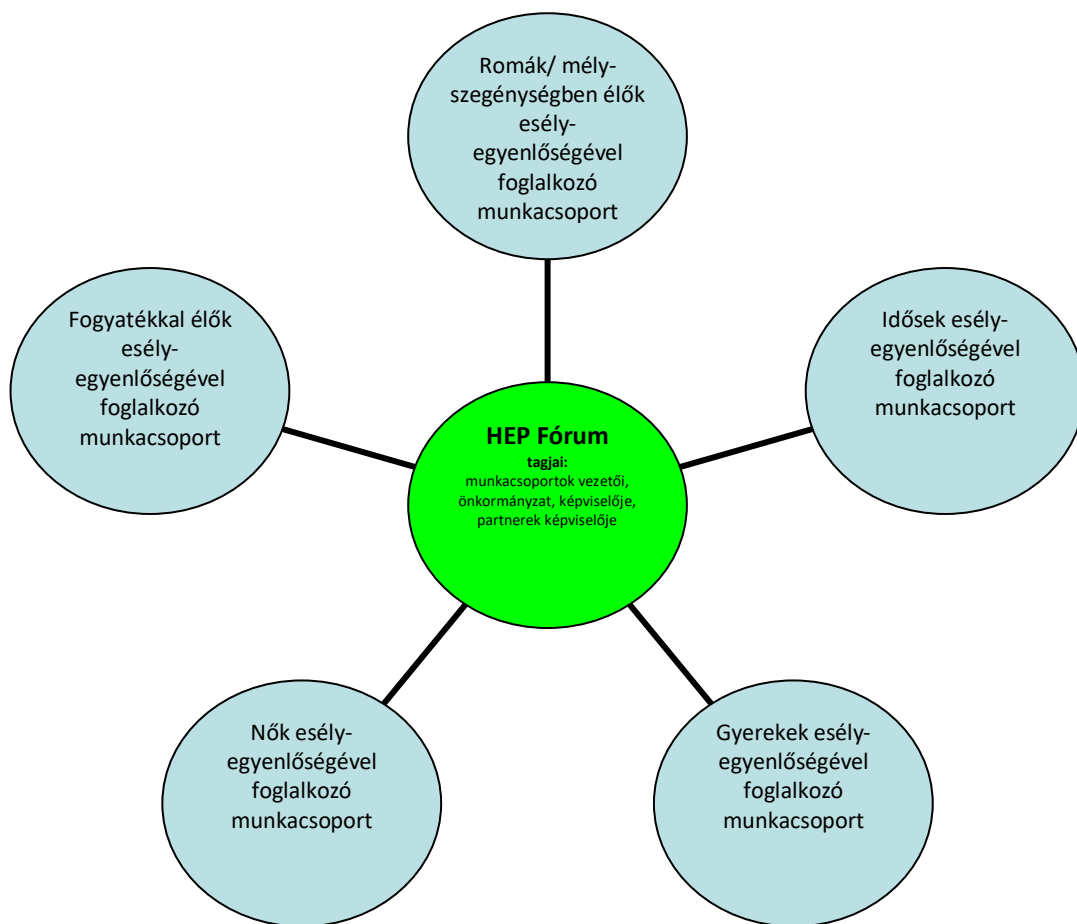
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.

- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Gyomaendrőd Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Gyomaendrőd Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Program és az Intézkedési Terv felülvizsgálatát megvitatta és ..... Gye. Kt. számú határozatával elfogadta.

Gyomaendrőd, 2020. november .

Toldi Balázs

polgármester

Gyomaendrőd Város Önkormányzata

Gyomaendrőd Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Gyomaendrőd, 2020. november .

.....
Pap-Szabó Katalin
jegyző
**Gyomaendrődi Közös
Önkormányzati Hivatal**